

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

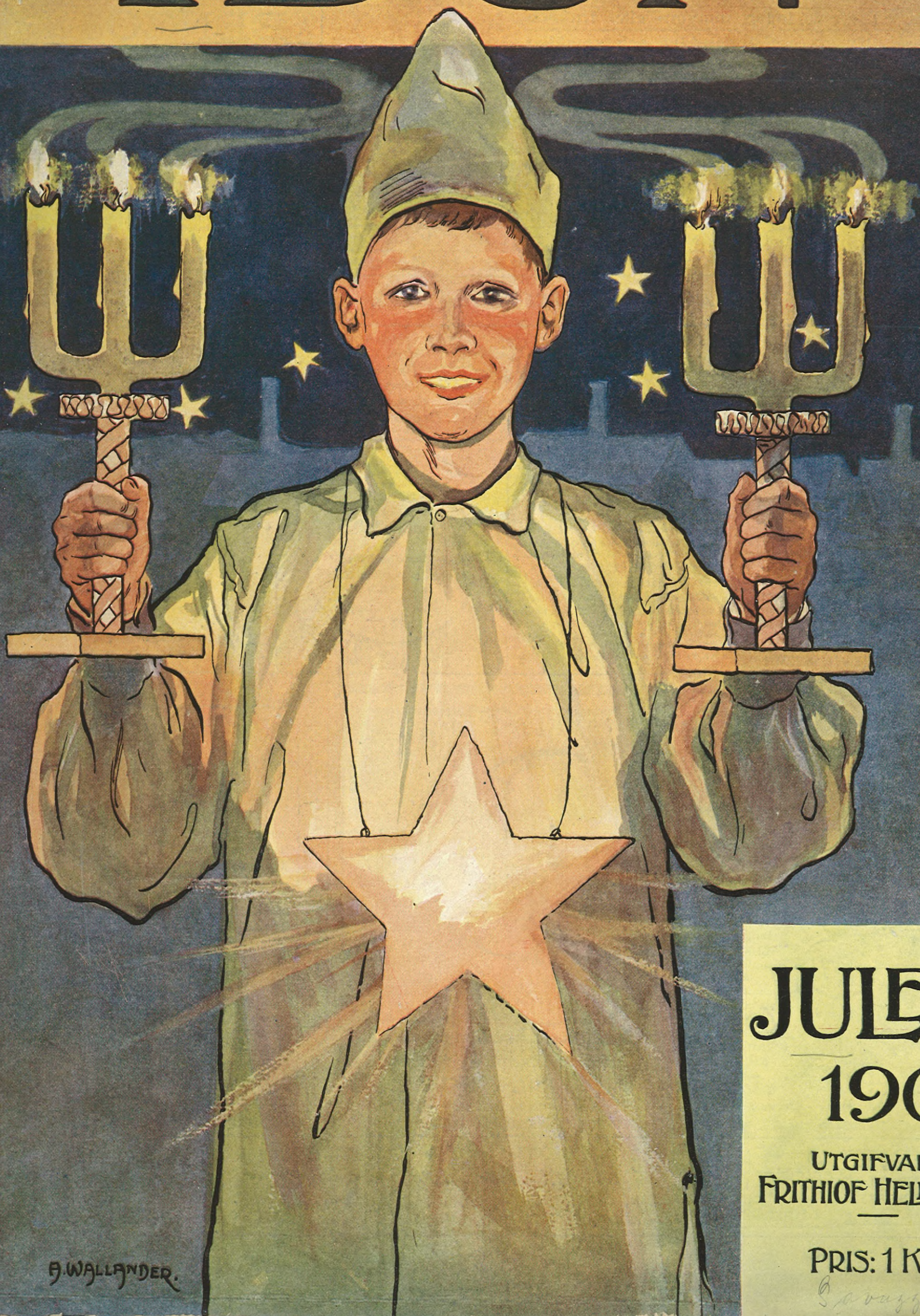
This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

IDUN

FP
9/31

Tidnings
Soc.

JULEN
1904

UTGIFVARE
FRITHIOF HELBERG

PRIS: 1 KRONA

Savazzi

A. WALLANDER.

Allmänna Lifförsäkringsbolaget

STOCKHOLM • VASAGATAN 10

Vanliga

lifförsäkringar med goda årliga vinster efter 5 kalenderår.

REFORM

försäkringar af åren 1900 och 1903 med eller utan »öfverkurs».

BARNFÖRSÄKRINGAR

LIFRÄNTOR

DET gifves ingen morgon- eller frukost-dryck, som i sanitärt och smakligt afseende kan ställas i jämbredd med

van Houtens Cacao

Det gifves på jorden intet ställe, där denna cacao icke gjort sig gällande som den bästa — i bruket billigaste.

Det gifves ingen stad, där VAN HOUTENS CACAO icke kan erhållas.

Joh. Öberg & Co

Lärftskramhandel

Etablerad 1854

Specialitet: Damast- o. Drälldukyger, Lakan o. Örngottslärfter, Handdukar, Hvita väfnader, Näsdukar, Filter, Sängtäcken, Bolstervar m. fl. utstyrelartiklar o o o o o
STOCKHOLM, Drottningg. 15
RIKSTELEFON 2147 • ALLM. TELEF. 5810

HENRIK GAHNS

BENZOJN

för Toaletten

med tillsats af 6% Borax.

Utmärkt medel till hyns bevarande och förskönande.

FÖR bevarande af en frisk och vacker hy är det af största vikt att se sig noga för vid valet af tvätt- och toalettmiddel. Af gammalt och med rätta anses af fackmän »Borax Benzoe» vara ett af de bästa hudmedel som existera, och då BENZOJN är sammansatt af »Borax Benzoe» tillsammans med en del andra för huden i hög grad välgörande ingredienser, som ytterligare bidraga att höja preparatets goda egenskaper, kan BENZOJN med fullt fog sägas uppfylla alla de fordringar man har rätt att sätta på ett godt hudmedel. BENZOJN användes i tvättvattnet helst såväl morgon som afton, och äro därvid ett fåtal droppar hvarje gång nog. BENZOJN, sålunda använd, verkar *uppskölande*, gör huden *len och vit* och är ett utmärkt medel mot *finnar, hettblemmor, pormaskar och andra hudens orenligheter*, på samma gång det har en synnerligen behaglig doft.

Som bekant gör s. k. »hårdt vatten» huden torr och sträff. Denna verkan upphäffes, om vattnet tillsättes med BENZOJN.

Om man till ett vanligt karbad tager $\frac{1}{2}$ à $\frac{1}{4}$ flaska BENZOJN, vinner badet därigenom mycket i behag; hetta och sträffet i huden, klåda m. m. aflägsnas och hela organismen erfar en viss känsla af behag och välbefinnande. Vi våga därför hoppas att BENZOJN skall vinna både erkännande och en vidsträckt användning.

I sammanhang härmed rekommenderas

HENRIK GAHNS

BORAX BENZOË-TVÅL

HENRIK GAHNS ASEPTIN-AMYKOS-AKTIEBOLAG
UPSALA

Hofleverantör hos H. M:t Drottningen.

Försäkrings-Aktiebolaget

TRE KRONOR

Vasagatan 10, Stockholm

lämnar garanti för redbar redovisning af kassörer och förvaltare. Tjänstsökande erhålla löfte om garanti att bifogas ansökan.

FIL. D:R P. HÅKANSSONS

SALUBRIN

användes af alla, som lärt känna det, såsom det bästa medel mot värk och inflammationer till följd af yttre skador, sår, bölder, tandvärk, rosen, åderbräck, hämorroider och halssjukdomar m. m.

Det förnämsta toalettmiddel och det pålitligaste härmedel.

Om de olika användningssätten för olika ändamål se den hvarje flaska medföljande beskrifningen. Allmänheten varnas mot efterapningar af fabrikatet. Salubrin tillhandahålles i Parfym-, Speceri- och Färgaffärer. Partilager hos Geijer & Co, Stockholm.

Nyttiga Julklappar

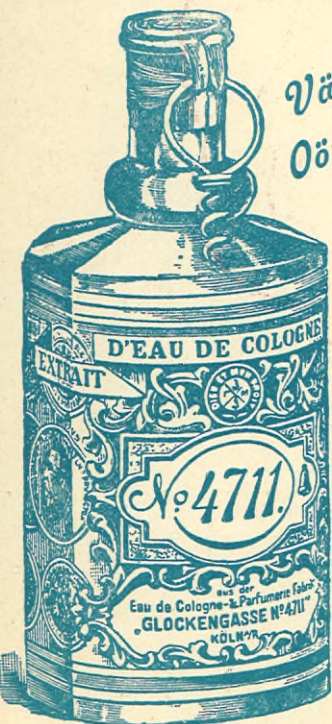
för

Barnen!

Barnkläder.

M. BENDIX

16 Regeringsgatan, 5 Sturegatan, 90 Drottninggatan.

Välkänd!
Öfverträffad!

Därför
välkommen
present!

Se

att etiketten är
märkt:

Eau de Cologne- &
Parfumerie-Fabrik
"GLOCKENGASSE
Nº 4711"
KÖLN A/R

Försäljes öfverallt
i hela riket.

Generalagent:
Emil Boström,
Stockholm.

Telegramadr. 4711

Allm. Telefon 4711 • Rikstelefon 4711

F. PAULI'S AZYMOL-STIMULUS

VERKSAMMASTE HÄRVATTEN

ENLIGT LÄKARE-INTYG ÄR
AZYMOL-STIMULUS
VERKSAMMASTE HÄRVATTEN.

Man mår aldrig väl

om man dricker oblandadt kaffe, som kan försäkra illamående af olika slag, ja, kaffeförgiftning, hvarför man alltid bör blanda sitt kaffe med ARLAKAFFE, som upphäver kaffets skadliga verkningar och gör det samma godt, hälsosamt, mycket drygt och ytterst billigt samt förhindrar kaffeförgiftning. Förordas af de mest framstående professorer och läkare.

Paketer à 25 och à 10 öre i alla väl-försedda speceri- och diverseaffärer, men bör man noga efterse att ordet »Arla» i rött tryck samt firmans namn, Stockholms Kaffe Aktiebolag, äro tryckta å hvarje paket, ty endast dessa äro verkligt äkta och garanterade att innehålla den bästa och hälsosammaste kaffetillsättning.

STIL!
SKÖNHET!
STYRKA!

MÖLNLYCKE MÖBELFABRIKS UTSTÄLLNING

Rikstelefon 7614

18 BIRGER JARLSGATAN 18

Allm. Telef. 7614

Filialer:
GÖTEBORG
och
MALMÖ.

MÖBLER såväl eleganta som enkla; allt i solidt och förstklassigt utförande. Sängar, Sängkläder, Mattor och Gardiner.

Ritningar och kostnadsberäkningar upprättas beredvilligt på begäran. Egna Arkitekter och Dekorörer.

S. Gunnellii Annonsbyrå, Stockholm. Filialer i Göteborg och Malmö.

IDUNS

JULNUMMER

UTGIFVET AF
FRITHIOF HELLBERG

INNEHÅLLSFÖRTECKNING:

OMSLAGSBILD AF ALF WALLANDER. — TRE GÄSTER; EN JULDIKT AF ESAIAS COLLIN. ILLUSTRATÖR: D. LJUNGDAHL. — LISA CAJSA EK; EN FANTASI AF MÄRTA STARNBERG. BELÖNAD MED 1:A PRIS VID IDUNS LITTERÄRA PRISTÄFLING. ILLUSTRATÖR: G. PAULI. — APRIL; EN DIKTCYKEL AF OSCAR LEVERTIN. ILLUSTRATÖR: I. UDDÉN. — KYRKAN I FINNERÖDJA; EN GAMMAL SÄGEN AF ANNA KNUTSON. ILLUSTRATÖR: A. SJÖGREN. — LYCKLIG UTAN ATT VETA DET; BERÄTTELSE AF GUSTAF AF GEIJERSTAM. ILLUSTRATÖR: D. LJUNGDAHL. — OFFER; BERÄTTELSE AF HILMA ANGERED STRANDBERG. ILLUSTRATÖR: N. ASPLUND. — SOLFÖRMÖRKELSEN; AF BO BERGMAN. ILLUSTRATÖR: K. STANGENBERG. — DRÖMMEN OM ÄLDERDOMEN; AF HJALMAR SÖDERBERG. ILLUSTRATÖR: A. SJÖGREN. — STRYKAREN; AF GUSTAF ULLMAN. ILLUSTRATÖR: ALF WALLANDER. — SEX; BERÄTTELSE AF ELISABETH LILLJEBJÖRN. BELÖNAD MED 1:A PRIS VID IDUNS LITTERÄRA PRISTÄFLING. ILLUSTRATÖR: E. FORSSTRÖM. — EN JAKTSYN; DIKT AF E. A. KARLFELDT. ILLUSTRATÖR: V. ANDRÉN. — SLÄKTEN; BERÄTTELSE AF MARI MIHI. ILLUSTRATÖR: ALF WALLANDER. — VILLATJUFVEN; AF HENNING BERGER. ILLUSTRATÖR: E. KÜSEL. — SPÖKHISTORIER; AF ANNIE QUIDING. ILLUSTRATÖR: H. ENEROTH. — DEN ENSAMMA; DIKT AF ANDERS ÖSTERLING. ILLUSTRATÖR: E. ÅBERG. — ETT RESEMINNE; AF BERNT LIE. ILLUSTRATÖR: N. RINGSTRÖM.

1904

WILHELMSSONS BOKTRYCKERI A.-B.

KLICHÉERNA UTFÖRDA Å
A. BÖRTZELLS TRYCKERI A.-B.

STOCKHOLM 1904.

D. LJUNGDAHL 1904.

TRE GÄSTER.

EN JULDIKT AF ESAIAS COLLIN.

HVEM SLÅR på porten tre dofva slag
i julens heliga kväll?
In stapplar en gubbe, bruten och svag,
svept i en vilddjursfäll.

Hans hår är tofvigt och skägget grått,
sliten och nött hans sandal.
Tunga ögonlock klippa brådt
mot ljusen i festpydd sal.

Han blir sittande tyst med slocknade drag,
tills en gammal melodi —
"En jungfru födde ett barn i dag" —
tycks störa hans grubbleri.

Han reser sig vred. Lik en hednisk kung
han syns i sin vilddjurshud.
Den magra handen drabbar tung
i bordet och äskar ljud.

“I dårar och barn, som än böjen knä
för en drömbild, en fantom,
när det rings till jul i en stapel af trä
eller klämtar i stadens dom!

Den är mera än lögn, den är bittert hån,
den sagan om frid på jord,
den är gissel och törne för mänskans son,
den är gift på hennes bord.

Jag är Melchior, kungen från Österland,
där den helga stjärnan rann opp.
Jag har sökt ett barn från strand till strand
med evigt gäckadt hopp.

Från fattigmans hydda till furstens borg
har jag irrat med växande ve.
Jag har skådat mera af jämmer och sorg,
än en mänska mäktar se.

Så unnen mig ro!“ — Han sjunker ihop.
Det bankar på porten igen.
Gnäggingar höras där ute och rop.
I stjärnljuset skymta män.

In hastar en kraftfull krigargestalt,
svettig af brådslande färd.
Hans panna är blodig, ögat kallt.
Hans tal har klangen af svärd.

“Balthasar — så nämns jag. För högre ting
har jag lämnat forskarens flit.
Jag söker och söker kring jordens ring —
sist kom jag från Mandschuri't.

Där rasade striden som aldrig förr,
floderna skummade blod.
I hela landet bak hvarje dörr
en förtviflad moder stod.

Säger — och bort öfver rodnande snö
styr han sin vingade gång.
En klocka ringer kring land och sjö
stilla till ottesång.

(Illustratör: D. Ljungdahl.)

Jungfrumodern, som hafvande går
med världens frälserman,
ack, aldrig finner jag hennes spår
under ökenvandringens bann!

Jag har mist den sista skymten af hopp.
Jag vill falla dock på min post.
Låt mig hvila en stund — så i sadeln opp
och bort genom stingande frost!“

Han kastar sig ned och somnar tungt
framför spisens falnade kol.
Andningen häfver jämnt och lugnt
bröstets pansarstål.

Ren blekna stjärnorna utanför
i gryningens första ljus,
då sakta vid portklappen någon rör
lätt som en vinges sus.

Midt ibland oss en yngling står,
skär i hyn och mjäll.
Gyllne kring pannan flyter hans hår
som sol öfver snöhvitt fjäll.

Lågande ifver häfver hans bröst
som fanor i segersvaj.
Härligt klingar hans unga röst
som sorlande bäck i maj.

“Ljuflig, ljuflig, ljuflig är
budbärarens gång i bergen,
som fridens löfte till jorden bär
med morgonrodnadsfärgen.

En konung är född. Hans segerhand
allt lefvande lif förnyar.
Jag skådat hans stjärna i Österland
högt öfver brinnande byar...“

LISA CAJSA EK. EN FANTASI AF MÄRTA STARNBERG.

BELÖNAD MED FÖRSTA PRIS VID IDUNS SE-
NASTE LITTERÄRA PRISTÄFLING.

I DE NYLIGEN utkomna, af professor H. Schück utgifna *Erik Gustaf Geijers bref* finna vi på två ställen namnet Lisa Cajsa Ek. I ett bref, dateradt Uppsala den 9 mars 1800, skrifver Geijer till sin syster Jeanne Marie:

“Jag vet ej, om jag skall härleda det från fåfånga eller från känslor af sann öfverlägsenhet, att du talar så föraktligt om Lisa Cajsa Ek. Bortskämd är hon som vår tids mesta flickor; men elak tror jag ej. Tvärtom, hade ej en förvänd uppfostran hindrat, tror jag hon hade blifvit ett bra fruntimmer.“

I ett annat bref till systemen, dateradt Uppsala den 25 oktober 1802, skrifver Geijer:

“Denna post hade jag ett oväntadt bref från Lisa Cajsa Ek. Hon ber mig skaffa en tafla, som man kunde sy efter. Hvad är det för taflor, som man kan sy efter? Jag vet ej, hur jag skall uppfylla denna kommission — men jag får försöka.“

I en not säger utgifvaren, att Lisa Cajsa Ek var dotter till Geijers faddrar, inspektoren Ek och dennes fru.

I fantasien såg jag henne, Lisa Cajsa Ek.

* * *

“Nättelduksklädning, schäferhatt, körsbärsblom och doft af hägg.“

Lisa Cajsa Ek lägger sin dagbok i min hand. Det är endast några lösa blad utan pärm, och jag läser:

15 juni 1799. — I dag har jag fyllt 16 år. Mamsell Lisa Cajsa säger man hädanefter, mamsell Lisa Cajsa Ek och inte bara Lisa Cajsa Ek. Storartadt! — Klockan tre kom en löfvagn, fullpackad med hvarjehanda från Ransäter: Jeanne Marie förstas, lilla helgonet, hon kan, inom parentes sagdt, aldrig lära sig, att jag är äldre än hon, och Erik Gustaf och Calle och småherrskapet Emanuel och Lotta och mamsell Agneta och kaptenen — de båda ogifta — och Stina Lagerlöf och hennes bror Anders Henrik — små söta

Kaffebordet dukades med både blommor och grönt...

barn — och så Göran Gustaf Uggla och Samuel Troili. Kaffebordet dukades med både blommor och grönt, och födelsedagsbarnet kunde niga och tacka på stadsmanér. Jo, jo, lilla Jeanne Marie! Lisa Cajsa har varit i skola i Karlstad i två år och under tiden lärt sig åtskilligt.

I januari fyllde Erik Gustaf 16 år, och i höst skall han aflägga studentexamen inför filosofiska fakultetens decanus i Uppsala, berättade han för mig. Vi stodo under körsbärsblommorna i vår trädgård, Erik Gustaf och jag, och körsbärsträden strödde tusende små hvita blad öfver oss.

“Du skrattar, så att själva fåglarna måste tystna,” sade Erik Gustaf och tog en skär bellisa från mitt skärp, “du gömmer inte på ditt hjärtas lust.”

“Hvarför skulle jag gömma mig?” frågade jag. “Hela världen vet, att innanför mitt klädningslif finns ett litet hjärta, och i hjärtat finns det lefnadslust. Menar du, att man bör gömma den och spela död som Maja Lisa Sprinchorn? Jag måste vara den jag är och därmed punktum, som du själf brukar säga, Erik Gustaf.”

“Nej, hvarför skulle man gömma sin lefnadslust?” sade Erik Gustaf. “Men mig synes det, som om en flickas själ kunde liknas vid en blomknopp. Man ser endast det yttre och anar den gömda härligheten. En gång slår den väl ut, säger man sig, öppnar sig för en blott eller för hela världen. — Se här är visst

ett starbo,” tillade han. “Har du sett det, Lisa Cajsa?”

Men jag brydde mig inte om starboet i den stunden.

“En eller hela världen,” sade jag. “Kan då inte en vara det samma som hela världen?”

“Det måste du fråga en annan om, Lisa Cajsa. Mig tillhör det inte att svara på den frågan,” sade Erik Gustaf.

Eftersom jag frågade honom, ville jag naturligtvis ha svaret just från honom. Men det kunde han inte begripa.

Han var mycket intresserad af vår trädgård och sade, att min far hade all heder af sina trädgårdsanläggningar.

“Bakom söta fars trädgårdsanläggning står Lisa Cajsa,” sade jag. “Den här bersån och den här och det här blomkvarteret är hennes tanke. Söta far låter Lisa Cajsa få hvad hon vill.”

“Mätte lifvet inte bli strängare än söta far,” sade då Erik Gustaf och log mot mig.

Salsfönstren stodo öppna, och någon började spela på klaveret.

“Det är Jeanne Marie,” sade Erik Gustaf “Kom!”

Och så skyndade vi in. Inkomna i salen funno vi Jeanne Marie vid klaveret, spelande en symfoni af Haydn. Hon spelade förträffligt. Erik Gustaf vände noterna åt henne. Alla andra lockades in, och sedan dansade vi. Jag dansade en hambopolka med Erik Gustaf. Ack, om den polkan räckte ännu! Då klockan slog åtta, gjorde söta mor slut på dansen, men medan det dukades, lekte vi sista paret ut på gården. Jag lät Erik Gustaf ta mig. Till kvällen fingo vi plättar och hallonsylt. Efter maten lekte vi hög och dufva, tills moster Agneta sade till om vagnen.

Nu är min födelsedag slut. Sexton år! Mätte lifvet inte bli strängare än söta far, sade han. Lisa Cajsa — med förlof, mamsell Lisa Cajsa, är du riktigt säker på, att du vet ännu, hvad du vill att lifvet skall ge dig? Kanske, kanske inte!

24 juni 1799.

— Det är midt i natten, midsommarnatten, drömmarnas natt. Jag har dansat kring majstången. Jag har dansat med Erik Gustaf. Jag tror, att jag var ganska söt i min nya schäferhatt. Jag undrar, om Erik Gustaf tyckte, att jag var söt. Nu måste jag sofva och drömma på de nio blommorna. Jag vet, hvem jag vill drömma om.

5 december 1799.

— Korf och bara korf — hundra alnar korf, tror jag. Jag har suttit i köket hela dagen och stoppat

Vi stodo under körsbärsblommorna.

korf. Men så stod jag inte ut längre. Jag har sprungit ifrån alltihop, och söta mor får bli ond. — Samuel Troili har varit här i dag. Jag tvättade mina händer och satte ett rent förkläde på och gick in i salen och drack kaffe tillsammans med honom och söta far. Samuel berättade, att Erik Gustaf inte kommer hem till julen. Min första jul sedan — sedan jag blef mamsell Lisa Cajsa. Och min nya söta klädning! Jag tycker inte om Samuel Troili.

13 januari 1800. — Det är natt, och jag sitter och skrifver vid mitt eget ljus, det vill säga, jag har fått det af söta mor, och jag har själf stöpt det. Då vi stöpte ljus i höstas, fick jag af söta mor tre hela ljus med löfte att få tända dem, när jag behagade. Det här är det andra, som nu brinner ner. Minns du, hvad jag tänkte, lilla ljus, medan jag sänkte dig i den sjudande talgen, så att du blef tjockare och tjockare? Jag tänkte på julen — julnatten med sprakande bloss och ljus i alla fönster och kyrkan som

Det är natt och jag sitter och skrifver vid mitt eget ljus.

en blixtrande diamant och trängsel af människor och nickar och handtryckningar i ljus och mörker och alla bortflugna hemkomna — alla. Och så julbjudningarna bygden rundt, lek och dans och dans och lek.

“Tjuf och tjuf det skall du heta, för du stal min lilla vän.”

Dans sedan bahytterna kommit på och hästarna stodo och skrapade med hovarna i snön utanför dörren. Jag var glad den stunden, då du kom till, lilla ljus, glad i mina tankar. Men i dag är jag inte glad. För resten är det inte dag nu, det är natt, och vi ha nyss kommit hem från Ransberg, där vi dansat ut julen. Jag har tömt den sista bågaren julöl och dansat mig trött och druckit mandelmjök och ändå inte varit glad. Jeanne Marie har haft bref från Erik Gustaf. Han har varit i Falun i jul, och han har haft så roligt där. — Faluflickorna äro så vackra, hade han skrivit, det vackraste Jeanne Marie kunde tänka sig, hade han sett. Jeanne Marie tog sig den friheten att i leken likna mig vid en slända. Jag svarade med att likna henne vid ett helgon utan gloria. — God natt, lilla ljus! Nu klipper jag bort din låga.

24 juni 1800.

“Hej, Tantalona, röda band i skona, spritt nya strumpor, himmelsblåa band!”

Här har varit mid-sommardans i dag, majstång med krans och krona och vimplar och målade ägg. Erik Gustaf är hemma. Han är längre, lärdare, förnämre — kärare. Tre danser med Erik Gustaf! Tre!

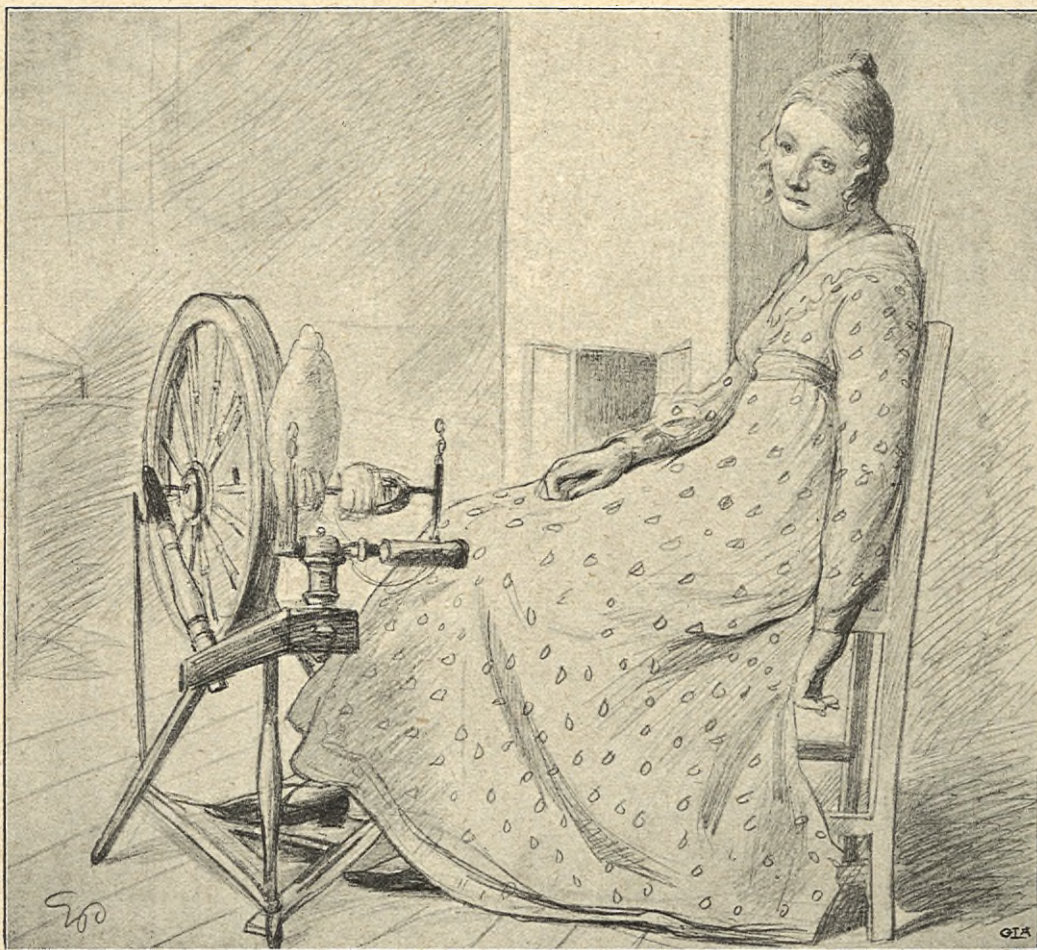
27 juli 1801. — I dag har här varit slätteröl. Då jag höll på att duka de långa borden på gården, kom Erik Gustaf och Jeanne Marie. Erik Gustaf lät ostkakan smaka sig väl. “Jag förmodar, att Lisa Cajsa står som konstnären bakom verket. Det är en förträfflig konst,” sade han.

“Du har inte misstagit dig, min käre gudson,” hörde jag söta mor svara.

Erik Gustaf spelade en melodi af Corelli för oss och lofvade att skriva af den åt mig. Jeanne Marie talade om, att Erik Gustaf själf komponerat en melodi. Men den fick jag inte höra i dag. En annan gång. Nu går jag och väntar på en annan gång.

2 oktober 1802. — Nu är det höst. Spinnrocken har kommit ned ifrån vinden. Söta far har köpt två pund lin i Karlstad, och söta mor har vägt upp ullen. Kardorna rassla och gå i köket. Jag vet något annat, som också går. Medan

spinnrocken surrar och linet blir till tråd i min hand, går tanken långt, långt bort. Och så kommer den i kvällen till Erik Gustaf, knackar på hans dörr och stiger in. Erik Gustaf sitter lutad öfver sina böcker och läser, eller också sitter han vid klaveret. Hans hår ligger framdraget till tinningarna, men öfver pannan ligger det struket från vänster till höger. På kinden har skägg vuxit fram förbi örat och ned. “Har du glömt Lisa Cajsa Ek?” frågar jag, och jag tror nästan, att jag hviskar det i hans öra. “Hon har inte glömt dig. I vårdagarna, då väfstolen smällde och väfven växte, satt hon och drömde om sommaren och om dig. Men då väfven var slut och sommaren kom, kom du inte. Så gick sommaren sin kos, fylld af längtan. Och nu är det höst, och Lisa Cajsa sitter och spinner — — —.”

Medan spinnrocken surrar, går tanken långt, långt bort.

22 oktober 1802. — Jag har skrivit ett bref till Erik Gustaf. Jag har bedt honom att skaffa mig en tafla, som jag kan sy efter. Nu går jag och väntar på ett bref.

4 november 1802. — Bref från Erik Gustaf. Jag har gömt det innanför mitt klädningslif. “Kära Lisa Cajsa,” står det. “Den omskrifna taflan har vållat mig åtskilligt bryderi, emedan jag ej förstod, hurudan tafla du menade. Jag vände mig till fru Heijkensköld, som var här i går, och bad henne om ett råd. Hon följde mig till en tapisseribod och valde ut ett mönster åt mig. Jag sänder det här. Mätte det bli till din belåtenhet! — Ha ni snö i Värmland? Här gå vi och vänta på snö. — Jag kommer hem till jul. Vi träffas då — i dansen. Erik Gustaf.” — Trallala i dansen!

Annandag jul 1802. — Alla ha rest till kyrkan. Jag är ensam hemma. Halsduk på hufvudet och håret fullt af papil-

jotter. Bal på Lerlångas bruk, ny nättduksklädning, hvita strumpor och svarta skor. Erik Gustaf kommer med.

4 januari 1803. — Klockan är 1 på natten — spöktimmen alltså. Jag tror inte på spöken, jag har inte sett några ännu. — Vi ha nyss kommit hem från Ransberg. Ännu ljuder musiken i mina öron, ännu dansar min själ. Jag kan inte tänka, jag bara dansar, dansar med Erik Gustaf Geijer. Han dansar inte i Uppsala, sade han, men i Värmland måste han dansa. Vi väfde valmar tillsammans, Erik Gustaf och jag.

“Så väfva de valmar, så slå de tillsamman. Väfva valmar och slå tillsamman och låta skottspolen gå, gå.”

6 januari 1803. — Nu äro vi hemma igen. I dag har det varit julkalas på Ransäter. Erik Gustaf spelade en egen komposition och en melodi af Mozart. Jag ville gråta, gråta. Men man gråter inte, så att andra se det. Hvarför gör man inte det? Man skrattar ju, så att andra se det. Ja. Och så dansade vi. Strängarna ljödo, och polkan gick. Men så tog dagen och dansen slut. I farbrors rum var lustigheten stor, då ytterkläderna togos in, och hvar och en skulle ha sitt. Erik Gustaf fann min bahytt och knöt banden. Jag hviskade till honom: “Tjugonedagen dansar man hos oss, och då öppnar du dansen med mig.” — Hvad tänker Erik Gustaf? När skall jag få veta det?

15 juni 1803. — Tjugu år! Jagskurade salsgolfvet så hvitt som snö i går, och söta mor har strött gröna blad öfver det i dag. Jeanne Marie och Lotta och Sofia Lagerlöf och Maja Lisa Sprinchorn kommo hit klockan fyra i morse, och klockan fem väckte de mig med sång och skratt och kaffe med saffransbullar till. De hade klädt ut sig, och Sofia hade en kortlek i fickan och spåde mig på sängtäcket. Jag skulle få se den jag har kär, innan solen gick ned. I salen var ett bord klädt med blommor i ring och gröna löf. Klockan tre kom den andra ungdomen från Ransäter och Samuel Troili från Ransberg och ungdomen från Lerlångas och från prästgården. Gud signe dem alla — mest dock en! Erik Gustaf blir något mer för hvar gång jag ser honom, något mer och något mer. Jag känner inte igen mig själf, då han är med. Jag säger, det jag inte tänker, och tänker inte det jag säger och rodnar — rodnar.

24 juni 1803. — Vi ha dansat kring majstången. Erik Gustaf berättade, att han inte reser till Uppsala i höst. “Då blir det sommar ända till jul”, svarade

jag. Erik Gustaf lade armen om mitt lif, och vi dansade ut. Hela sommaren, hela hösten, hela lifvet kanhända, kanhända! Talrasten sjöng inne i skogen, fiolsträngarna darrade och hjärtat slog. Lisa Cajsa, Lisa Cajsa, du gömmer på en stor hemlighet, och du är ensam om den ännu — ännu.

23 december 1803. — Erik Gustaf har fått Svenska akademins stora pris för ett äreminne öfver Sten Sture d. ä. Det står i tidningen. Söta far läste upp det för oss. Så mitt hjärta dunkade! Å, jag förstår, lilla hjärta, du var stolt, du, som långt före Svenska akademien gaf Erik Gustaf ditt stora pris.

10 juli 1804. — Vi ha varit på Ransäter. Vi voro många där — för många. Fru Geijerstam var där och Liljebjörns på Odenstad, jag har inte sett Anna Lisa Liljebjörn förut, och kapten Rappholt och all ungdomen här omkring. Erik Gustaf spelade för oss och resonerade mycket om musik med fru Geijerstam och kaptenen. Han spelade också boston med de äldre, medan vi dansade och lekte. Anna Lisa Liljebjörn är mycket söt. Hon kallade Erik Gustaf för snillet, då hon talade om honom. Hon är bara tretton år.

3 september 1804. — Erik Gustaf har rest. Det är höst.

10 april 1805. — Dagarna ha blifvit långa. Väfven ränner och skytteln går. Det, som spanns på hösten till garn, blir väf nu, den finaste linneväf. När får jag väfva till eget bo? När får jag visshet om det jag grubblar öfver, medan skytteln går?

5 juni 1805. — Jag har varit på Ransäter. Erik Gustaf kommer hem till midsommar. — Jägmästar Gran gjorde sällskap med mig genom skogen. Jägmästar Gran sitter ännu där nere i söta fars rum. Jägmästar Gran kan gå.

7 juli 1805. — Erik Gustaf följde mig till vägs, då jag gick hem från Ransäter i dag. Jeanne Marie stannade hemma, ty Samuel Troili var där. Tack för att du stannade hemma, Jeanne Marie! Du trodde inte, att Erik Gustaf skulle följa mig då, men det gjorde han. Han följde mig ända till grinden i skogen. Hvad talade vi om? Det vet jag inte. Han talade visst om Uppsala och filosofien och någon, som hette Höijer. Han drömde om filosofien, medan han studerade grekiska, sade han. Och så kom grinden i vår väg och skilde oss åt. Vi gingo åt hvar sitt håll. — Hvad är då filosofi? Inte är filosofi lifvet.

20 februari 1806. — Erik Gustaf är nu filosofie kandidat, och han skall visst promoveras till filosofie magister i år. Erik Gustaf är som eken, som växer uppåt mot själfva solen och grenar ut sig åt alla håll för att kunna omfatta allt. Och jag är blomman, som står stilla och doftar och doftar för att med min doft locka en enda till mig. Är eken lyckligare än blomman? Är det lyckligt att veta allt? Jag skulle vara lycklig, om jag blott visste — visste — — .

18 juni 1806. — Erik Gustaf har varit här. Vi gratulerade honom. Han är filosofie magister nu. Han talade om poesi, musik, filosofi. Jag satt och tänkte på det han ej talade om. Är det det enda

han inte vet? — Det blir mycken lek och dans i sommar, sade Jeanne Marie. Dans! Kan foten vara lätt, då hjärtat är tungt? Men hjärtat är ju inte tungt. Här finns ingen att frukta, och du får luta dig mot Erik Gustaf i dansen. Hvem vet — hvem vet!

19 juli 1806. — Erik Gustaf och Samuel Troili ha rest till Odenstad. Anna Lisa Liljebjörn är vacker. Anna Lisa Liljebjörn är 15 år.

15 oktober 1806. — Jeanne Marie har haft bref från Erik Gustaf. Han träffade Anna Lisa Liljebjörn på Frösvidal, då han for till Uppsala. Hvarför var hon där, och hvarför kom han dit just då, och hvarför talade Jeanne Marie om det för mig?

Ute blåser nordanvind.
Kall och frusen är min kind.
Här är vinter, sommar där.
Lifvet som naturen är.

29 mars 1807. — Erik Gustaf har hälsat till mig i Jeanne Maries bref. Han har tänkt på mig.

Här är sommar, vinter där.
Lifvet som naturen är.

Midsommar 1807. — Jag tror nu, att det finns spöken, som smyga tysta omkring och korsa vår väg. Jag är rädd. Anna Lisa Liljebjörn var med vid midsommardansen. Anna Lisa Liljebjörn var klädd i hvit nättelduksklädning. Anna Lisa Liljebjörn blir på Ransäter hela sommaren.

1 juli 1807. — Vi äro bjudna till Ransäter. Jag har vridit om papiljotterna i mitt hår, så att det svider. Å, men hjärtat svider ändå mer!

15 september 1807. — Välkommen höst! Sommaren har varit som ett enda festtåg. Dans om natten och lek om dagen: ringkastning, sista paret ut, hög och dufva. Promenader i kvälldunklet och gökotta vid soluppgången och sång och musik och musik och sång. Och alltid det hvita spöket och den stora rädslan. Erik Gustaf är nu i Uppsala

och Anna Lisa på Odensdal. Söta far har varit till Karlstad och köpt lin, och spinnrockarna ha tagits fram.

“Ungmön vid sländan satt,
sorgsen både dag och natt.”

19 december 1807. — De ha kommit. Erik Gustaf har kommit till Ransäter och Anna Lisa till Ransberg. De körde här förbi. Erik Gustaf höll tömmarna, och Anna Lisa satt bredvid honom i sin skinnkantade bahytt. Bjällrorna klingade. Skogen stod i skrud. En spöksyn för min själ. Ängest, rädsla. Lifvets lycka står på spel.

1 augusti 1809. — Erik Gustaf är förförlofvad med Anna Lisa. Erik Gustaf har rest till England. Tårar. Tyst! tyst!

15 november 1809. — Snön yr, spinnrocken klagar, garnet växer. Hvem spinner jag för? — Söta far ropade mig in till sig. Hjulet stannade, jag gick. Jägmästar Gran har varit här, han kommer igen i morgon. Han vill, att jag skall bli hans hustru. Söta far och söta mor önska det. Jag får inte vara motsträfvig längre. Jag kysste söta far och söta mor på handen. Jag satt vid spinnrocken igen. Hjulet brummade. Det är för jägmästar Gran jag spinner.

15 november 1816. — Jag sitter vid brasan i min egen sal och spinner. Jag sköter om mitt stora hus: make, barn, tjänare, gäster. Visthusboden är fylld, ölet i källaren tryter aldrig. Spinnrockarna surra, väfstolarna smälla, och kopparkärlen blänka som solar på väggarna i mitt kök. Klockan 4 om morgonen stiger jag upp till arbete, klockan 9 på kvällen äro alla nycklar hos mig och alla ljus släckta. — Men i skymningen sjunger jag för mina små och berättar sagor från lifvets vår och berättar sagor från lifvets vinter, lifvets vinter. Ingen sol, inga blommor, ingen lek, ingen dans. — Erik Gustaf har i år fört sin brud hem till sig. Inte är väl sommaren slut där — blir den väl någon gång slut? — “Du är god, Lisa Cajsa,” sade min man i dag. — Är jag god?

(Illustratör: Georg Pauli.)

I skymningen sjunger jag för mina små.

APRIL.

EN DIKTCYKEL AF OSCAR LEVERTIN.

HÄLSNING.

INGENTING kan du lofva mig,
löftesbryterska kära.
Tron jag för längesen mist på dig,
tron på din ljusa lära.
Långt från din brusande knopningsstig
stegen min vandring bära.

Ändock med visor välkomnar jag dig,
orostifterska unga.
Väck till naturens och könens krig
världen med gäckande tunga.
Frön och hjärtan till lifvet vig,
du som lär safterna sjunga.

Ohördt ny och evinnerlig
stormar din röst och darrar.
Själur och fönster öppna sig
ända till takens sparrar.
Kvalfull är glädjen och ytterlig.
Sälla tokor och narrar!

Ingenting kan du skänka mig,
där vid min bok jag sitter.
Ljus till ungdom och dårskap stig,
ej jag skall skåda det bitter.
Drömmarnes vår — än jag älskar dig,
när du strör andra ditt glitter.

PANDORA.

SMALAXLAD, blek mot späda barmen
hon slutna alabasterasken
höll hårdt med båda händer tryckt.
Lätt regn från riset rann mot armen,
men stum och stel var ansiktsmasken
i sols och skuggas växelflykt.

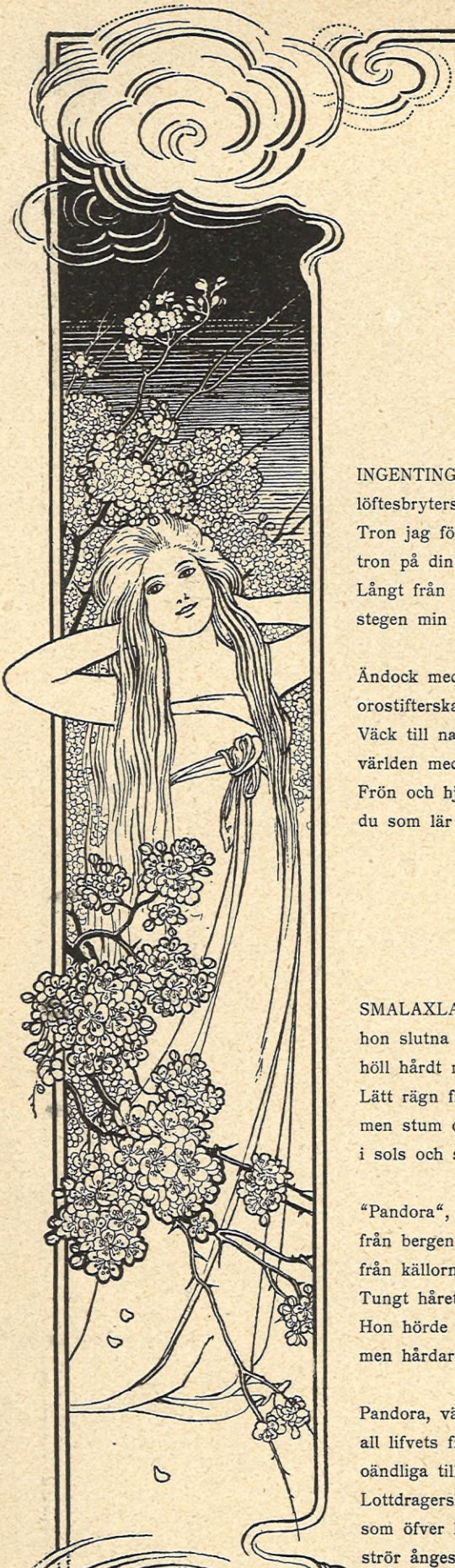
“Pandora“, ropet hven med vinden
från bergen, klyftorna och snåren,
från källorna i tinad ängd.
Tungt håret sjönk mot sänkta kinden.
Hon hörde kallelsen af våren,
men hårdare höll asken stängd.

Pandora, världssädd, dödssädd bär du,
all lifvets frön, all blodets gnistor,
oändliga till kraft och tal.
Lottdragarskan, den trolska är du,
som öfver hjärtan, fält och kistor
strör ångest, salighet och kval.

Låt hela vida rymden fyllas
af dröms och dikters fjärilsfladder,
af åtråns yra sländelek.
Låt af ditt guldstoff allt förgyllas
och fågelns lockrop, flickans sladder
bli sång af lidelse och svek.

Af sädeskorn sprid strida skocken,
gjut glöd i jord, som är förhårdnad,
gif gräs och sköte skapardrift.
Tänd flammor under ögonlocken.
Gif längtans blekhet, famntags rodnad,
gif rus och etter, grodd och gift.

Pandora hörde vårstormsropet.
I ängsladt stela ansiktsmasken
log bleka munnen vekt och skyggt.
Som ungmor bär sitt barn till dopet,
hon gäfvooöfverfyllda asken
bar stängd mot späda bröstet tryckt.

PARKEN.

EN SÄLG strök silkeslena hängen
mot munnen på en gammal faun.

Det var en bortglömd faun af sten,
som sof bland buskarna i parken
med vridna, bockraggsbruna ben
i dvala som ett djur på marken.
Hans skägg var tofvigt, luggen grå,
hans högra framtand var försvunnen;
som flickan kittlar med ett strå,
strök våren sälgens blom mot munnen.

Den gamla faunen sof, men log
mot lustig solskensbild ur minnet,
som om befriad blodström drog
inunder vinterskrumpna skinnet.
Vid sommartorra bäckens bukt
i dungen låg han sammankrupen,
men ren mot gapet lyft den frukt,
som skulle ljufligt läska strupen.

Han smekte den med hårig hand.
Han njöt det sammetsfina fjunet,
och skärt och hvitt i solens brand
sken köttet under ljusa dunet.
Sval var hans frukt, dock från den gled
liksom en solkyss öfver kroppen —
i jubel böjde faunen ned
mot munnen purpurröda toppen.

Ett sken, som från en ynglings blick,
bröt fram ur brusten ögonspringa.
Men öfver sol'n ett regnmoln gick
och tungt sjönk samman luden bringa.
En skugga föll mot sanden dof.
Af drömmen flydde solskensspåren.
En gammal faun sin dödssömn sof
bland blomsterhängena i våren.

ETT MÖTE.

EN KVINNA kom ur myrtenkogens bryn
med dagg från bladen glittrande i håret
och pannan skuggad lätt af morgonskyn,
men grönskans sken från solomflutna snåret
längs dräktens våder gled och hvita hyn.
Hur blödde ej vid denna vårens syn
djupt i mitt bröst det aldrig läkta såret.

Ty många långa år försvunnit visst,
se'n på min väg jag mött den smärta
kvinnan
med sin högtidligt lyfta myrtenkvist,
den dyrkade och svikta härskarinnan.
Hur var jag ej förändrad sedan sist.
Mitt hjärta grånat, själen helgden mist,
men lika ung och ren var än prästinnan.

Densamma höga, milda, som en gång
min ande stärkt med stilla ödesorden
och smärtan söft med silfversträngad sång.
Men själf en vilsevandrad främling vorden
på hvardagsvägen, larmande och lång,
nu andlöst lyssnande till hennes gång
jag bidade med blicken böjd mot jorden.

Hön nalkades och hennes närhet blef
som första knoppningsnattens sus om
våren.

Hon gick förbi och hennes bortgång blef
som fall af flingorna, som hölja bären.
En spökhand öfver minnet korset skref.
Mot män'skotorget åter stum jag dref
och fruset log mot aldrig läkta såren.

(Illustratör: Ingeborg Uddén.)

I. UDDÉN

KYRKAN I FINNERÖDJA

EN GAMMAL SÄGEN AF ANNA KNUTSON.

FÖR LÅNGLIGA tider se'n drog en skara finnar från fädernebygden för att slå ned sina bopålar i främmande jord.

De voro inalles endast femtio personer och utgjorde tydligen kärnan af en befolkning, som länge lidit under betryck.

De voro härdade och viljestarka och utvandrade ej från ett soligt drufvoland, utan buro på tunga minnen af nödår och svält. Men de visste, att i grannlandet gaf åkern bättre gröda, och därför medförde de boskap, redskap, utsädeskorn och framtids hopp.

Gård och grund hade de ju måst lämna, men tomhända kommo de dock ej åstad. Och på stigar, långt belägna från köpstäder och stråkvägar, letade de sig fram till en bygd, vid hvars åsyn de måste tacka Herren och säga: "Här vilja vi stanna och bygga oss hyddor. Här är oss godt att vara!"

Ödeskogens djupa allvar omgaf ju allt som med en mörk ram . . . men hvilken leende bygd, hvilken bild af paradiset!

Här fanns en sjö med godt fiskevatten och ett vattenfall, som hängde likt en vit slöja öfver branten. Här fanns en dalsänka med lummiga jaktmarker. Här funnos ängar med surrande bin och fladdrande fjärilar. Här funnos vildrosor och sångfåglar, hvilkas drillar voro som pärlor och jubel och vemod . . .

Ja, här ville de bygga och bo, och innan de tagit ett spadtåg i den svenska mullen, innan de vändt en yxa mot stam eller snår, döpte de platsen till "Finnerödja".

Så friskt, så nytt syntes ju allt, men när de började rödja och svedja, funno de dock, att trakten för åtskilliga årtionden sen varit bebodd. Och vissa tecken angåfvo, att här hade digerdöden en gång utfört sitt tysta, hemska utrotningsverk. Furudungar och apalgårdar flätade mångenstädes samman sina grenar, spår af uttorkade brunnar och lämningar af människoboningar påträffades öfverallt.

Liemannen hade, här som annorstädes, tro- ligen härskat enväldigt, och de som räddat sig med flykten hade aldrig dristat återvända. Fjärran från hembygden hade de

hos sina efterkommande fortplantat skräcken för pesthärden, där askan sålunda fick falna i frid. Först ett århundrade därefter flammade ärlens eld åter upp, tänd af en ny ätt.

Spåren af det förgångna undansopades snart. Hvad som dugde af det gamla fogades in i det nya. Af stenar ur ruiner byggdes fasta murar, och alla värdefullare fynd, såsom vapen och redskap, smycken och käril, delades samvetsgrant såsom mellan arvingar.

Knotor och skallar, som upphittades, samlades omsorgsfullt och lades i en stor grift, å hvars mull korset restes. Ty kristna begrofvos här kristna.

Tiden gick, nej, flög under rastlös id. Endräkt rådde, och därför följde lyckan nyodlarnes företag. Snart ringlade rök från skorsten och mila, snart gick boskapen i hägnad hage, snart lyste åkern gul af mognande korn. De ädlaste och visaste i det lilla samhället styrde och ställde, och man lefde nästan som i en guldålder.

Alla bådo äfven, att Gud nådeligen ville fördröja den dag, då landets rätte inbyggare skulle finna vägen till Finnerödja. Ty då skulle förvisso frid bytas i strid och främlingsskapets lidanden begynnas.

Dessa finnar voro enkla, olärda män, och ingen af dem var förfaren i bokliga konster. Men de mest själsvakne hade, ända sedan utvandringen, ristat tecken i trästafven och sålunda hållit tideräkningen vid makt. Af himmelens tecken visste man för resten tydligt och klart, när det var vintersolståndets tid. Då borde man ju fira Kristi födelsefest och så i dubbel mätto glädjas åt ljusets ankomst i världen.

Och när Gud gaf hälsa och välstånd, hvarför skulle man då ej här som annorstädes prisa hans son och önska hvarandra en god och glad jul?

Ja, så godt sig göra lät, dyrkade man Gud i Finnerödja, men kvinnorna klagade dock stundom öfver, att de måste sakna kyrka och klockeklang.

En man, som en gång lyssnade härtill, sade: "Hvad skulle vi med den klingande bjällran? Inkräktare sådana som vi må ej

på något sätt stöta i basun." Och en annan man inföll: "Där ingen tror sig om att vara präst, där får man reda sig utan kyrka."

Men Ragundis, en kvinna, hvars ande blifvit luttrad i lidandets ugn, sade mildt: "Man åstundar kanske inte någon präst, utan endast ett stilla, helgadt rum, där man kan skudda af sig de hvardagliga bekymren och i ostörd ro få tänka på sin själ och sin Gud."

För de ordens skull började äfven männen längta efter den tysta fristaden, och fast ingen sade något ditåt, sysslade dock mången tanke redan med kyrkobygge.

När ett barn frågade Ragundis: "Hvad är en kyrka för slag?" svarade hon: "Det är ett stort, härligt rum, där man endast talar om Gud."

Runar, en man af mildt, djupt sinne, sade då: "Hela jorden borde rätteligen vara ett stort, härligt rum, där människorna endast talade om Gud eller öfvade det goda, hvilket ju i grunden kan räknas för detsamma."

Ragundis gaf honom rätt häri, men hon tillfogade: "Endast några få starka andar kunna trifvas med det vida och det höga och tillbedja i anda och sanning. Hela naturen är för dem tempelprakt och öfver allt spörja de ekot af den allsmäktiges "varde". Men för de många svagas skull, måste där finnas ropande röst och ljudande malm, bildpydd kyrka och doftande rök. Må därför Herren se till oss och i sinom tid gifva hvad vi bäst behöfva."

Där hemma i det finska landet hade Ragundis gärna lyssnat till predikomunkarne, och som hon ägde en sällspord klarhet i uppfattningen, hade hon förmått taga det bästa ur allt, rata skalet och behålla kärnan.

Där hemma i det finska landet hade hon varit lyckligt gift, och vid mannens frånfälle trodde mången, att sorgen skulle tvinga henne till fullkomlig afsöndring från världen. Men Ragundis gick inte i kloster, hon stannade som tjänande syster ute i vimlet, och till stor välsignelse var det förvisst, ty utan hennes bistånd hade väl knappast utvandringen kunnat försiggå.

Hon var nämligen den enda bland utvandrarne, som ägde stora jordagods och kunde något offra för allas väl.

En man, som äfven stod högt i anseende bland nyodlarna, var Runar. En tid efter utvandringen blef han änking. Mellan honom och Ragundis knöt sorgen liksom ett band af fin förståelse och de sökte ofta tröst i hvarandras sällskap. Men de tänkte aldrig på giftermål. Med blida ögon sågo de däremot, att deras barn Ingul och Marjo älskade hvarandra, och stundom talade de om, hur sällt det skulle kännas att få lägga samman deras händer en gång och välsigna dem. De blefve visserligen det första ungfolk, som bildade hjonelag i Finnerödja.

Af alla boningar i Finnerödja fanns där ingen så rymlig och välbygd som Ragundis'. Vid juletid samlades man också alltid hos henne, och det var glädjefullt att se hur välpydd stugan då var.

Marjo var sällspordt skicklig i handaslöjd, men hon kunde ej blott spinna och sömma, hon kunde äfven med rik inbillning trollo fram sagolik skönhet. Och eftersom Ragundis förstod sig på att pressa färgämnet ur mossor och blomster, visste man desslikes att göra tankeleken brokigt glad.

Så hade hon sömmat en väggbonad, som särskildt framhöll julens betydelse.

Där fanns hela den bibliska historien om den lille Jesus i krubban och Josef och Maria

och herdarne på marken och änglarna i skyn. Och kring bonadens kant flätade sig en krans af liljor och palmer, och öfver det hela lyste de tre vise människens stjärna med långa, gula strålar.

Barnen stodo här som inför en öppen bilderbok och med stilla allvar uttydde Ragundis allt.

Ja, Runar den djuptänkte och Ragundis den minnesgoda uttalade under sådana högtidsstunder månet ord, som aldrig glömdes, vare sig af gammal eller ung.

Sant är: Gud låter sig aldrig vara utan vittnen.

Men åtrån efter den stilla, helgade fristaden aftog ej med tiden, och de, som i årvis gått där och tänkt på kyrkobygge, lednade slutligen på att bara tänka i tysthet. Så blefvo tankarna ord, ord hvilka först hviskades man och man emellan, men sedan uttalades både rent och rakt. Det gällde dock mera än ord, och när finnarne samlades till allvarlig rådsläpning, funno de alltjämt saken vara betänklig.

En man sade: "Nog kunna vi bygga stugor, så att de duga för oss, men att bygga Herranom ett hus, det vill mera till. Konstförståndiga böra de män vara, som leda sådant företag, och stora medel måste de äfven hafva till sitt förfogande. Hvar taga bröd i öknen?"

Till hans mening slöto sig strax några, och en man fortsatte bittert: "Ja, hvar skall man taga gyllene käril och doftande rökelse, färgade fönster och bildprydda skåp, klockor och klingande spel? Kristus skall väl inte dyrkas som i en lada eller i en storstuga? Ett träkors kan man väl yxa till och sätta på en grift, men inte passar sådant fuskverk att ställas på altaret i Guds hus."

Men Runar tyckte, att den där "tysta fristaden" ingalunda borde kallas för "Guds hus". Här som alltid, menade han, "åstundade människan något för egen räkning, och tyckte man, att ordet "kyrka" klingade för högt, kunde man ju så gärna säga "församlingshus". Emellertid fann han, att saken behöfde mogna, och därför rådde han till att låta den hvila ännu en tid.

"Låtom oss, alle man, fara till skogs," manade han, "fara och hämta hem timret, sedan samsas vi nog om huru vi skola bygga."

Alla voro strax villiga att följa hans råd. Den tunga känslan af att nödgas utföra något, som måhända öfversteg krafterna, skingrades, och där fanns inte en, som ej andades lättare.

Men nog skulle hvar och en dra sitt strå till stacken och forsla hem timmer till kyrkobygget. Och med den saken borde man då rakt inte skjuta upp. Det var midvintertid med månsken och klingande före. Och eftersom kvinnorna voro i full färd med att stöka för högtiden, så passade det ju riktigt bra att just nu vara ur vägen.

Så rustade de sig strax till affärd, och ungmännen gladdes särskildt öfver att få

komma ut i vildskogen. De skulle inte bara hugga furustammar, nej, de togo allt med sig pilbågen så väl som yxan och ämnade vända åter med rika jaktbyten.

Men den blonda, rosenhyade Marjo bad, att de framför allt skulle hämta hem några unga granar med toppar som spiror och bruna kottar hängande mellan grönskan. Med dem skulle hon pryda storstugan, ty det var inte jul utan granar, tyckte hon.

Och Ingul, en mörk, vacker yngling med brinnande bruna ögon, sade leende: "Finns där något grant i skogen, så nog skall det komma till Finnerödja. Grant skall grant ha."

Och eftersom flickan tydligt visste hvad han syftade på, drog hon sig strax från gluggen. Men modern, som äfvenledes stått där och åsett människens tillrustningar, stannade tills kälke efter kälke försvunnit vid skogsbrynet. Med drömmande andakt betraktade hon det tysta vinterlandskapet med dess bländande vidder och lundar, skrudade i glittrande hvitt. En längtan efter renhet och

gonade sig vid stockelden. De voro väl försedda med pälsar och fällar och matsäckar, och någon nöd kunde det knappast gå på dem.

Och dagarna voro så blåa och soliga och kvällarne upplystes af måne, stjärnor och snöhvitt mark. Det var ju ett väder som hade det varit beställt.

På julaftonen återkommo männen. Kvinnor och barn ilade dem till mötes och barnen jublade vid åsynen af de lastade kälkarna.

Stammar, som behöft många år för att växa i styrka och omfång, hade här fått stupa för yxan, men man hade äfven gjort Marjo till viljes och forslat hem smärta ungranar. Och att pilbågarne ej varit med i onödan, därom vittnade tunga knippen af blåglänsande tjädrar och ullhvita harar.

Man hade utfört ett styft arbete vid timmerhugget och jaktlyckan hade varit god.

Men det var ej för den orsakens skull, som

männens ögon strålade och Runars stämma bäfvade i klangen, då han sade: "Kära vänner, samlens alla med oss i Ragundis' stuga. Vi hafva stora nyheter att förkunna."

Framför den flammande ugnen i Ragundis' högtidsstuga sutto snart alla i förtroligt lag, och Runars kinder glödde som en ynglings, då han sade:

"Nu må vi fira jul med särskild gamman, ty den Allsmäktige har sett till oss i nåd, och hvad I fromma kvinnor länge sökt i bön, det hafva vi män nu slutligen funnit."

Han tystnade och såg med mild förnöjelse ned på alla dessa förvånade anleten. Ragundis tänkte: "Hör jag rätt, har Gud redan skänkt oss kyrka? Då måste det hafva skett ett under." Och

då hennes kloka, frågande blick träffade honom, begynte han strax lugnt och klart redogöra för hvad som händt.

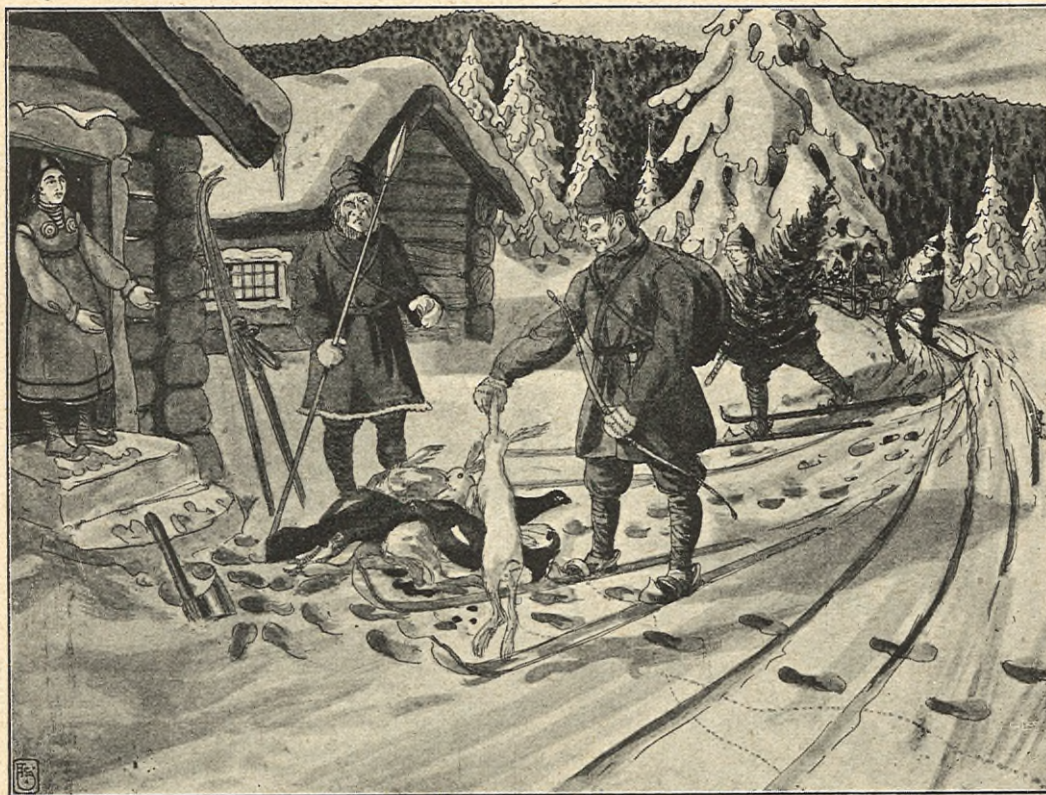
Sju dagar hade de huggit och donat alldeles efter behag därinne i vildskogen, men så råkade de in på en riktig ödestig, där de stötte på plötsligt motstånd. Och det var inte det vanliga hindret i form af fallfärdiga ruiner, nej, det var murar, fasta murar, som trotsade eggen med tung styrka.

Man blef nyfiken på saken, och småskogen, som ymnigt frodades där rundt omkring, mejades utan misskund. De härdade trädjättarne fingo nog också sina knäckar, men man måste gå försiktigt till väga och måtta huggen, så att ej grenarna föllo för spärande tätt.

Det var intet hastverk, men många armar kommo i rörelse och ifvern skyndade på. Snart nog blef också nyfikenheten stillad.

Och aldrig hade man väntat att få se sådan syn därinne i furudunklet. Tänk: där stod en hel, liten kyrka, öfvervuxen med mossor och buskar!

En hel, liten kyrka med korshvalf, rundbågspånster och torn. Fönstrens små blydelade rutor sutto ännu kvar, och det tjocka,

Man hade utfört ett styft arbete vid timmerhugget, och jaktlyckan hade varit god.

ro fyllde hennes själ, och hon upprepade sakta Runars ord:

"Hela jorden borde rätteligen vara ett stort härligt rum, där människorna endast talade om Gud eller öfvade det goda, hvilket ju i grunden kan räknas för detsamma." Så sant han talar, men för våra jordiska sinnens skull, våra skumma ögons skull begära vi dock det låga och trånga i stället för det höga och vida. O Gud, hvarför äro vi så små, då du är så stor?

Men så kom det med ens för henne, att Guds fadershjärta måste ju mest ömma för dem, som äro svaga i anden, och därför knäppte hon sina händer och bad innerligt, att denna färd måtte varda rikt välsignad och att det ej måtte dröja länge, innan kyrkan stod färdig i Finnerödja.

Ragundis kände, att den bönen blef hörd, och då hon återvände till sina husliga värf, låg där liksom en glans öfver hennes anlete.

Männen dröjde emellertid därute i vildskogen. De kommo inte igen vare sig den dagen eller dagen därpå. Men man var inte ängslig, ty man visste väl, att de voro i full verksamhet och efter slutadt arbete

dunkla glaset skiftade som regnbågen. Tornets spira pekade mot sky, fast kopparen var mörkgrön af ärg.

Seklet hade trädt med nötande gång öfver allt, men de mossslupna murarna stodo bergfasta, och dörren med sina svarta järnornament och sitt konstiga lås tillslöt trofast helgedomen. Den stora nyckeln hade rostet fast vid hängkroken och man hade all möda att få den loss. Men man bände och bröt och smorde med matsäcksmöret, tills man äntligen fick bukt med både nyckel och lås.

Efter sju års förlopp trädde så nyodlarne åter inom kyrkodörr.

Runar gick främst med vargskinnslufvan i hand och hufvudet sänkt. De andra männen följde sakta i hans spår.

Dagern, som silade in genom dörröppningen, lyste endast svagt upp föremålen, men till sin förundran varnade man dock, att allt härinne var mycket väl bibehållet. Altarskåpen stodo vidöppna och bildverken prunkade i brokig prakt. De trinda keruberna voro rosenhyllta, Marias mantel var himmelsblå och alla glador glimmade.

På altaret stodo monstrans och crucifix. Och monstransen hade ej mistat sin stråliga guldglans och korssets emaljmalningar voro lika fina i färgen. Ett par tomma, svartnade silverstakar syntes framför Kristusbilden, och då man lyfte på några halvvittrade, rikbroderade hyenden, afäcktes kalk och patén, båda af drifvet silver.

I sakristian stod en väldig kista, och då man rannsokade dess inre, träffade man på mässekrudar och pärmböcker och en stor skinntaska full med mynt. Det var sannolikt en insamling för något fromt ändamål, och då finnarne tummade de små löftunna silverbitarne, sågo de att mynten voro tvåsidiga.

Ena sidan framvisade folkungavapnet: lejonet öfver de tre strömmarna, och den andra sidan hade ett bokstafstecken, omgifvet af tre kronor.

“Ingen skatt är så litet värd att gömma på som penningen,” sade en af männen, “om vi nu behöfde sådana där tingestar, så dugde dock ingen af de här silverplåtarna att handla och vandla med bland svenskar. Det är annan prägel på svenskt mynt i dag än det var för hundra år sedan.”

Ja, härinne hade tiden stått stilla, men öfver den gamla dopfunten hängde ett radband och någon pekade därpå och sade: “En enda kula i det där bandet är mer värd än hela penninghögen, ty aldrig blir den seden föråldrad att bedja till Gud!”

Då föllo alla på knä och bådo tyst till den Evige, och när de reste sig upp, uttalade Runar med hög röst välsignelsen öfver den stundens skönhet.

Sedan lämnade de kyrkan, låste till dörren och hängde nyckeln på sin krok. Nu skulle den inte rosta fast där.

När de så undersökte platsen där intill, hittade de en liten klockstapel. En rostbrun klocka hade hängt här och tegat i hundra år, men ingen af finnarne

gjorde något försök att sätta kläpparne i gång.

“Om kvinnorna så oförvarandes finge höra klockeklang, så måste den ljuda som ett verop i deras öron,” sade en man, “de skulle ju kunna tro, att det vore ett varsel, en dödsringning öfver oss bortavarande...”

Men ingen feg fruktan för att klangen skulle draga ofrid öfver deras fredliga dal förspordes. Nej, i den stunden tänktes ej på sådant, man kom tvärtom öfverens om att snarligen sätta klockan i stånd, ty nu om någonsin borde den väl sjunga sin mäktiga sång till Guds ära, nu då man skulle fira Kristi födelsefest.

Och Runar slöt sitt meddelande på följande sätt:

dit och stormar och ljungeldar fingo till-sägelse att draga där förbi.

Och tänk: här hafva våra fötter trampat många stigar under dessa sju år, men aldrig har någon af oss gått i den riktningen af vildskogen förr. Vi skulle tydligen ej upptäcka helgedomen förrän just nu, då vi enades om att samla ihop timmer till kyrkobygge.”

“Ja, Guds vägar äro inte våra vägar,” sade Ragundis, “men i sinom tid bönhör han oss och gifver stundom mera än vi ens våga hoppas.”

Och alla instämde med henne,

Ja, det blef i sanning en god och glad jul i Finnerödja, och en vacker dag, just som solen rosenfärgade skogen i öster drogo nybyggarna ut för att besöka ödekyrkan.

Det var ett grant tåg. Alla buro brokiga högtidskläder och de små, som ej förmådde hålla jämna steg med de stora, drogos på kälkar. Det var pojkarne göra och det bar också flinkt i väg. En gammal kraftig julhymn uppstämades. Och i de manliga stämmornas mörka klang blandade kvinnor och barn ljusa, milda tonfall, som stundom darade af känsla. Ty jubla måste alla, både gammal och ung, öfver den vackra färden i det glittrande vintervädrat.

Det var ingen stark kyla och snölagret låg så lätt, att då någon stötte till en gren, upplöstes dess härliga skrud i skurar af flingor. Men man skakade skrattande af sig det dansande hvita och vandrade vidare.

Och Ragundis, hon som förstod, att Guds fadershjärta måste mest ömma för dem, som äro svaga i anden, fattade Runars hand och så gingo de tysta framåt.

Solen lyste på deras tankfulla anleten och gråsprängda hår. Han syntes blekare än vanligt och hans ögon tycktes ännu mera fjärrskådande. Nu som alltid gingo de egentligen för att uppnå ett önskemål för andra, och nu som alltid glömde de sig själfva för att tänka på dem, som kommo efter.

Och efter dem kommo Ingul och Marjo med varma rosor på kinderna och ögon, som lyste af lycka.

Nu var stunden kommen, då far och mor borde lägga samman deras händer och väl-signa dem. Framför altaret i ödekyrkan skulle det unga paret sedan högt lofva hvarandra huldhet och tro. Och alla, både stora och små, skulle gladeligen säga “amen”.

Och den rostbruna klockan, som tegat i hundra år, skulle ånyo få svänga i stapeln och sjunga sin mäktiga sång till Guds ära.

Nu kunde man verkligen med särskild gamman fira julen i Finnerödja.

(Illustratör: Arthur Sjögren.)

Just som solen rosenfärgade skogen i öster, drogo nybyggarna ut för att besöka ödekyrkan.

“Då ett årtusende för den Evige är desamma som en dag, så är väl ett århundrade föga mindre än en timma. För honom lär det väl heller inte ha varit något märkvärdigt att låta ödekyrkan stå där i skjul under en timma.

Det stora i saken är att Gud har tänkt på oss fattiga finnar och sett till våra svaga sjäalars längtan efter det stilla helgade rummet, där vi kunna skudda af oss de vardagliga bekymren och tänka i ostörd ro på eviga ting.

Ja, där gömde Gud sitt lilla tempel djupt inne i villande skog. Och för hvarje år tionde blef grenhvalfvet tätare och mossorna väfde skyddande täckelse kring väggar och tak. Råttor och illtyg fingo ej gnaga sig

LYCKLIG UTAN ATT VETA DET. BERÄTTELSE AF GUSTAF AF GEIJERSTAM.

NÄR HÄRADSHÖFDING Ludvig Boyer i slutet af 1870-talet flyttade in i Stenunge socken, kallade kamraterna honom en lycklig ost, därför att han vid så unga år fått domsaga. Själft betraktade han sin vistelse i det långt från hufvudstaden belägna Stenunge som en landsförvisning, och redan från början var han ense med sig själf, att längre tid skulle han icke offra på det mörkaste Småland, än som åtgick för att betala Uppsalastudierna och de år, under hvilka han gått i Stockholm för att skriva in sig och tjänstgöra. Alla dessa år hade nämligen varit dyra, och det är en bekant sak, att någon gång skola äfven dyra lefnadsomkostnader betalas.

När Ludvig Boyer vistats i trakten i fem år, hade han lättat så pass på den gamla skuldbördan, att han började kunna känna sig som en fri man. När ytterligare ett par år gått, försvunno de sista resterna af studieårens sorgliga minnen, och när häradshöfdingen var fyrtiotre år gammal, satt han som rangerad karl.

Vid den tiden gick det upp för honom, att åren hade gått, och att tiden förändrat honom. Det mål, han en gång drömt sig, att komma tillbaka till hufvudstaden, deltaga i det politiska lifvet, komma in i ämbetsverk och bolag, måhända därjämte arrangeras sig som privatadvokat, allt detta hade icke längre någon makt öfver hans vilja. Så långt borta hade han suttit från allt dylikt, och så hastigt hade tiden farit af med honom, att gamla önskingar och planer sjunkit i glömska, ungefär lika lätt och naturligt, som man en afton kan glömma lusten att gå på teatern, endast där-

för att det sällskap, i hvilket man blifvit fångad, blir behagligare, ju längre det varar, och förtager hvarje lust till ombyte och nya ansträngningar.

Ungefär så gick det Ludvig Boyer. Ju längre han bott i Stenunge, dess mera växte afståndet, hvilket skilde honom från hufvudstaden, och dess säkrare satt han fast — så fast, att han numera skulle funnit det vara en galenskap att tänka på en förflyttning.

Fastare blir en man aldrig bunden vid en trakt, än när han gifter sig med en af bygdens döttrar. Detta hade också Ludvig Boyer från allra första början klart och tydligt insett. Och emedan han var en varsam man, hvilken fruktade känna sig bunden i onödan, hade han städe ställt sig utanför möjligheten af alla de finare eller gröfre attacker på hans frihet, hvilka en välsituerad ungar i en trakt, fattigare på giftermålskandidater än på ogifta flickor, naturligtvis aldrig helt och hållet kan undgå.

Ju mera dock de framtidsplaner, hvilka häradshöfdingen en gång ansett som de enda riktiga, började sjunka i töcken bakom honom, dess mindre höll han sig emellertid på sin vakt. Och innan han visste ordet af, befann sig Ludvig Boyer midt inne i en kärleksintrig, hvilken, utan att han själf kunde förklara huru, ändade med, att han vid fyrtiotre års ålder befann sig placerad som en fast medlem af den samhällskrets, där han förr kände sig mera som lös och ledig iakttagare. Med ett ord — han blef förlovad och gjorde visiter, köpte möbler och repareerade domaregården, lät sätta tulpaner och hyacinter rundt om i gräsplanernas slutningar, klippte syrénhäckarna, köpte ny frack,

for med fästmon till kyrkoherden för att styra om lysningen och var tre veckor senare välbeställd äkta man.

Så hastigt hade allt detta gått, eller rättare: i den grad hade han själf låtit sig ryckas med af allt det, som hände, att när det väl var öfver, satt han som bedöfvad, och om någon bedt honom göra reda för, hur allt hade gått till, skulle han aldrig ha kunnat gifva ett ordentligt svar.

Nu satt han innanför de nya gardinerna i sitt vackra hem och tänkte på, att han var gift man, och att allt gått honom annorlunda, än han en gång trodde. Med detta hela var han förtrogen. Utanför såg han en flik af den lilla sjön, som sträckte sig upp till åkrarna nedanför trädgården. På andra sidan den smala allén med balsampoplarna svängde stora landsvägen, och bortom landsvägen höjde sig granskogen, ständigt grön. Redan länge hade allt detta varit hans. Men inomhus var allt förändradt. Det var icke så mycket, att salen fått en ny möbel, grön och ljus, med slagbord och skåp

i gammal bondstil. Ej heller att förmaket var omgestaltadt med piano och särskild utbyggnad mot sidsidan, rymmande en hel liten skog af palmer och hyacinter. Intet af allt detta, som blifvit i det yttre annorlunda, sysselsatte häradshöfdingen, där han gick i sin gamla bostad och fann allting förändradt. Det egentliga nya, hvori han hade svårast att finna sig till rätta, det var, att han icke längre var ensam. Hvar han vände sig i huset, fann han icke längre sig själf, utan sig själf och en annan. Det hette icke längre "jag", utan "min hustru och jag". Och så länge hade Ludvig Boyer vant sig vid att känna sig som allena herre i sitt hus, att han fann ingenting mera öfverraskande och svårare att vänja sig vid än just detta. Utan alla omöjliga drömmar om kärlek hade han blifvit äkta man, och lifvet låg ordnad framför både Ludvig Boyer och hans hustru.

Hustrun var en liten, späd varelse med klar, ren panna, milda ögon och ett leende, som krusade hela hennes ansikte, så ofta det kom. När Boyer friade till henne, hade han aldrig talat vid henne om kärlek, och när han fick hennes ja, blef han helt brydd, därför att det kom i förening med en rosen-sky, som färgade hela den unga flickans barnsliga ansikte. När han på aftonen lämnade jägmästarebostället, där han förr kommit endast för virapartierna, kände häradshöfdingen icke februariblåsten, som isade hans kinder, blott den mjuka värmen från två unga läppar, som vid afskedet mött hans i en kyss.

Under de första dagarna af sitt äktenskap talade makarna om, hur allt skulle inrättas.

— Du är så ung, sade Ludvig Boyer och log. Du tror, att allting i äktenskapet bara är kärlek.

Därpå berättade han henne om sitt eget lif, hur han kommit in i ett ungdomslif, ur hvilket han måste slita sig loss, emedan det kostade för mycket, hur han kommit ned till Stenunge endast för att bli sina skulder kvitt, men att han till sist stannat där, emedan omständigheterna fogat sig så. Själft visste han ej hvarför eller hur.

— Nu kommer jag att stanna här för alltid, sade han, nu när jag icke längre är ensam.

Medan han talade så, satt Frida och log åt hans ord eller sina egna tankar. Nickade bekräftande gjorde hon, när han slutat. Men om det var ämnadt åt orden eller åt de tankar, på hvilka hon själf gömde, var ovisst.

— Tror du, du kan lefva nöjd här? sade Ludvig Boyer.

— Jag kan nog lefva nöjd, svarade hans hustru.

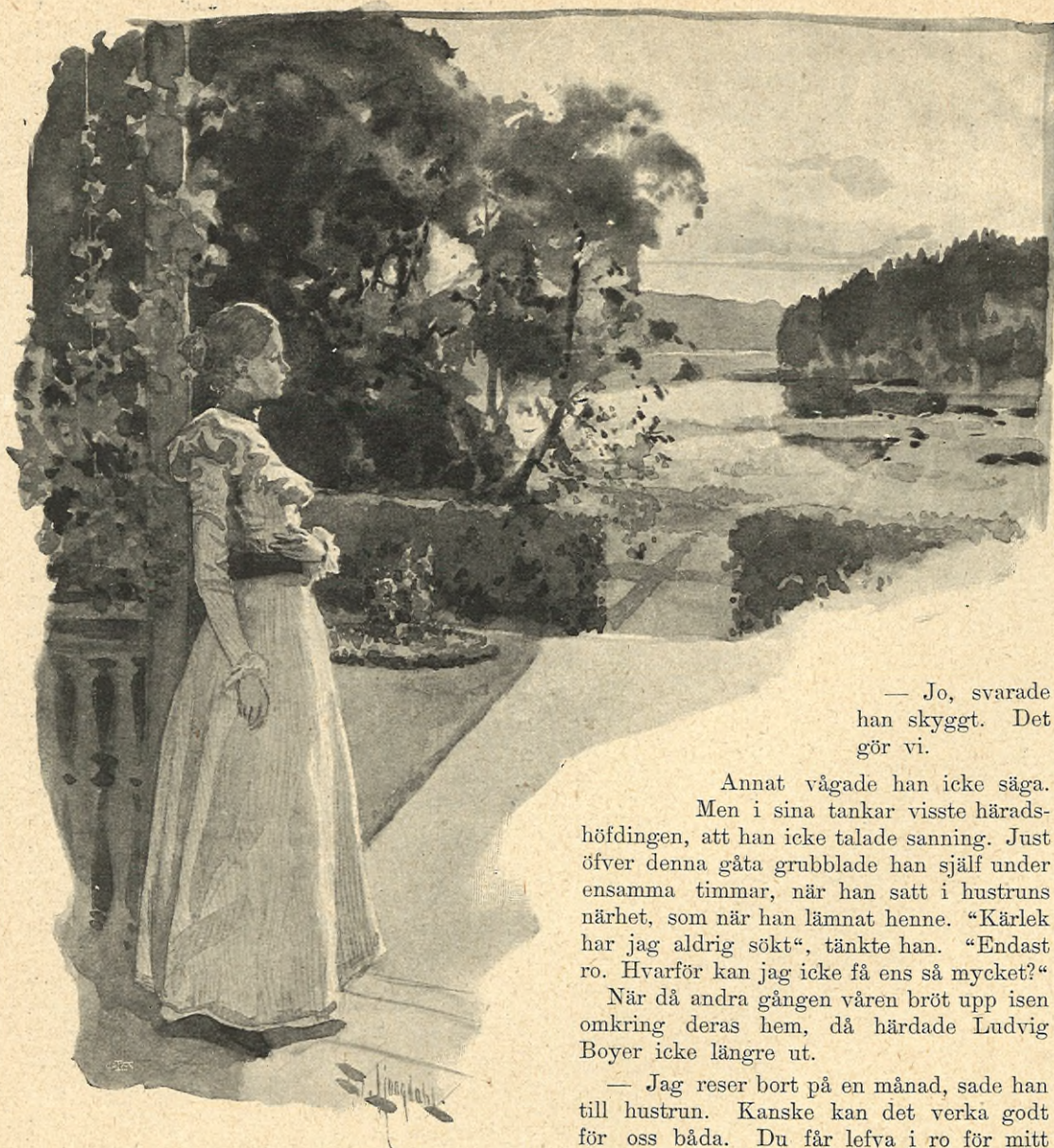
Ute var det redan vår. Majsolen sken, och crocus blommade på gårdens gräsmatta, kring hvilken syrénhäckarnas första ljusgröna blad spruckit ut.

Så gick sommaren, och Ludvig Boyer kände sig allt mera belåten med, att han icke längre behöfde sitta ensam. Ett helt år förgick, och under det året föddes makarnas första barn. Allt mindre ensamt var det på Hallbo gård, allt mera nytt syntes lifvet för honom, som länge bott där ensam. Tyst var där som förr, men lifligare och liksom mera varmt.

Då inträffade något, som fyllde båda makarna med både bestörtning och oro. Och det, som inträffade, var, att de icke längre kunde draga jämnt. Mellan dem båda kom en retlighet, hvilken blossade upp vid de minsta anledningar, och denna retlighet tog nästan karaktären af fiendtlighet. Det var, som om en alldeles ny makt kommit in i deras förhållande, en makt, hvilken de lika

Nu satt han innanför de nya gardinerna i sitt vackra hem.

“Sjön ligger så stilla i kväll, och i morse
gol göken.”

litet kunde behärska som drifva bort. Den satt på lur mellan dem och kom till båda som kyla, en isande, stark kyla, hvilken varade i dagar och långsamt tinade upp. Den kom som en brodd af bitterhet, hvilken satt och väntade på att få bryta ut. Den kom som isvind, hvilken kylde känslorna. När så skedde, kom den med hårda, onda ord. Ständigt var det Ludvig Boyer, som förgick sig mot Frida, öfver hvilken hans vrede gick ut. Innan han anade det, bröto onda ord, förebråelser och beskyllningar fram öfver hans läppar. Hustrun svarade icke mycket, böjde sig blott som under slag. I dagar gick han sedan och ångrade det skedda. I dagar gick hon och fruktade, att hvad som skett skulle förnyas.

Så förflöt deras andra vinter, och vid dess slut var Frida en blek, ung fru, tyst i sällskap och ännu tystare inomhus. Häradshöfdingen var sig mera lik. Endast en smula mera inbunden än förut hade han blifvit. Och när han for bort till grannarna, ställde han gärna så, att han fick fara ensam.

Många gånger hade de båda makarna genom samtal försökt att reda ut och öfvervinna det förhållande, som rådde emellan dem. Lika många gånger hade de lofvat hvarandra, att hvad som skett skulle icke upprepas. Men lika ofta hade båda brutit sina löften, och för hvarje gång blef miss-sämjans uttryck bittrare liksom smärtan öfver densamma svårare att bära.

— Håller vi icke af hvarandra? kunde Frida säga. Eller hvarför blir allt så stygt?

— Jo, svarade han skyggt. Det gör vi.

Annat vågade han icke säga. Men i sina tankar visste häradshöfdingen, att han icke talade sanning. Just öfver denna gåta grubblade han själf under ensamma timmar, när han satt i hustruns närhet, som när han lämnat henne. “Kärlek har jag aldrig sökt”, tänkte han. “Endast ro. Hvarför kan jag icke få ens så mycket?”

När då andra gången våren bröt upp isen omkring deras hem, då härdade Ludvig Boyer icke längre ut.

— Jag reser bort på en månad, sade han till hustrun. Kanske kan det verka godt för oss båda. Du får lefva i ro för mitt lynne, och jag får på mitt håll tänka öfver det som varit.

När Ludvig Boyer sagt detta, blef han helt förvånad öfver det uttryck, som lagt sig öfver hustruns ansikte. Det syntes honom fyllt af hängifvenhet och skrämsel på samma gång. Och dock såg han sig icke i stånd att tyda det.

— Är det dig emot? frågade han.

— Nej, svarade hustrun.

Men hennes ansiktsuttryck förändrades icke. Två dagar senare reste Ludvig Boyer till Stockholm.

* * *

I början var häradshöfdingen lycklig att åter känna sig som en fri man. Och han tänkte för sig själf, att en sådan resa kunde aldrig göra annat än godt. “Man kommer ifrån hvarandra på en tid”, tänkte han. “Det klarar alltid förhållandet. När vi träffas ånyo, kommer nervositeten säkert att lägga sig.” Häradshöfdingen erinrade sig ett klokt ord, som säger: “Ingenting förnyar ett äktenskapligt förhållande i så hög grad som en kortare skilsmässa.” Fyllt af dessa förhoppningar, skref han sitt första bref hem.

Stockholm den 3 april 19—

Älskade hustru!

Det är eget nog att vara i Stockholm, och vore inte lilla Gabrielle, som du ju inte kan lämna, så tror jag, att jag skref efter dig och bad dig komma upp. Medan jag går här, tänker jag ofta på det, som varit oss emellan, och ju mera jag tänker därpå, dess mera öfvertygad känner jag mig, att när vi träffas igen, skola både du och jag vara förständigare.

Nu vill jag emellertid inte tala om det. Ty så litet som möjligt är, vill jag göra dig ledsen. Du har kommit till mig, som är så mycket äldre än du. Och jag plågas ibland, när jag tänker på, att du kanske kände för litet till världen, när du fäste dig vid mig. Du är 22 år, Frida, och jag är 43. Jag är nästan dubbelt så gammal som du, och hvad jag sett och erfarit af världen, innan jag träffade dig, därom vet du ingenting och kan ingenting veta.

Allt det tänker jag på ibland, och när jag det gör, förebrår jag mig, att jag kanske fordrar för mycket, och att det är det, som plågar dig. Men som den tanken farit igenom mig, märker jag, att det är inte så heller. Jag fordrar egentligen ingenting alls. Blott att få lefva mitt ganska anspråkslösa lif, så som jag länge varit van, det är det hela. Mera tror jag aldrig, att jag begärt.

Redan innan vi gifte oss, sade jag dig, att allt hvad jag sett af kärlek och äktenskap ingifvit mig den föreställningen, att olyckan där oftast kommer af, att människor fordra så mycket af hvarandra. Därför bad jag dig blifva min hustru, utan att lofva dig kärlek. Vid mina år kommer icke kärleken i den meningen, som den hägrar för ungdomen. I de år, då kärleken behärskar människan, tvangs jag att gå allt sådant förbi, och hvad jag i den vägen erfarit, förtjänar icke att nämnas. En trofast make lofvade jag att vara dig, och när du gaf mig ditt ja, trodde jag, att vi byggt vår framtid på en fastare och bättre grund, än den flertalet lägger under ett äktenskap.

Nu sitter jag här och tänker på allt detta. Och vet du, hvad som händt mig? Jo, att jag längtar efter dig och, besynnerligt nog, går och finner allting halft, därför att jag måste se det ensam. Det har inte gått mer än några dagar, och redan tycker jag, att jag varit borta en lång tid. Men jag är besluten att stanna månaden ut. Ty i hvad jag kände, när jag for, tror jag, att jag hade rätt. Och stannar jag kortare, fruktar jag, att jag kanske återkommer mindre kurerad än jag skulle ha önskat.

Kyss nu Gabrielle och tänk vänligt på mig! Jag har varit inkonsekvent. Jag ser det. Jag började med att lofva skriva om annat och har inte talat ett ord, som ej rört våra dagliga samtal hemma, på hvilka jag icke kan tänka utan vemod. Jag önskar, jag kunde förklara för dig, hur jag känner. I hela mitt lif har jag hyst ett slags skygghet för kvinnor. Jag är ju en hvardagsmänniska, som du väl vet, har ingenting, som kan fångla. Alltid har jag burit på känslan af, att en kvinna öfver hufvud aldrig skulle kunna älska mig. Jag har heller icke sökt sådant, icke ens tänkt mig det, hade länge sedan upphört att längta därefter, när du kom i min väg. Hur det gick till, att vi blefvo gifta, vet jag knappt. Nu hoppas jag bara det, att vårt lif icke längre måtte fortfara att vara så tungt som det blifvit. Vill du hjälpa mig med det?

Din Ludvig.

* * *

Det dröjde rätt länge, innan svaret på detta bref kom. Under tiden roade sig Ludvig Boyer i hufvudstaden, så godt han kunde. Han sökte upp gamla kamrater, lät bjuda sig på middagar och tillbragte hvarje afton han kunde få ledig på teatern. Men under allt, som han upplefde eller såg, väckte det hans förvåning, att ingenting af alltsammans, hvori han dock länge önskat att deltaga, förmådde att verkligt fångla honom. Öfverallt kände han sig som en främling, långtande

efter annat än det som var. Då kom omsider ett bref, och när häradshöfdingen läst det, slog det honom, att detta var det första bref, han någonsin mottagit från sin hustru. Med ett slags nyfikenhet, som om det gällt att stifta bekantskap med en ny och intresseväckande person, bröt han brefvet och läste:

Hallbo den 11 april 19—.

Kära Ludvig!

Jag har så svårt att skriva till dig, och värst känns det, därför att så mycket finns, som jag ville säga. Många bref har jag inte skrivit i mitt lif, och till dig har jag aldrig skrivit förr. Men nu vill jag försöka. Nu sofver vår lilla flicka, och dörren till sängkammaren står öppen. Jag sitter ute i förmaket, och alldeles nyss har jag varit ute och sett på sjön. Den ligger så stilla i kväll, och i morse gol göken.

Allt, som är här, är mitt, har du sagt mig. Men jag har aldrig kunnat känna det så. Ditt är det ändå, tycker jag, och det mesta här finns har ju funnits här, innan jag kom. Det är bara den skillnaden nu mot förr, att jag har fått flytta till dig, och du bor icke ensam. Gabrielle och jag bo hos dig, allt, som är ditt, vill jag vårda och vakta, så godt jag kan.

När jag fick ditt bref, blef jag först så rädd. Du kan visst inte riktigt förstå det. Men jag har en sådan rädsla för, att du skall säga mig något hårdt. Du har gjort det så många gånger, och jag har nog förtjänt det också. Jag kan icke vara så klok som du och som du vill, att jag skall vara. Men så ofta det där stygga, du vet, kommit oss emellan, då har jag bara blifvit så rädd. Jag har fruktat för, att du inte skulle vilja behålla mig längre. Och hvart i vida världen skulle jag gå, om jag inte fick vara hos dig? Allt, som varit oss emellan, har jag aldrig förstätt. Det har bara gjort mig mer och mer ängslig. När du så kom och sade mig, att du måste resa bort, och att vi skulle vara skilda en månad, då tyckte jag, att allt hvad du sade, var rätt och klokt. Och jag sade till mig själf, att jag inte fick vara blödig och svag. Jag grät heller inte, förrän du var borta. Men när du rest, blef jag räddare, än jag någonsin varit. Ty jag var icke säker, att du skulle komma igen.

Därför torde jag först heller icke läsa ditt bref. Och när jag började läsningen, blef jag orolig. Nästan hela brefvet fick jag läsa, innan jag fann det jag ville. Men slutet har jag läst om och om igen. Ty jag trodde då, att du ändå tyckte om mig, fastän jag inte alltid kan vara, som du vill. Du sade ord, som jag aldrig hört förr, och som gjorde mig lycklig.

Mer vet jag inte att säga. Men när du kommer, blir jag mycket glad. Och så länge du vill, skall jag vänta.

Din Frida.

Häradshöfdingen läser detta bref, och när han slutat det, börjar han från början. I början kan han ingenting förstå. När något stort och afgörande sker i en människas lif, förstår hon långsamt. Till sist känner han dock, att det är kärlekens språk, han läser, vet, att en ny dag gått upp för hans eget lif.

När han följande dag reser hem, far han mot lyckan, hvilken kommit oväntad som en dröm.

(Illustrator: D. Ljungdahl.)

OFFER. BERÄTTELSE AF HILMA ANGERED STRANDBERG.

DET HADE VARIT stilla i ottan, då han gått ut — för att inte frysa sig sjuk — gått fort, härs och tvärs i förstadskvarteren, där en och annan dörr redan smällde igen om en buttert tigande arbetare med sin mattina. Emellanåt svindlade hans sömlösa hjärna till af råa morgonkyllan; eljes lättade det att veta sig tillhöra nyktra verkligheten och slippa de kväljande drömmarna, alltid desamma, desamma, som rotat sig så fast i atelierns fyra väggar, att de, när hälst han trädde in, föll öfver honom. Inga fruktbara drömmar längre, bara vingbrutna, matta förslag och ett envist kretsande kring detta enda: är det slut? Men det kan inte vara slut. Som en skräckslagen mus i sin vrå satt han och såg ödet komma smygande, grymt, långsamt och med lömskt glindrande kattögon — alla försök till undanflykt förgäfvades.

Och ändå kunde han inte göra ett slut.

Det var ej fruktan för döden, åhnej, han var fullt medveten om, att han mer räddes för en annan förintelse — namnlöshetens, glömskans.

Se bara, när han gick här med den syremättade luften inträngande i blodet, började det åter arbeta i hjärnan, arbeta i förtvifladt hopp.

Om det varit rättvist, om hans verk ägt dagsländans natur! Stunder funnos, då den tanken kom öfver honom: du har till slut misstagit dig, du äger inte den äkta gnistan. Och föreställningen ingaf honom vällust, tröghetens sälla belåtenhet. — Hugg dina lerbeläten i kras och gack ut på vägar och stigar och bruka händerna utan hjärna, älska kvinnorna och drick ditt vin om kvällen och somna mätt och drömlös — njut all naturen, utan att eggas af bialsikter, utan att evigt sätta den i samband med dig själf, utan att vilja göra af den något annat, något nytt. Eja, vore kanske inte detta att få en sten vältad från ditt bröst.

Men i samvetet vakade konstnären medveten och omutlig. Hans verk måste lefva, för att det var lifvet värdt.

Här, med morgonvinden susande om pannan, kände han det tiofaldt, och dödsängest sköt hvassa klor i själen.

Eller om han inte varit så nära målet — ett par år tillbaka, medan han ännu lekte med ingifvelsens skatter, strödde dem själfsväldigt för alla vindar, han hade ju en ändlös tid framför sig — ja, kanske då. Nu visste han, att tiden är förfärande kort, nu då han ändtligen smidt ett smycke, som skulle uppenbara hvad han i grunden ägde, och som man börjat tvifla på.

Så länge hade han lekt, att också vännerna börjat tvifla. Det var i elfte stunden han ryckt upp sig och med otrolig möda samlat sig. Än tyngre hade gudarna gjort det för honom. Så länge han blott lekte, förtjänade han pengar och skreks ut som landets hopp, men när han begynte på allvar, var det som om jord och himmel sammansvurit sig mot honom. Ingen ville förstå, ingen betala. Han tog än kraftigare tag. Man tvekade. Folk tröttnar i längden att se sin nästa kämpa, det på något oförklarligt sätt retar dem. Att nu ej tala om det inre mörker han haft att slå sig igenom, gående framåt ofta som en sömngångare, knappt medveten om stigen, han trampade. Men fram måste han, ingen återvändo fanns, antingen gifva sig helt eller också inte alls.

Småningom hade han blifvit skild från människorna. Gud vet hvad man numera tänkte och trodde. Ensam hade han stått år efter år och som en galen man, jagad af sin på-

trängande tanke, slagit sönder bild på bild, tills en dag då allt var nära slut för honom, en strålände vinterdag, årets första, han vaknade med klart och fast medvetande: nu är du framme. Det gick lätt som att lösa de sista trådarna af en besvärlig härfva, lätt som fordom leken. Ännu mjuk och fuktig stod hans tanke bunden, fångad lifslevande — visserligen i ofullkomligt stoff, i lera. men hvad gjorde det? Ingen sorg mer. Långa års lidanden i ett nu uppgångna i det enda stora: hans verk fullbordadt. Detta var en trollformel, som genast bytte nederlaget i seger, ära och mynt lågo där tillreds att taga.

Så hade han, rusig af lycka, begärlig att meddela sig med någon, skyndat ut, och då denna någon icke funnits till hands, väl ock varit svår att finna, gått in på ett första klassens värdshus. Sorglös och drömande satt han här i sin slushabit — allt värdt mynt var redan omsatt i sådant — och kände värmen och lyxen smälta in i sin stämning, njöt så gränslöst af att lefva, njöt med den uthungrades glupska fantasi och med framtiden som bakgrund. Och utan att ha ämnat det — kanske blossade fåfången upp, då han märkte gästernas tveksamma leenden — beställde han den ena rätten efter den andra och tömde en flaska gammalt fint vin.

Om morgonen, genast han slog upp ögonen, stack det skarpt till i honom: din sista mark och din sista vedpinne.

Han visste ju, att frost kunde väntas, att ateliern måste hållas varm för lerans skull, och att fem dagar återstodo, innan utställningen tog emot. Hade han varit vansinnig? Hade han för ett ögonblick mist förstånd och minne? Var det ödet, det lömska, grymma, som väntat just på detta ögonblick för att slå till?

Nu voro två af dessa dagar gångna, han köpte i går bränsle för sista pfennigen, sedan han kalasat på en bit korf och bröd. Och i dag?

Nå, detsamma kunde det göra, han skulle frysa förr än hungra ihjäl! I natt låg han i en tunn pläd, täcket svept om sin andes barn, pinnarna finge sparas på, fast äfven det var meningslöst, då undergångens timme redan kunde räknas ut. Vännerna? Åh de voro trötta på att hjälpa. Om han droge dem in i den nakna verkstaden och ställde dem framför sin strålände skapelse, skulle de icke tro sina ögon — blott framgången kunde numera gifva dem mod härtill. Dessutom hade han flytt till denna främmande stad, alla tankar, alla handlingar länge samlade kring det enda: vara färdig i rätt tid för den stora dagen.

Hans sista hopp. Ty han orkade ej längre kämpa.

Dö, dö, dö.

Ordet ljud i hans inre hörbart, tyckte mannen, och fylld af klangen som af en stingande smärta, ströfvade han in på lifligare gator. Småningom slöade hjärnan till, på pannan bröt fram kallfukt och benen blefvo matta. Han stödde sig mot en vägg och sträckte ut handen. Det var en alldeles mekanisk åtbörd, företagen som i hypnotiskt tillstånd, framtvungen af rösten, som nu ideligen skrek i honom: gif mig, gif mig. Då han kom till sig, steg blodet i hans askbleka kinder och han drog hastigt handen tillbaka. Tiggare — så långt hade det gått. Ögonen slöto sig, och i en minut genomgick han den årslånga kamp, som egentligen lät sig sammanfattas i två begrepp: jag kan inte dö — men är det verkligen så svårt att dö? Då han åter slog upp blicken, gingo där som sprungna ur jorden två svarta hästar, dragande en lik-

vagn. Långsamt och högtidligt for tåget förbi mannen, som rest sig från väggen och darrande i alla leder stirrade på det hela. När sista vagnen passerat, gick han efter, följt stannade framför kyrkan, och han slank in och uppför läktaren midt emot högaltaret. Med ett doft ekande slog porten därnere igen, och mannen erfor en egendomlig blyghet, han tyckte, att han var så främmande på detta rum, att någon, hvem det nu skulle blifva, borde komma och taga honom i armen och leda honom ned för trappan, som vore han en tjuf, utan rätt till tystnaden och den lena ljumheten, hela denna skymningsvärld, där alla färger och linjer i ett nu föreföllo som utplånade.

Under honom midt på gången stod kistan, och människorna ordnade sig omkring den, han iakttog det som man i febertillstånd iakttar saker, då och då glimmade guldet på prästens mässbok till. Nu började doften från korgossarnas rökelsekar sprida sig och försatte den fastandes hjärna i mild yrsel. Så ljud orgelns första brumton, svälde under hvalfvet, löstes upp och blef till många toner, öfverallt ifrån, från kor och pelare och hvalf, flöt åter ihop och steg förtunnad, skälfvande af andlighet.

Därpå bröt sången fram. Lik en kall våg slår den ned från den ingallrade läktaren ofvan altaret — hård och liknöjd som från en legotrupp. Men i dess midt dallrar en skär kvinnostämman. Den bär uppåt i innerlighet. I detta dystra tempel med fönstren förmörkade af apostlagestalter i hårda färger, med likgiltiga människor sysslande i tomma öfningar kring ett kallnadt stoft, blir den det enda lefvande, själen, som trängtar ofvan jorden och förmår att lyfta sig dit, till den andra världen. Dit där ingen är nämnd och ändå ingen glömd, där försakelsen blott

är att undfå och offret just den saliga vinsten.

Smärtande het gråt strömmade fritt utför mannens kinder. Allt inom honom löste sig och blef till klara ord i själen.

— Vid den stilla evighetssjön med sitt genomskinliga vatten, där vill jag sitta och blicka mot djupet och glömma tiden, lek eller allvar, allt är det stoft och varar en försvinnande tid — *jag skall dö*.

Mitt verk — ack, världen är full af människoverk, större än mitt. Det är behöfligt för ingen och jag — hvad har jag för godt eller ondt af, om mitt verk skulle lefva en liten tid efter mig? *Jag skall dö* — och hvart går jag? Jag själf? Det är frågan.

En plötslig längtan att tillbedja kom öfver honom och i oklar afsikt att störta ned i kyrkan och kasta sig framför någon helig, länge förgäten bild, vände mannen sig om — och såg en syn, som hejdade honom. Framför läktarens omålade fönster stod en bild — men den lefvande bilden af en man. En tiggare i lumpor. Han stod orörlig med de knäppta händerna höjda och blicken riktad uppåt, och nedför ansiktet sipprade tunga tårar.

Det var som om den trettonde aposteln växt fram i kött och blod, större än beläten

kraft, som om den velat smälta något med sin rika glöd, som om den velat bära själar mot ett fastare lif.

— Nej, nej — du har rätt, icke den döden. Konstnären rätade sig, full af brinnande och hög visshet.

Var han icke mäktig att försaka äfven detta? Icke döden i njutning och icke i slöhet och begrundanden. Nej, döden i ett större, ett friare offer.

Så här ville han tala — och se in i den armes ögon och känna sitt eget väsen förstoras och renas under ett starkt beslut:

— Broder, du som förts i min väg i detta det ödesdigraste ögonblicket af mitt lif — se jag vill gå ut och med mina händer arbeta för dig och mig, dagsverkarens tunga vill jag pålägga mig, lefva obemärkt, ryggen hvar dag en mån böjdare och lemmarna tröttare, för att om aftonen somna närmare de saliga höjderna. Broder, dig gifver jag mitt lif.

Konstnären rörde sig ett steg framåt, då sången plötsligt tystnade. Han torkade med handen ögonen, som knappt urskilde något för tårar, och stannade förundrad öfver att se ljus flöda in från alla kanter. Genom hvarenda af fönstrens rutor hoppade solstrålar ned under hvalfvet, högaltaret gnistrade af guld, de små helgonaltarens pappersblommor blefvo till spetsväfnader, till och med kistan lyste rosenröd och öfver de likgiltiga människorna göts det gladaste och ljufvaste skimmer.

Nästan ovilligt, men af gammal vana iakttog konstnären förvandlingen — märkvärdigt, döden var öfverallt försvunnen, de tolf apostlarnas ansikten hade fått kött och blod och strålade i förklarad skönhet. Han befann sig ju i en af stadens berömdaste kyrkor, det hade han inte ens tänkt på.

Nu såg han åt sidan, hastigt och litet skyggt. Tiggaren stod alldeles som förr — i den klara dagerns en tafla, som kunnat skrämja den modigaste. Rundt ansiktet, fränt af sår, stack skägget ut som en risbuske — allt grått, orent och grellt.

Till på köpet en ung man — om det rent af vore lastbarhet och lättja? Han kunde inte hjälpa, att vämjelsen han erfor tilltog.

Och jämte den en rastlös oro, som tvang honom att försänka sig i det lifliga färgspelet där nere i kyrkan. Medan hans blickar så irrade om, föllo de på golfvets skimrande mosaik. Den skiftade, lockande

Det var ett guldmynt.

af guld, större än den någon konst frambragt: en människa, som led. Ack just till denne usle ville han gå fram och fatta om de stackars händerna och ropa: Broder, sörj inte, se, döden är skön — låt oss gå in i den, vi två. Lidande eller sällhet, hvad betyder det egentligen? Lofvad vare Gud, det finns något att försvinna i med sitt lilla jag, något större — ack, att ej mer behöfva känna detta förfärliga, som piskar en till att lefva, lefva som ingenting annat är än att på nytt skapa lif, evigt skapa. Åh, att slippa denna plåga — broder, låt oss samman sjunka i nirvana. Åter föll kvinnostämman in — svingande mot höjden. Men nu skedde det i strängare

med sitt spel af skugga och ljus. Där var en ruta, tätt vid en pelare, den skilde sig från de andra — blänkte med starkare glans.

Mannens öga blickade med ens stadigt och skarpt. Nej, glansen vek icke.

Hvad kunde det vara?

Ett mässboksspänne? Kanske en helig amulett — en lossad bit af ett crucifix — eller ett sirat, nedfallet från pelaren?

Alldeles säkert af guld.

Han spratt till, han hade mumlat det högt.

Nej — tiggaren rörde sig fortfarande ej. En rysning lopp igenom konstnären — var denne usling då fastvuxen? Och i på samma gång hastig, vanvettig rädsla för att få se honom göra en rörelse tog konstnären, utan att släppa den andre med blicken, några ljudlösa steg mot trappan. Därpå skyndade han, så fort han förmådde, ned och kom på en sidogång in i kyrkan bort till pelaren. Han nalkades på täspetsarna, ett stycke ifrån stodo människorna med böjda hufvuden kring kistan, under det orgeln dånade fram sluthymnen. Mannen såg spanande mot golfrutan.

Det var ett guldmynt.

Ett äkta tiomarkstycke — han såg det genast.

Blodet susade åt öronen, så att han knappt hörde.

Med skospetsen förde han långsamt myntet in åt närmaste bänk, lutade sig som till bön och slöt handen om skatten.

Den var hans.

När han reste sig, stod porten till gatan på vid gavel, och solskenet flödade utefter golfvet. Begravningsföljet gjorde sig i ordning att tåga ut. Men främst gick konstnären. Med raska steg, tillbakakastadt hufvud och ett leende på läpparna gick han mot soldiset. I grådasket däruppe på läktaren skymtade tiggarens fula skepnad — ja visst, han skulle dela med sig af skatten, det var klart, ehuru den, när allt kom omkring, inte var så stor heller i betraktande af allt, den måste räcka till för. Ett ögonblick hade han ämnat gå dit upp och tillsäga tiggaren att följa sig. Men det vore öklomt, ja, hvem vet, farligt? Han kände ju inte karlen, denne kunde vara en skälm, som helt enkelt ryckte till sig myntet och satte af. Eller började väsnas och pocka på för mycket, ja, kanske skulle han bråka och kalla det för stulet gods. Ingenting omöj-

ligt. Den stackarn rymde nog ej fältet, innan myntet hunnit växlas.

Hvad hans drömmar nyss syntes honom aflägsna. Han log. Han förstod dem godt, de voro dödens förtrupp, kanske skulle de en gång vända åter. Men det hade han för närvarande inte att göra med. Döden hade ju flytt för lifvet. Det var inte så mycket pengarna som fast mer det betydelsefulla, som låg i att ödet lät honom finna dem, att lifvet kräde honom tillbaka som sin tillhörighet. Han hade utsetts att lefva, nu visste han, att också segern skulle blifva hans.

Utkommen i dagslarinet, kände han hungern gnaga och beslöt växla myntet på ett värds-hus. Detta låg en smula längre bort än förmodadt, han gick fort, åt i hast ett mål och drack ett glas godt vin. Under tiden föll på honom en förfärlig oro: tänk om något händt. Springande satte han i väg till ateliern, köpte i förbifarten en korg ved — gudskelof, allt stod väl till. Han unnade sig knappt ett ögonkast på verket, utan ilade tillbaka till kyrkan, som ekade tom under hans snabba steg, och tog trapporna till läktaren i två språng.

Tiggaren var borta.

Döfvad som af ett slag blef konstnären stående och stirrade ned i det tomma gapet — åter förmörkadt. Nå, han hade ej kunnat handla annorlunda — egentligen en så kort stund, länk vid länk hade fogat sig summan, det var ödet.

Men det hjälpte ej, hans beklämning ökades till oresonlig ångest, och det förekom honom, som måste han finna den mannen, om ej hans lycka skulle grusas.

I timmar sökte han omkring templet och i de närliggande kvarteren. Han frågade alla människor, men ingen, icke ens kyrkvaktaren hade sett denne tiggare.

Till slut undrade han på allvar, om det ej varit ett foster af hans inbillning, en uppenbarelse blott.

Uttröttad vände han hem. Han gick fram till sitt verk, blottade det och försjönk i åskådande.

Först då eftermiddagens skuggor gled o vrår och vinklar, reste konstnären sitt hufvud — häftigt stolt. I ögat brann en okullig kärleks trots. Så smålog han — ett gåtfullt leende.

Offra, var det inte så?

Hvem kan offra mer än sin egen själ?

(Illustratör: Nils Asplund.)

DEN SOMMAREN var en öken att komma igenom. Hettan föll som bly från en koboltblå himmel. Källor sinade, marker sveddes af. Jordkokorna föllo sönder som torrt snus. Vinden orkade inte blåsa, sjön låg blickstill, och vattnet sjönk, så att strandbräddarne växte till det dubbla och klippstupen graderades som med skalor.

Det var svårt för både människor och djur. Arbetet blef ett gissel, och vilan skänkte ingen hvila. Man hade luften som ett ständigt ångbad omkring sig, och blodet susade i öronen och brände i finger-spetsarna, som om man doppat dem i kokhet vatten. På disponentbostället var suntältet spändt öfver verandan dygnet om, men genomglödgadt af solen gaf det ingen vederkvickelse, och i den vibrerande atmosfären under det lågo halfdöda människor i korgstolar, med fläktor i händerna och isdrycker framför sig.

Ingrid hade aldrig velat resa hit. Nu fick hon ångra, att hon gifvit med sig. Hon tänkte med en suck på sina Stockholmsrum vid den smala, sollösa gatan, där ljuset icke stack som här, och där källarlufden mellan husraderna nu skulle känts som balsam. Men det var nerverna. Mjök och barrluft hade doktorn sagt. Och bara idisla som en ko på en klöfvervall. Mer blef det heller inte till — om man ens orkade det. Rötmanaden tog det sista af ens krafter, och i dag var det värre än någonsin.

Hon släppte sin Tauchnitz och såg upp. Det kom steg på sandplanen, och minuten efter klöfvos förhängena af ett rödt ansikte, åtföljdt af en stor, obändig kropp. Det var förvaltaren.

— Man har det bra, sade han skratande.

— Har man? Hon stack med rösten och gjorde en gest efter boken, som hon icke nådde.

Han slog ett glas vatten öfver hufvudet på sig och satte sig dinglande på barriären. Han kunde inte vara mycket öfver trettio och såg ut att ha dubbelt så mycket igen. Pannan var låg och bred, ögonen blekta af solen och det täta håret krusigt vid tinningarna och i nacken, alldeles som det rullat ihop sig af hettan.

— Jag skulle ha tag i disponenten.

— Sää.

— Men det är ingen brådska. Nå, ni stannar alltså och tar emot undergången här?

— Hvad skulle det tjäna till att resa?

— Ingenting, men folk brukar ju söka sig hem, när det bär mot slutet. Eftersom ni är född i Stockholm, tänkte jag att ni ville dö där också.

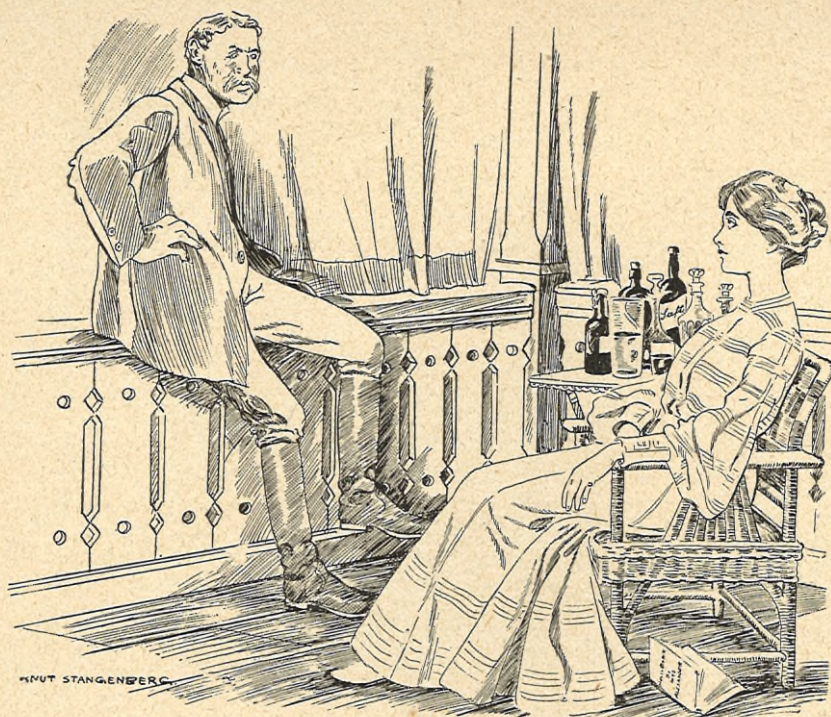
— Man vet i alla fall inte...

— Jag vet bara hvad almanackan vet: att det skall bli solförmörkelse den 26. Om världen skall förgås på samma gång, har jag inte reda på.

Han satt och petade jorden från sina stöflar. Någon kavaljer var det inte. Ingrid hade ofta känt sig förbittrad på

Han gick fram till sitt verk, blottade det och försjönk i åskådande.

Han satte sig dinglande på barriären.

hans vårdslösa sätt, som hon tyckte innerbar en ringaktning mot henne och könet, och sagt honom riktigt insyltade elakheter. Men han förstod ingenting sådant. Nästa gång kom han tillbaka lika glad och bar sig åt på samma sätt. Han hade ingen näsa för fientliga atmosfärer. En gång hade hon kallat honom tölp, men då brast han i ett sådant gapskratt, att hon måste gå sin väg för att rädda sig för tårarna. Och ändå var han ingen elak människa. Hon hade hört ett och annat om honom, och hans ögon fingo ibland ett barnsligt, nästan hjälplöst uttryck. Så fick hon resignera och bli kvar — för solförmörkelsens skull.

— Dom ä' galna, sade han. I går var jag till skomakarn och skulle ha ett par skor halfsulade. Hvad tror ni karlen svarade? "Hvad ska' han med det", sa' han, "när vi i alla fall ska' förgås om onsdag". "Det ger jag..." sa' jag, "men skorna ska' vara färdiga till dess", och så satte jag käppen under näsan på'n.

— Snällt gjordt... Ingrid kunde inte låta bli att dra på munnen.

— Men det är den här kolportören, som blåst hit i onödan. Han får snart hela bruket upp och ner. Det ramlar ströskrifter ur fickorna på honom, alldeles som ord ur truten. — Men där har jag disponenten...

Han satte utför trappan i ett språng, utan att säga adjö, lämnande efter sig en jordhög på verandagolfvet och en blåst i gardinerna.

Ingrid makade undan dem och såg ut. Öfver gårdens uppbrända rabatter och berberishäckarna såg hon ner mot slätten, där vägen skymtade solhvit som en väf lagd på bleke. Längst bort stucko tegelbrukets röda skorstenar upp; röken stod rak ur den ena och försvann i himlen, som var beslöjad af vattenångor. Hon tog mod till sig och gick ut.

Rolle, gårdvaren, låg platt framför sin koja, med alla fyra sträckta ut från sig och bara ett öga på glänt. En rad ankor kom vaggande från dammen och tryckte sina spadformiga spår i vägens hvita stoft. När hon kom närmare bruket, såg hon en folkhop utanför en stuga. Hon gick dit. Karlarne stodo i grupper, och kvinn-

folken sutto på trappan och trängdes i dörröppningen. En röst hördes därifrån, stigande och fallande, långsläpig, med kolportörsföredragets falska betoningar och gråtfärdiga vibrato. Nyfiken stannade hon, man lämnade plats och hon steg på.

Det var i middagstrasten.

Rummet var fyllt af arbetsfolk med kvinnor och ett och annat barn, och bakom ett bord, på hvilket lågo en mandolin och några lösa häften, stod talaren, en halfgammal man utan något egentligt fanatikerutseende, lika sliten till kläder som till röst och uttryck. Han hade

spasmer i högra axeln, och de långa fingrarna sköto som spindlar genom håret hvarannan minut. Ibland afbröt han sig med en liten sång, som han ackompanjerade på mandolinen, och det gjorde ett komiskt intryck att höra serenadernas instrument på detta sätt tjänstgöra vid ett väckelsemöte.

Hans tal var inte så mycket eld och svafvel, som Ingrid tänkt sig; det var mest en stilla klagan inför det oundvikliga, och det oundvikliga var att världen skulle förgås i öfvermorgon. I detta kunde ingenting ändras. Det var Guds straffdom, och den skulle bäras. Men ännu var det tid att bereda sig för den; alla skulle komma nu, i denna stund. Annars — och han gjorde en gest, som han tvådde sina händer.

Publiken svarade med ett undertryckt gnäll. Åhå, låt det, åhå, åhå! En käril snöt sig. Ett barn började gråta. Luften hängde vid tinningarna, brännhet och full af stank från de svettiga, hoppackade människorna. Plötsligt hörde Ingrid ett sus i öronen och såg svart; hon föll och blef utburen på trappan.

I samma ögonblick kom förvaltaren förbi. Han fick henne hemförslad, och när hon vaknade ur svimningen och mötte hans ögon, rodnade hon, utan att veta hvarför, och sedan af förtrytelse öfver att hon rodnat. Men han såg bara missbelåten ut och gick sin väg utan ett ord.

— Nu tror han, att det var kolportörstalet, som slog omkull mig, tänkte hon. Och hon kände detta som ett obehag. Än sen, hvad gör det mig?

Men obehaget var kvar, och hon längtade att träffa honom för att

förklara alltsammans. På hela följande dag syntes han icke till. Han undvek henne tydligen. Hvarken ute eller inne fanns han. Hon blef ond på honom och så ond på sig själf, därför att hon var det på honom. En märkvärdig nervskakning föll öfver henne, och när disponenten vid middagen frågade med en liten ansats till elakhet, om hennes samvete repat sig än, måste hon stiga upp från bordet.

Därute löpte profetiorna omkring, och det ena ryktet korsade det andra. Ingen kunde säga, hur alltsammans kommit upp, det hade varit där långt före kolportören, men nu hade det tagit värre fart med mötena i drängstugan. Världen skulle gå under. Timmen var ändtligen här, Guds tålmod var slut, mänsklighetens skuldregister nersummeradt. Och det skedde tecken och under, hvar man såg och hvar man hörde. En backstugusittare hade i natt sett en stor hund med tre hufvuden komma rätt genom väggen och hoppa upp i spisen, där han satte sig i askan och började sjunga med tre olika stämmor. Och när mor på Kvisarp, änka efter soldaten Varolin, kom ner till sjön på morgonen för att ha kaffevatten, såg hon två råttor, som sutto och kysstes och omfamnade hvarandra, alldeles som människor, när de skola skiljas. Dessutom gick vattnet uppför i kvarnrännan, och en tandlös gumma fick tänder på en timme, så att hon kunde äta det hårdaste bröd.

Allt arbete, utom bruksarbetet, afstannade. Gubbarne sutto vid väggkanten och snodde med tummarna; alla hade de klädt sig i sina bästa kläder, när den stora dagen kom. Unga karlar drefvo sysslolösa omkring. Några hade skaffat sig brännvin och gingo till skogs med skrän och stygga visor. Kvinnorna gräto och bado, och midt ibland dem stod kolportören och talade i yrsel. Morgonen hade kommit med en stor röd sol, världens sista, men fram på förmiddagen sköto tjocka skybankar upp. Plötsligt slet en vindstöt loss en gardin i disponentbostället och krossade en ruta. En blix och en åskskräll följde i hvarannat; det lät som hela jordklotet spruckit.

Ingrid var inte rädd för åskan, och hon hade de sista dagarna befunnit sig i en sådan öfverretning, att ovädret på henne närmast verkade som en befrielse.

Bakom ett bord stod talaren.

Hela rymden flammade. Hon tyckte, att hon stod midt i blixterna. Nere i vägen hörde hon steg, som rusade, gråt och nödrop. Skyfallet brast lös, och marken blef en fraggig flod, som rullade med sig småsten och afslitna kvistar. Allt lif, människors och djurs, var fejad undan på ett par minuter.

När det var öfver och solen stack fram igen, tog hon på sig och gick ut för att få den första färska lukten af ren luft och vått löf. Ingen syntes till. Från bönstugan hördes psalmsång och jämmerstön; det hade kommit som på befallning allt detta för att skrämman det sista vettet ur hjärnorna. En karl kom springande borta på gärdet. På närmare håll såg hon, att det var förvaltaren. Det dröp af honom, ögonen stodo hvita som på en besatt, och han rörde armarne i luften alldeles meningslöst. När han fick syn på henne, ville han vända om, men hon ropade på honom.

— Så ni ser ut, sade hon med ett skratt, som gick tvärt af. Han skakade i hela kroppen.

— Det är åskan, jag var midt ute...

Han kunde knappt få fram orden, och nu förstod hon. Han var rädd. Stora starka människan kröp ihop som ett barn i skrämme. Hon fick en plötslig ömhet för honom, tårarna stego henne i ögonen, och någonting blef klart inom henne, som hon inte vetat förr. Alldeles spontant gick hon fram och strök honom öfver armen och handen. Ett ögonblick sken hans ansikte upp, men det blef strax mörkt igen, nästan ovilligt, och han skakade på hufvudet, därpå vände han och gick.

Då först märkte hon, att allt låg i halfskugga omkring henne. Ett flor släpade öfver landskapet, solen var borta och vinden teg. Fåglarna flögo in på nattkvist med små korta pip. Från hagen hördes kornas råmanden och skällor; de kommo hem, när ljuset tog slut. I drängstugan pågick alltjämt psalmsången. En kvinna kom utrusande med bägge händerna på hjässan, som hon väntat, att himlen skulle falla ner.

På mindre än ett par minuter var allting öfver. Solen kom tillbaka, fåglarna vaknade, psalmsången blef tyst.

I hästhagen satt förvaltaren på en kullvräkt björk, som blixten splittrat, och bakom honom stod en häst med mulen ner i hans ficka, där sockret brukade ligga. Han vände sig om och strök djuret mellan ögonen, och så blef han sittande igen i sina tankar. Jo, han hade ställt det riktigt bra för sig; efter detta med åskan, som han inte rådde för, fanns det naturligtvis ingen tanke på att söka vinna henne, Ingrid. Hon måste skratta åt honom. Som ett barn hade han också blifvit behandlad, ty det var medlidande från hennes sida, ingenting annat. Det var inte lönt att grubbla på det mer. Det gjorde alltid ondt i hufvudet, när han började grubbla, och han fick en plötslig lust att gå och hugga ved eller bryta sten. Sådant lugnade. Att känna att något gaf vika, att något blef till något, det var läkemedlet, men i det där med Ingrid stod allting stilla och han kunde inte röra sina händer.

I detsamma varseblef han henne vid grinden.

— Jaså, hon är inte nöjd med sin seger nyss, sade han för sig själf. Hon vill ha mer af den. Och han reste sig inte från sin plats och tog inte blicken från marken.

Men hon kom närmare, och när hon var alldeles inpå honom, måste han i alla fall se upp. Han blef förvirrad af hennes ögon. Han hade inte sett dem sådana förr; de voro stora, fasta i glansen, och hon rodnade inte. Hon stannade med handen på hans axel.

— Jag menade det, Bengt, sade hon lågt.

Eftersom han inte visste hvad det var som hon menade, höll han i med att tiga. Hon blef förargad, men på samma gång så skrattsjuk, att det kittlade i halsen. Å, den stora, ohjälpliga människan.

— ... att jag håller af dig, kan du inte förstå det?

Förvaltaren reste sig mycket långsamt och tog hennes hufvud mellan sina stora, röda händer och såg henne in i ögonen. Det utföll till hans belåtenhet, ty han satte sig igen och drog henne till sig, och sedan glömde de allt, tills de foro upp vid en vällingsklocka, som ringde någonstans.

Långsamt gingo de uppåt bruket, där hästarna stodo fränspända rundgången och högar af fuktigt, obrändt tegel lågo och andades kyla. Det dröp och glittrade omkring dem efter den sista skuren. Atmosfärens tryck var borta, och allting lefde upp. Luften var sval som den inte varit på månader, och jorden var vackrare än någonsin, som en skönhet när skrämme gått ur hennes ansikte. Åtminstone syntes det förvaltaren så, och för resten brydde han sig icke om att grubbla öfver det.

Utänför stugan, där mötena pågått, var rop och skratt. Paniken hade blåst bort, och, som alltid är fallet med lågtstående individer, kom bakslaget lika våldsamt, och man sökte nu bara förringa alltsammans och få tag i någon att utösa sin hämnd och sitt gyckel på. Det var inte svårt att finna honom; kolportören kom just ut på trappan med sin mandolin och sina häften i fickorna. I det fulla ljuset såg han ännu luggligare ut än därinne i rummet, och han stannade bländad och förvirrad, höll ögonlocken halfslutna, som han ännu gömde syner bakom dem.

— Där ha vi'n, ropade en kvinnöröst.

— God morgon, far, det gick i kärret med oss. Men vi ä' uppståndna igen.

Detta åtföljdes af hurrarop, och några pojkar begynte rycka honom i kläderna.

— Slå'n i flinten med spelverket.

Den stackars mannen öppnade sina ögon, som inte tycktes se något af det omkring honom, och han trefvade med händerna i luften, som han sökt efter ett stöd.

— Herren är misskundsam, sade han. Och han började gå neråt vägen.

Med sin kutiga rygg liknade han en bortkörd, en uthvislad skådespelare, en människa, som misslyckats, kort sagdt. Folket, som var likt sig här som på andra

Han satte sig igen och drog henne till sig.

håll och som alltid söker efter stenar mot den, som skrämt en gång och inte kan skrämman längre, följde i hälarne på mannen, med skrik och glåpord. Men när de fingo syn på Ingrid och förvaltaren, stannade de och radade upp sig utefter vägen.

— Hvad står på? frågade han, fast han såg det mycket väl. Ingrid, som var rädd att han skulle fara ut mot kolportören, gick fram till denne och köpte några ströskrifter af honom.

Men förvaltaren jagade undan pojkarne, så att mandolinmannen fick försvinna, och därpå vände han sig till kvinnorna.

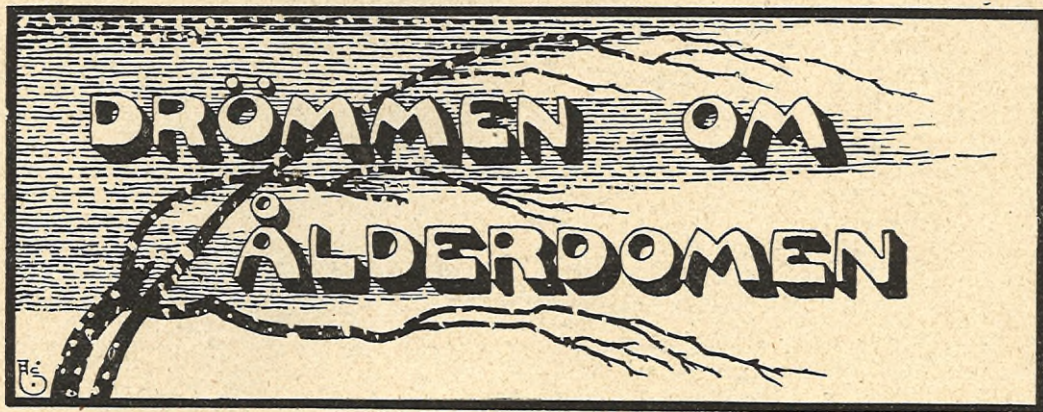
— Vet ni inte skam, sade han. Ni tjuv ju som ufvar nyss. Gå hem med er!

Och de gingo. Karlarne voro redan borta.

Och de bägge lyckliga, som ville se det lugnt och vackert omkring sig, togo hvarandra under armen, sedan de ställt allt till rätta, och gingo sakta vägen fram till disponentboningen. Och här blef nu upplösningen. Med förvåning, som gjordes så pliktskyldig som möjligt, och runda ögon och lyckönskningar och festmiddag, alldeles som i de gamla berättelserna, där allt slutar bra.

Men förvaltaren och Ingrids saga var inte färdig med detta. Det var egentligen bara början. Sedan fortsatte hon den långa, långa sagan, som kallas lifvet, och där fanns det nycket ondt och mycket godt, mycket att vara rädd för och mycket att glädjas åt också. Det kom solförmörkelser i veckor, när allt ljus tycktes vara borta från de bägge människorna. Och mulna himlar var det och en luft så tung, att man ville kvävas i den. Men till slut lättade det ändå, solen sken upp igen, och när de blefvo gamla och inte hade allting så nära inpå sig längre, voro de i det hela nöjda med sagan och förstodo, att den inte kunde vara på annat sätt.

(Illustratör: Knut Stangenberg.)

AF HJALMAR SÖDERBERG.

JAG DRÖMDE i denna natt, att jag hade blifvit gammal. Lefde jag ens? Jag vet det knappt. Jag hade öfverlevvat allt, som fordom var mitt lif, och jag var mera lik en skugga än en människa. Jag irrade omkring i skymningen på välbekanta gator. Jag såg förfallna hus skymta förbi, hus, som jag mindes, att jag hade sett byggas i min barndom, och som jag då trodde vara ämnade till boningar åt furstar och stora herrar, men som nu tycktes tiggas om att få gömma sig i skuggan. I en gatufond reste sig en röd kasern, från hvars tak vajade en flagga med främmande färger. En trupp soldater marscherade förbi med byxorna instuckna i tunga stöflar. Deras järnskodda klackar skrällde mot gatläggningen. Midt på den smutsiga gatan sutto två små barn och lekte, så smutsiga själfva och så fattigt klädda, att de tycktes smälta ihop med gatan och knappast syntes. De sågo icke soldaterna, och soldaterna sågo icke dem. Det är inte deras fel, sade jag till mig själf; det kommer sig af att de äro förbjudna att se något. Om de kunde se sin väg, skulle de icke kunna marschera; och de måste ju marschera. Jag ville gå fram och rycka undan barnen, men jag kunde icke. Jag stod som fastspikad och kunde icke röra mig. Hvarför? undrade jag. Hvarför kan jag inte röra mig, hvarför måste jag stå stilla och se på detta? Är det kanske inte verkligt — drömmer jag? Nej, det är verkligt; barnen äro verkliga, och soldaterna också. Men jag själf är en dröm. Och med ens tycktes hela mitt lifs gåta stå så klar för mig som ett klart brinnande ljus: jag var icke verklig, jag var en dröm. Och icke kan en dröm vara till någon hjälp för lefvande människor.

Jag såg ingenting mer af barnen, sedan soldaterna hade marscherat förbi. Jag såg blott att deras stöflar lämnade mörka blodspår i smutsen.

Plötsligt steg det upp ett minne inom mig, som kom mitt hjärta att stelna i skräck. Jag hade ju själf barn — två små barn. Hvar kunde de vara, och när såg jag dem sist? Det kunde väl inte — nej — —

Jag måste gå hem, jag måste se mina barn, de voro naturligtvis hemma och sutto på den gröna mattan i salen och lekte med sina träbitar och sina små hus. Jag måste gå hem, de vänta på mig med middagen, och min hustru är orolig — —

Åter irrade jag länge genom gatorna i en tätande skymning. Det hade börjat snöa. Jag hade kommit upp i villakvarteret, gatorna lågo tysta och hvita, och öfver galler och staket sträckte träden sina grenar, tunga af snö. Jag gick in genom en öppen grind mellan två stora, fyrkantiga stenstolpar med stora hvita hättor a snö. De stämde mig så underligt vekt, kanske för att de liknade två öfversnöade grafvar. Jag kom in på den stora gården med en liten fontän i midten, och jag såg strax att det lyste i salsfönstret. Lampan stod på bordet, det var dukadt, och de sutto redan till bords. Jag gick fram till fönstret, knackade på rutan och nickade åt dem där inne. Men de sågo mig icke och hörde ingenting och fortsatte att äta. Och med ens såg jag, att det var främmande människor kring ett främmande bord. Det var icke de mina. Det var en tjock fru och en flints kallig herre i nattrock, som såg ond ut och tycktes gräla, och några halfvuxna barn, och de hade vaxduk på bordet. Den flints kallige herrns ansikte kände jag för resten mycket väl igen från Du Nord, där han brukade dricka toddy. Jag skämdes förskräckligt. Ja, det var ju här vi bodde det första året, men vi flyttade för att det fuktade, och nu bo vi i en helt annan stadsdel — — och jag är så trött — —

Åter gick jag ute i snön. Jag skulle ju gå hem. Jag försökte intala mig själf, att jag visste precis hvart jag skulle gå, och att jag gick närmaste vägen. Jag sneddade öfver gator och vek om hörn, men hvart jag än kom hade jag en känsla af att jag helt nyss hade gått där förbi. Vid en lykta stod en gammal kvinna och

räckte fram sin hand, men hon dolde sitt ansikte. Jag gick förbi henne, men kände på samma gång instinktmässigt efter i fickan, om jag hade någon slant. Jag fick upp ett silfvermynt, men när jag såg närmare på det, fann jag att det var gammalt och nött och icke längre gångbart. Det bar profilen af den kung, som regerade i min ungdom, och kring kanten löpte hans valspråk, halft utplånadt af tiden: Brödrafolkens väl. Jag stod länge och stirrade på detta gamla mynt och kände lust att gråta.

Ja, ja, det var den tiden... Den gylene fredens tid, som poeterna i våra dar ha kallat den. Det kom andra tider sedan. Åter såg jag för mig den röda kasernen och de främmande soldaternas grofva stöflar. Och mina barn och mitt hem, som jag sökte nyss? Åh, nu minns jag allt. Jag är gammal och har öfverlevvat allt, jag har inga barn och intet hem. Min dotter uppfostrade jag i mina idéer, men då hon blef vuxen, blef hon förälskad i en missionär och gifte sig med honom och blef borta. Och min son — hur var det, ville han inte bli officer? Jo visst, men det bjöd mig för mycket emot, och jag hade inte heller råd till det. Men han var värnpliktig, när det stora kriget bröt ut, och dog af svält uppe i Lappland. Om han hade varit officer, hade han kanske inte dött af svält. Men det är länge sedan, allt detta, och jag minns det bara helt dunkelt. Jag har öfverlevvat allt, och jag är själf en dröm. Och jag hviskade för mig själf några ord, som jag en gång hade läst på en graf, då jag en blå vårväll i forna tider gick öfver en kyrkogård med henne, som jag älskade — jag hviskade de orden åter och åter för mig själf: *Alles geht vorüber und wird zum Traum.*

Men medan jag hviskade detta för mig själf, kom jag på nytt att gå förbi lyktan, där den gamla kvinnan stod och räckte fram sin hand. Men hon dolde alltjämt sitt ansikte.

Och detta att hon dolde sitt ansikte fyllde mig med en namnlös skräck. Skakande af ångest frågade jag henne:

— Säg, hvarför döljer du ditt ansikte?

Hon svarade mig med en röst, som jag kände väl:

— För att inte göra dig alltför mycket ondt.

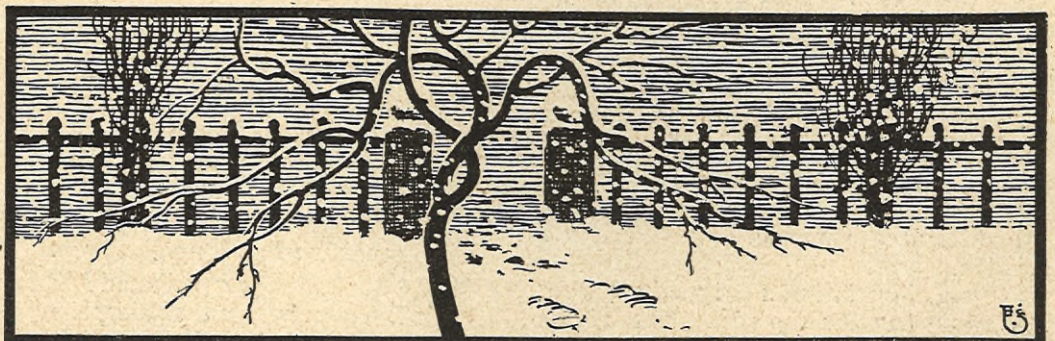
Då sade jag:

— Ingenting kan mera göra mig ondt. Jag är icke verklig, jag är en dröm.

Hon svarade:

— Alles geht vorüber und wird zum Traum.

(Illustratör: Arthur Sjögren.)

»STRYKAREN». AF GUSTAF ULLMAN.

HÖGST PÅ BERGSPLATÅN, där vägen buktar förbi, låg bondsmidjan. Bonden, som ägde den, var trött och gammal och hade legat till sängs öfver vintern, sedan han på höstsidan tagit skada af den omväxlande hettan och kölden i den dragiga lilla verkstaden. Nu sköttes rörelsen af hans båda söner, mästern Aron Berg och mästern Göran Klinta. De hade hvar sin släggare att befälla öfver och voro också lika goda i allt och tälde ej väl hvarandra. Men detta hade och någon grund — kanske den största — däri, att båda älskade bondens dotter, Tilia, en högväxt och stark flicka, som trots sina vackra lemmar, sina runda, blekblå ögon och ett mörkt, lätt glansigt hår aldrig låtit någon lättsinnighet komma sig till last.

Nu vårdade hon fadern och gården, så som om intet annat på jorden skulle kunna ligga henne om hjärtat eller binda hennes sinne, så förtroget vandt vid ensligheten och kustvärldens tystnad. Kom hon till smedjan med order eller bud, dröjde hon aldrig längre än nödvändigt, framt fäste hon ögonen på den, hon talade med, men lugnt och kyligt — och lät dem aldrig glida, locka eller utmana.

De stora, blekblå ögonen, de hade något af vinterdager, men också af sol, något klart och öppet och litet ödsligt med i allmänhet.

Det var icke lätt sagdt, hvilken af smederna som älskade henne mest eller hvem som hade säkrast utsikter i saken. — Men när flickan och hennes öde förhandlades i smedjan, lät hvardera släggaren alltid förstå, att just hans mästern var den gifne utkorade. Från början hade de väl drifvit den satsen af ren plikt-skyldighet, men småningom kom där verklig lidelse också i deras tvister härom, och de, liksom smederna, tälde hvarann mycket illa.

Detta förhållande medförde besvärliga följder, då man ju hade de båda städen helt nära hvarandra, på hvar sin sida om härden, och därför kunde den lilla svarta byggnaden stundom genljuda af grälände, svärjande och grofva röster midt under de klingande slagen och bälgens dån — men saktare, när hamrarna och släggorna tege en stund. Ty då var det, som fruktade de skamset, att själfva den öde ljunghäsen utanför kunnat stå på lur och lyssna.

En af stämmorna i denna kvarter var dock icke grof — det var smeden Bergs lärning, en aderton-åring, blond och mager, med skarp, glimmande blick och en vackert buktad näsa, som gick i ett med pannan. Han hette Helgesson, men kallades »strykaren», ty han var icke barnfödd här i trakten.

Hans kamrat och motståndare, Göran Klintas släggare, Friman, var en gammal, tvär man med grått patriarkskägg, litet försupen, men hårdigare och säkrare i arbetet än strykaren, som tog allting för hett och snart nog tröttade ut sig själf, till sin mästerns föregelse och de två andras oförstådda förnöjelse.

När Helgesson slappnade af, så att järnet fick kallna, eller när han helt enkelt slog miste — och det hände ofta — kunde Aron Berg i harnen lyfta hammaren mot honom. Helgesson blinkade ej, ty han visste, hur god hans smed i grunden var. Han lade sin slägga på axeln, så att hans unga kropp sviktade, och höll sig undergifvet till reds att börja på nytt. Berg slängde tången med smidjernet in i kolhögen, lät bälgen pusta och strök sig, likaså resignerad, öfver sitt svettiga och sotglänsande anlete.

Men då fingo Klinta och gubben Friman roligt.

— En fin släggare du har, Berg.

Friman grinade, stumt gillande.

— Hvad ska det bli af er, dig och din strykare?

— Kors, så det går!

Helgesson knyckte på sitt blonda hufvud, men Aron Berg svarade för honom, säfligt och godmodigt:

— Åh — ingen fara med strykaren. Ni kan aldrig bli annat än ni är, gunås. Helgesson kan bli en bra karl, han. Kom an, Helgesson!

Och så höllo de i tills det blef gräl igen.

Solen stod lågt ute på hafvet, som nedom de bergiga stränderna bredde sig vintergrått och tomt, utan synbara seglare.

Upe i ljunghäsen lyste endast enstaka snöfläckar bakom rullstensblocken och smedjans rutor blänkte i den kalla glansen från väster. Det var tyst och öde därute och därinne, men middagsrasten led mot sitt slut och arbetet skulle begynna.

Vid dörren väntade snart gamle Friman och Helgesson, stirrande hvar åt sitt håll, som kände de ej hvarann. På vägen nalkades smederna. Aron Berg kom lugn och grubblande som alltid, och ögonen glänste tungsinta i hans bronsgula, fylliga ansikte. Han såg ut som en man af zigenarblod utan något af zigenares lynne.

Göran Klinta var resligare och hade ett starkt, kantigt utseende, med pirande blick och rask gång. Man kunde tro honom om att vara en farlig brottare med tusen knep och otillåtna finter.

Han hälsade flyktigt den andre smeden och ög-

Klintas halfslutna blick — men så förstulet, att ingen märkte det, hälst som han och Friman hade sitt arbete i full gång.

Kling — klang. Klingeli — klang. Kling. —

— Hvad i helvetes röda. —

Det var verkligen Berg, som svor. Han hade just tagit en tång och — bränt sig på den!

Önd och förvånad, utan att ännu förstå eller ana fara, sökte han sig en ny och fattade med sin bruna näfve ett stadigt tag om tången.

— Aj, som själfvaste — aj — röt han och slungade verktyget utåt jordgolvet.

Helgesson hoppade åt sidan, ty tången susade tätt förbi hans ben.

Aron Bergs ansikte förvreds och ögonen brunno som dunkelgyllne eldkol.

Klintas hammare hvilade, och med ett besynnerligt leende stod han och betraktade den kvidande kamraten.

— Hvad går åt dig? Hvad skriker du för? —

Då sträckte Berg sin hand upp mot rutan — handen var svårt bränd, stora blåsor fyllde innersidan och fingrarna, som ovillkorligt krökte sig af smärtan.

Det blef ett plötsligt förvirradt lif i smedjan. Helgessons ljusa ansikte stod stirrande blekt och han ropade, hest och vildt: —

— Nej, men mästern! Har mästern bränt sig? — Hur i Jesu namn gick detta till? —

— Bränt mig, ja — sade Berg med en grimas och doppade handen i kylaren.

— Nej, inte i vattnet — varnade nu gubben Friman betänksamt — nej, man lägger litet stål på bränn-såret, så blir det bra. —

Helgesson jämrade sig fortfarande.

— O, nej, hur har detta gått till, mästern! —

— Tyst, strykare — snäste Klinta och gick för första gången öfver på det fientliga området å andra sidan härden. Försiktigt och forskande undersökte han så de andra verktygen.

— Fy — bröt han ut — det är rackartyg. De äro heta allihop. Bara upptill, där man skall ta. Ja, nu ha de svalnat af litet. De ha legat i glöden — öfver middagen, förstås. —

En stor, förfärlig tystnad följde nu. Endast inne i kolhögarne knitterade det då och då.

Den brände hade ännu icke tanke för annat än sin svidande hand. Han höll den rätt ut och ansträngde sig att vara stilla, medan Friman bytte om stålbitarne på blåsorna, som han ömsat förband på en sårad fiende efter drabbning.

— Ja, låt det vara nu — sade Berg doft och svetten pärlade på den gula pannan och det skalf i de fylliga läpparna.

Klinta och hans handtlångare gled tillbaka åt sin sida, där de blefvo stående och med dold skuldmedvetenhet och halft öppen skadeglädje iakt-togo Bergs vända, hvilken snart skulle väcka hans sofvande vrede.

Helgesson hvarken kunde eller sökte dölja sin bäfvande oro.

Småningom vaknade Bergs eftertanke och han såg sig bistert omkring, för att slutligen samla sitt intresse på de försåtliga verktygen.

— Jag brände mig först på den där — som jag kastade bort. Men inte trodde jag, det var så med dem alla. Jag — tänkte ingenting. Så tog jag i den här tusan — hårdt och reelt, för jag var arg. Och då så — o, så den värker!

Han viftade grinande med handen.

— Och inte såg jag heller, att de voro glödheta. Solen stod in rätt på dem, och då syns det ju inte, om järn är varmt eller ej. Men det känns — det känns. —

Nu kom Friman närmare igen, dragen till det farliga och oklara spörsmålet, som flugan till elds-lågan.

— Men kan någon begripa, hur detta har gått till? —

Det blixtrade i Bergs mörka ögon.

— Gått till? — Någon illvillig har lagt mina verktyg i glöden under rasten och sedan ställt dem i vattnet, som förut. Det begriper väl en fåne! —

Smeden Klinta hostade till och lekte med sin hammare. Hans ögon voro nu kisande små.

— Ja, det är gifvet. Någon har gjort det. Men hvem? —

Bondens dotter Tilia, en högväxt och stark flicka.

nade med ett litet hänlöje de två släggarna, som envist vände hvarandra ryggen.

Så gingo de alla in i den lilla smedjan, där härden fyllde halfva rummet med sin smutsiga mur, sitt rökfång och sina vattenbehållare.

Klinta var flinkast i vändningarna, i dag rent af nervöst hastig af sig, och gubben Friman med sitt gråstensansikte och sina viktiga rörelser sysslade tigande och uppmärksam med järnet, som redan lagts i elden. — Redan klingade Göran Klintas hammare sin ekande sång mot stället och gamlingen höjde släggan.

Smeden Berg hade icke hunnit komma i farten. Han stod och veckade upp sina blusärmar och värmede de mörka, kraftiga armarna vid lågan, som hans lärning pustade upp ur glödhögen.

Också de skulle börja. Bergs tänger och verktyg stodo som vanligt i vattenkylaren, i lång rad, med handtagen upp. Medan han nu med ett slött ögonkast valde bland tängerna, följde honom smeden

Man hade de båda städen helt nära hvarandra, på hvar sin sida om härden.

— Ja, hvem, ja — upprepade Berg buttert. Men Göran Klinta och hans släggare hade vid dessa ord riktat blickarne, klart utpekande och skoningslöst, bort mot Helgosson.

Denne stod nu borta vid rutan, med händerna bakom sig, ängsligt plockande på spikar och skrufvar, som lågo där i fönsternischen. — Hans bröst steg och sjönk våldsamt under blusen och hans ansikte var så hvitt under sotet, att de blå ögonen stucko fram, mörka som på en febersjuk. Han såg ut som en anklagad, hvilken kan fallas på indicier, en, som godt kan misstänkas vara den skyldige.

Pannans skarpa, ovana veck och darrningen kring den skägglösa munnen kunde nog tolkas som uttryck af förbittring öfver dådet och medkänsla för mäster Berg. Men inne i ögonen skälde och flämtade en ångest, som icke lät sig förklaras, som gaf intryck af oklart samvete.

— Hela förmiddagen hade han varit förströdd och släggat så ojämnt, att Aron Berg till slut läxat upp honom och bedt honom blygas. Klinta och Friman hade myst och hångrinat. Men då hade Helgosson stått tyst, tyst som nu, men med ett dunkelt, förläget löje af lycka och glad förväntan och Klinta hade anmärkt därpå.

— Ser du inte, Berg, hur han skrattar åt dig? Ack, om det vore jag, som vore hans smed! —

Och lika underlig som löjet då var den stumma och flackande ångesten nu.

Aron Bergs blick irrade omkring från den ene till den andre. Han såg de två andras tysta fingervisning mot Helgosson, men han ville ej tro sin lärling om sådant. I stället vände han sig åt gubben Friman.

— Brukar inte Friman soffa middag ibland härinne på kollagret? —

— Jo, mäster. Men i dag var jag hemma. Hvem kunde tänka, att någon skulle komma och göra så fula saker? Det måtte ha varit någon »strykare» — ändå? —

Klinta skrattade till.

— Ja, det är troligt. En strykare har gjort det här åt dig, Berg. —

Vid det menande ordet glömde Berg sin skadade hand, och nu betraktade alla tre »strykaren» vid fönstret. Han, Helgosson, hade slagit ned ögonen, som en dömd.

— Ja — tillade Klinta med torr och kall röst — ja, se du på din strykare, min kära Aron. Han vet kanske mer om det här, än vi, stackare. —

Helgosson teg alltjämnt, men händerna hade slutat att leka med spikarne, de knötos nu och öppnades igen — och knötos.

Han genomstod ett eldprof den stunden.

Då slog mäster Berg i sitt städ, så det sjöng i smedjan, och vid den tonen var Helgosson van att lystra; och så blickade han upp igen och in i Bergs mörka anlete.

— Nå, Helgosson. —

— Ja, mäster. —

Klinta smackade ondskefullt och Friman fnyste i skägget.

— Är det du, som lagt tångerna i elden? —

— Nej, mäster. —

— Du har inte alls haft med saken att sköta? —

— Nej. —

Klinta slog till ett kort skratt och ryckte fram

mot lärlingen, och med ens började han ett nytt förhör, medan han hotfullt svängde hammaren.

Men då det icke längre var Aron Berg det gällde att svara, försvann den anklagades lugn och han skrek:

Nej — nej — nej! Hvarför skulle jag ha gjort det? —

— Prata! Hvarför? Du har gjort det — du ville ta hämnd på din mäster, du. —

— Hämnd? —

— Ja. Såg inte jag — och Friman med — hur ondt du grinade åt Berg i dag? —

— Här är det aldrig jag, som grinar ondt. —

— Hvad — hvad menar du? Krånglar du, strykare? —

— En sådan rackare — sade Friman harmset.

— Mäster Berg — kved lärlingen — hjälp? —

Berg lystrade i sin ordning till denna ärligt bedjande röst och han ryckte sig loss från städet, där han stått i dystra funderingar. Han gick till fönstret och skilde de stridande åt. Så lade han handen på den unges axel och svängde honom fram mot dagern.

— Det ser illa ut för dig — sade han tungt — och det är ett styggt dåd. Jag tror det inte om dig, men därför ber jag dig, Helgosson, att du bevisar dig oskyldig. —

— Det är riktigt — inkastade nu Klinta, vaken och pigg — låt honom bevisa sitt alibi, om han kan. Så få vi se. —

— Nå, hvar höll du till under middagsrasten? — Helgosson vändades som en torterad; ett slag rätade han upp sig och försökte tala, men strax kröp han ihop igen i sitt hörn. Berg mulnade alltmer.

— Skynda dig, är du snäll. Kvällen går. —

— Ja. Och jag viker inte härifrån, förr än saken är klar — betygade Göran Klinta.

— Nu gråter han — gycklade Friman — se, som en pojke! Han skulle ha stryk. —

Då blef det ändtligen lif igen i Helgosson, han strök svetten från pannan och talade.

— Ja. Jag kan bevisa, att jag inte har varit här, sedan vi gingo härifrån i middags. —

— Nå, säg hur, då? — kom det från alla tre.

Då vacklade han igen, det blonda hufvudet gled åt sidan, som om han skyggat undan för någonting.

— Nå, hvar var du då — stönade Aron Berg.

Med möda vände Helgosson åter sin underligt lysande blick mot smeden och fortfor.

— Mäster, det kan inte jag säga. —

— Inte du? —

— Nej, men om jag — eller Friman — får gå och hämta — — hämta —

— Hämta — ja, hvem? —

Berg och Klinta högg in, båda lika ifriga nu.

— Bondens Tilia — stötte strykaren fram och hans händer knäpptes krampaktigt, men han såg på sin smed, som om han ville bedja om förlåtelse för en annan, värre brännskada, ett annat och ohjälpligare sår.

— Bondens Tilia — upprepade Friman stupidt. Smederna gifvo hvarann en blixtnabb sidoblick, och efter den såg Klinta ut genom fönstret och Berg in i glöden.

— Ja. Gå och hämta — henne — då. —

— Nej pass — sade Klinta — nej, Friman går. Strykaren blir där han är, så länge. —

— Låt Friman gå då. —

Det låg något brutet och trött i Bergs stämman, och stelt skådade han in i elden, som tänd af en plötslig, bitter aning.

Friman gick, och i smedjan rådde en tystnad så dof, som om männen därinne varit sofvande eller döda. På härden knittrade det allt svagare i kolen. Efter lång väntan hörde de nalkande steg och gubbens och flickans röster. Tilia lät förundrad och litet stött öfver att de sändt bud på henne så sent på dagen.

Så doko de in genom smedjedörren. Tilia trädde fram, rank och präktig i det brutna skenet från härden och från fönstret, där vinterkvällningens sista, kallt röda skimmer flöt in.

— God afton, karlar. Hvad är det frågan om? —

Aron Berg hade fått en het rodnad och zigenarögonen lyste. Ansträngdt modig gick han rakt på sak.

Småningom vaknade Bergs eftertanke.

— Förlåt besväret! Vet Tilia, har Helgosson varit här under middagsrasten? —

Vid Helgossons namn flög ett lätt, oroligt leende öfver hennes öppna drag och hon gaf den unge släggaren en lång blick.

— Hvarför skall jag veta något om det? —

— Jo. Så säger han själf, Helgosson. —

Lärningen höjde då lugnare sitt hufvud och förklarade, hvad som hänt mästern Berg, och att de beskyllt honom för dådet, honom, Bergs egen släggare.

— Tilia — vill du nu säga, hvar jag höll till under rasten i dag? —

Tilia svarade icke genast, hon hade också en kamp att utstå, men hon vann den och låtsades icke om, hur brydd hon i grunden var.

— Jo, bevars. Det vill jag visst. Helgosson har varit hos mig under middagen — hela tiden. —

— Det var klart besked — sade Aron Berg lugnt, men hans rodnad hade gått öfver till en sällsam, dunkel blekhet.

— Nå — ja — anmärkte Klinta — men finns inte två vittnen, så gillas inte friandet ändå. —

— Jo, det finnes — svarade flickan och log — vi sutto hemma vid fars säng. Så att — nog gillas friandet. —

Därpå nickade hon åt strykaren.

— I kväll får du tacka mig för hjälpen, du — så gaf hon också Berg en nick och gled ut.

De fyra männen fingo hvarken arbete eller träta i gång i brådrasket. Lusten till bådadera tycktes vara försvunnen med flickan, som gått.

Och saken med verktygen behöfde ej bli klarare än den nu var.

Friman var den förste, som tog till orda igen, envist och lögnaktigt dragen till det farliga spörsålet.

— Nej, men kan någon då begripa, hvem som gjort det? —

Smeden Göran Klinta spottade argt i elden, slängde det kallnade järnet på stället och slog an.

— Någon strykare — för fan! — hväste han. Helgosson knyckte morskt på nacken, solfallsglöden sken in om hans panna och den buktade näsan, och nästan muntert kastade han släggan på axeln, till reds att begynna.

Men smeden Berg stirrade ned på sin brända hand.

— Nej, Helgosson — i kväll kan jag inte — inte ta i någonting. Och sent är det. Jag går hem. —

Lärningen fällde släggan, sakta, och betraktade tyst och försynt sin stackars smed.

Så krängde de båda på sig jackorna och gingo ur smedjan ut i skymningen, Aron Berg först och strykaren sedan.

(Illustratör: Alf Wallander.)

SEX. BERÄTTELSE AF ELISABETH LILLJEBJÖRN.

BELÖNAD MED 1:STA PRIS VID IDUNS SENASTE LITTERÄRA PRISTÄFLING.

ATT BROR CHARLES-EMIL inte inviterade oss till någon af de små flickornas dop, det får man väl inte undra så mycket på — men om hans ende son skulle döpas, utan att vi vore med, skulle det verkligen smärta mig,“ sade fröken Agathe med en vemodig skakning på sina lockar, hvars grånande färg det ej längre var lönt att motarbeta med någon kosmetik. “Och det skulle också ha smärtat salig mor,“ tillade hon och blickade bort mot salig mors och salig fars porträtt, som i ovala ramar hängde öfver soffan.

“Hans ende son!“ upprepade syster Ulla med ett kort skratt. “Han kan få tio!“

“Sch! Tss!“ Agathe lyfte afvärande upp de fina, smala händerna. Och fem par mer eller mindre vissnade kinder rodnade djupt.

Den Ulla, hon sade då alltid så curieuse saker!

“Han har bara en enda son,“ sade Anne-Sophie i afmätt, tillrättavisande ton, “och hvad framtiden kan beskära, det — det talar man inte om.“ Härvid rodnade hon så, som man endast gjorde, då det

nittonde seklet ännu var ungt, och böjde sig därpå djupt ned öfver tapisseribågen.

För några ögonblick blef det alldeles tyst i det lilla förmaket. Intet buller från den ensliga småstadsgatan därutanför störde tystnaden. Endast den gamla klockan i sitt tempel af smala marmorelare pickade sakta sitt tick-tack på den kupiga byrån, och några envisa sommarflugor flögo missnöjdt surrande kring de sockertoppsformade pappersblombuketerna på spegelbordet.

“Ja,“ sade den bleka Gunilla och såg med en suck upp ifrån den hvita kragen, som hon broderade på, “om jag bara finge den här kragen färdig och borgmästarinnan betalade den innan onsdagen, så skulle jag kunna köpa mig ett par svarta tygskor till dopet. Men får jag inte det, då kan jag inte komma.“

Med en snabb, skrämmande blick såg Agathe upp från sin båge, där hon satt midt emot Anne-Sophie på den ena upphöjda fönsterpallen.

“Du förehöll väl lilla mamsell Altman riktigt noga, att borgmästarinnan inte ens får ha den aflägsnaste soupçon om, att det är någon af oss, som broderar den kragen?“

“Ja, Agathe lilla, du kan vara alldeles tranquille, det säger jag henne hvar gång.“

Med en trött suck strök Gunilla slätande öfver sitt blonda hår, som redan var så slätt, som kvittenkärnor kunde göra det.

Åter hördes ett kort fnysande skratt från Ulla, som stod framför det tunga, snidade ekskåpet och tog fram lakan. Det var ju den sista lördagen i månaden, och man måste ömsa. Men det var ett besvärligt göra att leta ut sex hela par lakan af den fina, sidenliknande linnesorten, och någon annan kunde ingen af de sex systrarna soffa på.

“Det är då väl ingen skam att brodera en krage heller, om den också skall sitta kring borgmästarinnans feta hals,“ sade hon hastigt, men dock med den dämpade röst, som de alltifrån barndomen lärts att använda.

“Skam! Min Gud, ett sådant horribelt ord!“ Från de fyra platserna på de båda höga fönsterpallarna blickade fyra par ögon förskrämda upp. Och Frédrique, som satt i den högventa, sitsklädda soffan, ryckte till som för ett slag, och det rasslade i pärlorna, af hvilka hon sydde spjällsnören.

“Ett horribelt ord!“ fortfor Agathe. “Det är ju helt enkelt och naturligt, tyckes mig, att det inte är comme il faut för damer af stånd att arbeta för penningar.“

“Alldeles som om man vore jämbördig med sina egna domestiquer!“ tillade Anne-Sophie.

Fyra hufvuden nickade sakta sitt bifall till dessa ord.

Men Ulla skakade upproriskt på sitt krusiga linhufvud, som hvarken uppfostran, fattigdom eller kvittenkärnor förmått bevinga.

“Mig tyckes, man kan bevisa, att man är af en annan kvalitét ändå,“ mumlade hon.

“För att återgå till hvad vi nyss talade om,“ inföll Frédrique, som hittills suttit tyst, en smula afklippande, “tycks det mig, som om det skulle vara en verkligt markerad brist på égard emot oss, om Charles-Emil och Ebba inte inviterade oss den här gången.“ Och man kunde läsa ett djupt ogillande i hennes skarpa, mörka ansikte. “Men det vore då tämligen likt Ebba.“

“Jag tycker knappast, att jag känner Ebba au fond,“ inföll Margrete-Louises

milda, ungdomliga stämman. “Det är som om hon aldrig gäfv sig tid att lära känna någon af oss särskildt.“

“Nej, hon tycks knappast veta, att vi ej se lika ut allesammans. Eljes skulle hon väl inte hvarje jul ge oss allihop hvita spetskragar med blå rosetter. Hon borde då kunna se, att jag aldrig kunnat begagna blått.“ Och Frédrique kastade en brunetts stolta blick på sina blonda systrar.

“Du hade roseklädning den gången, då vi voro inne i staden på nyårsbal,“ sade Agathe med en äldre systems moderligt ömma blick på Frédrique, “den gången då vi dansade så mycket med fänrik Axeberg. Minns du, han sade, att vi sågo ut som en stor vacker bukett, nyss plockad från en blomsterparterri!“

“Ja.“ Frédrique smålog mot det ljusa minnet. Men sekunden därefter kom det en vemodig blick i hennes ögon. “När vi nästa gång träffade honom, blandade han i alla fall ihop oss och trodde, att det var Gunilla, som varit klädd i rose och talat med honom om Tegnér's Axel. Det var dock obegripligt, att han inte kunde skilja er andra från mig, jag, som är så mörk!“

“Han såg dig aldrig helt enkelt,“ inföll Ulla.

“Hvad? Hvad säger du?“ Frédrique rätade förnärmat på sig. “Såg han mig inte, mig, som han dansade med, som han — —“

“Han såg inte dig särskildt, han såg oss — flickorna Hielfelt, ett slags kollektivbegrepp, tämligen hyggligt, rätt parant till och med på den tiden, i rose och blått och hvitt, men — alltid besvärligt stort och skrymmande. Han såg oss så, som alla människor se oss, flickorna helt enkelt — fastän nu gamla, grånade flickor — men aldrig en människa hvar och en för sig! Eller tror ni, att det finns någon, som tänker på, att Agathe är ömsintare, Frédrique mörkare, Margrete-Louise yngre och jag courageusare än ni andra? Tror ni, att någon tänkt på, att vi någonsin kunnat hafva önsknings, tycken och anlag hvar och en för sig i lifvet? Åhnej, vi äro icke personer hvar och en för sig, vi äro blott delar af ett helt — — det enda vi fått rättighet till är att lida hvar och en för sig som en hel människa — och en gång få vi väl också en kista och en begrafning hvar och en för sig — det är åtminstone en tröst, fast den ibland känns klen.“

Och Ulla tog hastigt de sex något så när hela lakanparen, som hon ändtligen lyckats finna, och skyndade ut.

I dörren vände hon sig om och kastade en tårskynd blick på de fem därinne. “Jag önskar, att Charles-Emil och Ebba ville bjuda dem till dopet,“ tänkte hon, “den lilla dissipationen kunde de behöfva. Och jag skulle så gärna stanna hemma — då behöfde de inte få veta, att min svarta sidenklädning brustit i ryggsömmen och — då blefve det inte flere än fem.“

Med förskräckta blickar, liksom inför en hemsk upptäckt, hade de fem nyss stirrat på hvarandra. Nu sutto de med nedböjda hufvuden, som om en dom gått öfver dem. Och det låg ej den vanliga kraften och öfvertygelsen i Agathes röst, då det häfdvunna: “Den Ulla, hon säger då alltid så curieuse saker!“ gick öfver hennes läppar.

Åter blef det tyst i det lilla förmaket. Det var som om något nytt, hemskt kommit in i rummet — en tanke, som de aldrig

Ulla stod framför det tunga, snidade chskåpet och tog fram lakan.

själfva vågat ge tankens klarhet ens, hade plötsligt kläddts i ord och ställts midt framför dem.

Frédrique strök sig med en ångestfull åtbörd öfver den fårade pannan — det var så kvaft i rummet, och doften från den stora potpourrikrukan under spegelbordet kändes tung och kvalmig. Frédrique kastade en blick dit bort. I spegeln därofvänför såg hon sitt eget ansikte. Ack, det hade varit föga bevändt med den lilla tröst, hon alltid känt vid tanken på att hon varit mörkare än de andra!

Då afbröts tystnaden plötsligt af ett lågmäldt: "O!" från Anne-Sophie, som hade sin plats vid reflexionsspeglén.

Den platsen hade hon fått genom ett tyst familjedekret såsom ersättning för mycken värk och sveda. Torftiga tyckas ofta de ersättning lifvet ger — och dock skulle Anne-Sophie nu på gamla dagar haft svårt att göra ett val mellan att afstå från reflexionsspeglén eller slippa sina medfödda skrofler.

"O", fortfor Anne-Sophie, "det är ryttmästaren från Hedåker! Han kommer körande i sin gigg."

Knappt hade hon yttrat detta, förrän alla unisont med dämpade röster utropade: "Han stannar här utanför!"

Och in trädde några minuter därefter herr ryttmästaren i mörkblå rock och blommig sammetsväst, elegant och bugande, med hatten i hand.

"Jag kommer från Hjelmberga," sade han och slog sig ned på en stol, en smula yr i hufvudet af den ringdans af nigningar, som uppförts omkring honom. "Jag for dit i morgse i förbifarten, då jag reste från Hedåker, och då både Charles-Emil och den charmanta fru Ebba mig, att jag skulle agera gesandt åt dem och framföra deras inbjudning till tre af damerna att stå fadder om torsdag åt deras lille son."

Det gick en skälfnig genom hans spändt lyssnande åhörarekrets.

"Hvilka!" frågade Agathe med låg röst och stilla behärskadt väsen.

"Det bad Charles-Emil fröknarna själfva afgöra. Alla äro naturligtvis lika välkomna." Och ryttmästaren vände sig bugande omkring och log sitt artigaste leende åt alla håll.

En fin och väl educerad karl, den ryttmästaren! Han satt kvar en stund och talade så lifligt och behagligt om både bror Charles-Emil och bror Filip, om skörden på Hjelmberga och om den tiden, "då de nådiga fröknarna själfva bott därute och uppfyllt hela huset med lif och glädje", som han så artigt uttryckte sig. Och så steg han upp och bugade till afsked och log åt alla håll igen och sade, att det skulle blifva ett stort nöje att vid dopet återse dem af fröknarna, som behagade komma.

Och bestämdt, tänkte Agathe, log han därvid mera — ja, på ett mera särskildt sätt mot Margrete-Louise. Hon skulle fara! Gifvet skulle Margrete-Louise

blifva en af de tre faddrarna! Ack, hon var ju så ung ännu — knappast öfver trettio år. Det fina, bleka ansiktet mellan de långa, bruna lockarna hade någonting riktigt vårligt öfver sig. Hvem kunde veta — kanske hade lifvet ännu mycket att bjuda Margrete-Louise på! — Men hvilka mera än hon skulle fara? O, det var svårt att välja och gallra ut!

"Nå" — Ulla kom hastigt inrusande — "nå, hvad hade ryttmästaren att säga?"

"Men hvarför kom du inte in, Ulla? Han var charmant, en fin och belevvad karl, den ryttmästaren!" ljöd det i korus.

"Hade han hälsningar från Hjelmberga?" fortfor Ulla, som med flit dröjt i köket för att minska antalet värdinnor i förmaket med åtminstone en.

"Ja." Denna gång var det en mycket svag, lågmäld korus, som svarade henne.

"Nå?"

"Jo — Charles-Emil inviterar — Ebba inviterar", rättade sig Agathe, "tre af oss — hvilka, som vilja — att stå fadder åt den lille gossen."

"Tre?"

"Ja, de — de ha väl antagligen trängt, vänta väl många af Ebbas släkt, kan jag tro."

"Naturligtvis! Ebbas hela släkt från när och fjärran! Presentabla och opresentabla!" Nu var det en högt sorlande korus, som lät höra sig.

"Ja", sade Ulla, "sex sängar äro mycket. Man kan egentligen inte undra på dem.

En jaktsyn.

Af E. H. Karlfeldt.

Du var som en vårsyn från vildvinstrakter,
från ridter i solsken och vildsvinsjakter.
Ud skogsbrynet stannar den tunga karossen,
på fotsteget står falkeneraregossen,
och luften är full af tågande svaner,
och stolta fasaner
spatsera på ekskogens gömda planer.

Då stiger du ur, då beträder du marken
och skimrar i skimret af daggiga parken.
Och jakten går lös och springaren skyggar
för skummande betar och borstiga ryggar,
och svanarna sjunga sin dödssång och sjunka
på flaxande vingar, som blodrödt prunka.
Vi offra dig blödande hjärtan och galtar,
fru Venus af skogen, vi resa ditt altar
i det glimmande revir, som Diana förvaltar.

Jag vet jag var en ibland jaktens kompaner,
jag gick som i rus öfver ensliga planer.
Då kom du mig nära, och bäst vi tego,
jag talade ord, som likt falkar stego
och foro som kungliga svanar i ljuset
och föllo och blödde för dig i gruset.
Då ville du svara med läppar som logo,
men orden dogo
i hornblåst och jaktsskall, som flämtande jogo.

När dufvorna satt sig på grenarnas vacklor
och skaran drog hem under stjärnor och
facklor,
då satt du fördold af gardinernas silken.
Jag vet jag var en i ditt följe, men hvilken?
Kanhända den grå falkeneraregossen,
som såg med så hopplösa ögon på blossen;
kanhända den tyste och drömmande knapen,
som bar som förtyngd sina nyvunna vapen;
kanhända din jaktsskald i mossgrönt kläde,
som än under lundarnas höstgula säde
gick ensam och sjöng på ett vettvillt kväde.

(Illustratör: V. Andrén.)

Det är ett besvärligt kollektivum, som behöfver sex sängar.“ Och hon satte hårdt ned nyckelkorgen på bordet. “Men vi voro inte för många den gången våra kära bröder behagade för sin räkning escamotera så mycket de kunde af våra sex arfslotter och togo vårt barndomshem ifrån oss. Hvad Filip beträffar, skulle han då gärna sett, att vi varit sexton — nota bene, alla med lika stora arfslotter som våra! — om blott ingen fått veta, att han varit embarrassed med en sådan löjlighet som sexton systrar!”

“Men Ulla, käraste Ulla då!” Det var mer än en röst — men dock inte alla fem — som höjde detta förebrående utrop.

“Jo, jag vill tala ut! Och jag skall tala ut till dem också en gång. Jag har tegat så länge, att jag knappast kan andas längre. De tala jämt — både Filip och Josephine och Charles-Emil och Ebba — om 'flickorna' och 'flickorna' som en kompakt massa! Ebba tror, att vi alla ha ondt i öronen, därför att Anne-Sophie har det, och Josephine tror, att barn äro rädda för oss alla, därför att hennes lille, dumme Klas en gång skrek, då han fick se Frédrique. Men jag skall säga dem, att vi äro människor hvar och en för sig, att vi lidit och kämpat och lärt hvar och en för sig — att vi en gång drömt och hoppats hvar och en för sig — —“

Ullas röst slog öfver i något, som lät misstänkt likt någonting så obehärskad som en snyftning.

“Seså, nu har jag talat ut och — och det gjorde godt — och nu skulle jag gärna vilja veta, hvilka som ämna hedra Ebbas släkt med sin présence vid fadderskapet.“

“Jag hade tänkt,” började Agathe med en skälfnings på rösten och drog ett djupt andetag som för att komma ifrån Ullas ord, “jag hade tänkt, att Margrete-Louise, som är yngst, kunde behöfva titta ut litet i världen.“

“Nej, nej,” protesterade Margrete-Louise, “ni minns ju, jag var på den där assemblén hos landshöfdingens i våras.“

“Ja, där var jag med,” inföll Frédrique. “Och jag med,” sade Anne-Sophie. “Det bör således sans hésitation bli ni tre.“ Och hon såg på de tre, som inte varit på landshöfdingens assemblé i våras.

“Nej, nej, Margrete-Louise är så ung,” invände Agathe ifrigt, “hon måste fara. Dit kommer mycket folk, det kan bli roligt — det kan ingen veta — —“

“Ja”, inföll Ulla med vek röst. “Margrete-Louise skall fara. Hon är så ung.“ Och hon lade sakta handen på systemens bruna lockar. “Du far i mitt ställe, säg?”

“Nej, nej, Ulla måste fara!” ljöd det ifrigt från fem munnar. “Du var ju inte ens med på täckstickningsgillet hos borgmästarns förra hösten.“

“Jag far absolut inte,” svarade Ulla med styrka. “Jag har inte den minsta lust. För resten är min svarta sidenklädnings sprucken i ryggen.“ Ulla kände sig alldeles märkvärdigt glad öfver den sprickan.

“Å-åh!” Det ljöd som ett mångstämmigt bedöfvadt eko.

“Jag reser inte heller. Afgjort inte! Jag är alldeles résolue!” Agathe lyfte de smala händerna som för att afvärja alla protester. “Jag skulle inte stå ut med att tänka på de tre här hemma,” tillade hon i vek ton.

“Inte jag heller! Inte jag heller!” Det fattades inte en enda röst i detta ifriga utrop.

“Jag skulle inte vilja fara, om man så tenderade mig med all lifvets fröjd!” utropade Frédrique med verklig patos. “Till dem, som vid ett sådant tillfälle velat utsluta tre af oss, reser inte jag. Det är en affront mot de tre!” Och hon rätade med värdighet på sin stolta rygg, som dock inte kunde bli en enda linje rakare, än den var.

“Inte jag heller! Inte jag heller!” Det ljöd på en gång stolta och veka toner i detta samfälda utrop.

“Ja”, sade Anne-Sophie sakta och sträckte handen öfver sybågen mot Agathe, “för min del tycker jag då, att vi ha det bäst och trefligast här hemma med hvarandra — vi allesammans.“

“Ja, ja, vi allesammans! Det får inte fattas någon!” Agathe sträckte ut händerna, som om hon velat omfamna alla sina systrar på en gång. “Ja, du får excusera mig, Ulla lilla — jag är visst dum — men jag för min del skulle inte vilja, att vi vore färre.“

“Färre! Nej, hur kan du tänka, att det var så, jag menade? Nej —“ Ullas röst slog åter öfver på det där misstänkta sättet — “nej, nej, inte en enda mindre än sex, och alla tillsammans, ständigt tillsammans — och dö och — och begravas på samma gång! — Vi ignorera dem därutanför, som inte vilja veta af oss alla, som inte förstå, hvad hvar och en för sig kan känna! Här förstå vi det!”

“Ja, här förstå vi det!” Det var sex mer eller mindre vissna ansikten, som nickade mot hvarandra, sex par tårade ögon, som med ömhet blickade in i hvarandra.

Men några kyssar eller omfamningar förekommo ej. Det såg så löjligt ut, när sex stycken kysstes och omfamnades. Det hade de därför för länge sedan vant sig af med.

(Illustrator: E. Forsström.)

SLÄKTEN. BERÄTTELSE AF MARI MIHI.

Då jag, såsom saknande bröstarfvingar, äger att fritt disponera öfver min kvarlätenskap, förordnar och bestämmer jag såsom min yttersta vilja, att sedan begravningskostnaderna jämte öfriga afgående poster blifvit afdragna, återstående kvarlätenskapen skall på följande sätt fördelas . . .

Fröken Ulrika skref sitt testamente, fyllde sida för sida med den lilla rynkiga handen hårdt knuten om pennskaftet.

Det var på Kinamissionen och den hvita slafhandeln, på obotligt sjuka, på vanvårdade barn och frigifna fångar och allt annat elände, som den stora Lodeniuska förmögenheten skulle splittras.

Släkten skulle då aldrig ha ett öre. Nej, aldrig en vitten skulle de få, de krusade brorsdöttrarna och de vaxade syster-sönerna.

Bar då inte släkten skulden till hennes långa ensliga lif? Hade de inte en gång tagit Stefan Waltinson ifrån henne, hade de inte sotat lifvets solminne för henne? — Och hvad hade de gifvit i stället? — Jo, pengar — paff — Nåja, det var ju det bästa de visste, men ändå . . .

Grått och glädjelöst hade det varit så länge hon gitte minnas tillbaka. Åren hade kommit och gått, kommit och gått, det var allt. Och nu hade hon ändtligen hunnit hit — till sitt testamente.

Så löpte då den lilla handen raskt öfver Lessebos Bikupan, medan hennes läppar omedvetet rörde sig för orden hon skref.

“Fröken Clary frågar, om hon blir mottagen.“

“Mottagen, så där — nej det blir hon visst inte. Jag har minsann viktigare saker för mig än att sitta och höra på balskvaller.“

“Jo, älskade faster, jag är alldeles tvungen att tala med dig genast.“

Och in störtade en lång tjuguårig flicka i hatt och kappa.

“Du kommer något burdus,” tyckte fröken Ulrika, låsande in dokumentet i sin skrifbordslåda. “Du kommer en liten smula burdus, min söta vän. — I min ungdom var det åtminstone skick att — men hvad i all fridens dar går det åt flickungen — Stina, stå inte och gapa som en död aborre, utan laga dig ut i köket och sätt på kaffe — unga fröken skall jag taga hand om själf.“

Nu ville olyckan, att Clary just var en af de allra mest krusade brorsdöttrarna. Och gamla fröken Lodenius var henne därför inte vidare bevågen. Men den objudna gästen var tydligen mycket upprörd, hvarför fastern hjälpte henne af med ytterkläderna och fick henne placerad framför brasan.

“Nåå?”

“Jo, faster, jag kände, att jag måste gå till dig. Aldrig hade det varit värdt med de andra. De tycka alla lika. Du har ständigt varit ensam om all den opposition, som fallit på släktens lott.“

Fröken Ulrika sköt upp glasögonen och nickade. Hon hade alltid varit deras rabulist, deras röda samvete.

“Mitt hjärta har suttit på vänstra sidan, och mitt hjärta har visat mig vägen. De andra Lodeniusarna ha burit plånboken i högra bröstfickan, därför ha de gått åt andra hållet,” sade hon.

Därpå fortsatte den gamla:

“Så, att nu har bror Sixten således gifvit sitt ultimatum.“

“Ja, men huru vet du det?”

Ulrika Lodenius log svagt.

“Det gör detsamma. — Men låt mig veta, huru det lyder.“

“Jo, intet giftermål, förrän Otto förmår garantera en årsinkomst af fem tusen — stackars gosse, han arbetar ju som en slaf med både eftermiddagstjänstgöring på kaserne och gymnastiklektioner i elementarläroverket, men till fem tusen kommer han inte upp ändå — och så skulderna sedan. — När det därför inte finns någon annan utsikt, så . . .“

“Så . . . så . . . säg ut, barn! . . .“

“Så ha Otto och jag beslutat oss för att bryta med släkten och rymma bort från alltihop — nu vet du det, faster.“

Fröken Ulrika flyttade sig närmare flickan, och det glimtade svagt till i hennes urblekta blå ögon. Ack, världen var nog inte så förändrad, när allt kom omkring.

Bryta med släkten och rymma bort — de orden hade fyllt klyftan mellan de tjugu och de sjuttio åren.

“Ja, och därborta skall Otto arbeta och utmärka sig. Och när vi komma tillbaka en gång, skall släkten taga emot oss med öppna armar, och allting skall bli så bra, så bra.“

“Ack, de barnen! — Min kära lilla flicka, jag känner Lodeniusarna, jag känner dem, jag. Det finnes inga bättre makar, fäder, bröder än de. Men trotsar man deras husbondevälde eller sårar man deras fåfånga, då blir det krig på lif och död, evigt, oförsonligt. Ty de glömma aldrig

och de förlåta aldrig. Hos oss hafva männen städse varit de starka och kvinnorna de svaga. Därför har släkten ägt många stora och få lyckliga. — Bryta med släkten och rymma bort — vet, barn, att så tänkte äfven jag själf en gång.“

“Tänkte du, faster?”

“Ja, och jag hade nog så gjort, om jag inte haft en gammal faster, som frälst mig därifrån.“

“Hade du?”

“Ja, och hon hade gjort det själf, så att hon visste på öret hvad det kostade. — Jag minnes henne, faster Hedvig, som i blind tillit lade sitt öde i sin älskades hand och lät honom föra sig bort. De lefde utrikes ett par år. Så öfvergaf han henne för någon annan. Hvert skulle hon vända sig, stackars barn! Hon måste tillbaka till släkten. Och den tog också emot henne.

Men faster Hedvig behandlades därefter som ett orent djur. Vid fester var hon förbjuden att visa sig, och aldrig fick hon tala vid de små barnen.

Någon tid efter hennes återkomst för en Lodenius — det var Bengt Samuel för resten, den där eljes hölls för den blidaste bland bröderna — ned till Spaa, där Karl Bergk då vistades, och sköt honom en kula för pannan. — Ja, det var väl ett mord ändå, fast det kallades för en hedersstrid.

När så Bengt Samuel kom hem igen, slängde han åt henne en spännehalsduk, färgad af hennes älskades blod. För åttio eller nittio år sedan hade folk mycket för sig, som de lagt bort nu för tiden.

Nå, efter den stunden blef faster Hedvig en smula velig, och det mildrade något hennes behandling. Hämndkänslan var mätt och tillfredsställd.

Men innan hennes arma hjärna omtöknades, hade hon, den utstötta, trots sin historia dock haft många anbud. Och släkten lät henne veta, att det skulle vara dem en glädjens dag, då hon lämnade Tongstaholm. Dock, hjärtat älskar endast en gång, och faster Hedvig förblef ensam till slutet.

Den kvällen hennes bojer löstes, voro vi alla på bal på Bankesta, ty det var den sjätte februari, Doroteadagen. Hon begrofs i ett hörn af Tuna kyrkogård, långt från familjegraven. Jag har låtit resa en vård öfver hennes stoft, och en af mina lärda vänner, som kände hennes saga, bad mig rista på stenen:

QVANTO MINVS EST CVM RELIQVIS
VERSARI QVAMTVI MEMINISSE

Ty minnet af henne har gjort min egen ensamhet lättare att bära. Faster Hedvig var en af dem, som visa vägen, en af de stora enslingarne, en af dem, hvilkas uppgift det är att dö för folket.

Ack, mitt barn, när man gräfvor sig en smula djupare in i de där gamla släkthistorierna, finnes det godt om människöden, så bittra, så bländande svarta, att

På väggen hängde ett porträtt af faster Ulrika vid nitton år. Hon var afmålad i silkesbrokad med guldkrona på hufvudet och trollspö i handen. Det var ett minne från ungdomen, ett oförgätligt maskeradupptåg, som gamle Södermark fäst på duken med alla de glada, klara, höga färger han hade på sin palett, då det gällde att framställa unga, blonda skönheter. — Den gången hade faster Ulrika varit den goda féen *Trèsbelle* och Stefan Waltinson den förtrollade prinsen *Trèsbeau*.

Hon hade vidrört en enögd och krokig gammal tiggerska med det underbara trollspöet, och strax hade denna förvandlats till en guldockig älfva, hon hade beskrifvit en krets med det omkring sig, och genast hade fyra rödklackade kavallerer och fyra pudrade damer trädt fram och dansat en lättfotad och sirlig menuett vid spinettens spröda ackord. Öfverallt där hon denna dag gått fram, hade skönhet och gamman blomstrat upp i hennes spår.

Clary hade ju så ofta förut hört allt detta beskrivas, men hon lät den gamla berätta det nu igen. — Så sade hon plötsligt:

“Faster Ulrika, vill du inte ännu en gång, ännu en enda liten gång blifva den goda féen, inte för min skull och inte heller för Ottos, men för de gamla minnenas skull?”

Ulrika Lodenius öppnade skrifbordslådan, tog fram testamentet och lämnade det till Clary.

“Vill du då rycka brödet från de fattiga, vill du förlänga de lidandes plågor, vill du ställa oskulden värlös, vill du spärra förbrytarens återgång till rättfärdighet?”

Clary sjönk ned maktlös.

“Nej, faster, jag kan inte.“

“Ja, men jag kan jag“, sade den gamla och tog papperet ifrån henne.

“Släkten har haft nog med en Hedvig Lodenius. Ser du, så lustigt papperet flammnar upp i brasan. Där gick den Lodeniuska donationen. Vi lefva mindre för samhället än för individen.“

“O, faster, där tänkte du på féen med guldkronan och trollspöet!”

“Nej, barn, jag tänkte nog . . . på någon annan.“

(Illustratör: Alf Wallander.)

Min kära lilla flicka, jag känner Lodeniusarne, jag känner dem jag.

ens egna små bekymmer krypa ihop i kakelugnsvrån och skämmas för sig själfva.“

Clary sänkte hufvudet modlöst. Hon kände också sin släkt, visste, att den moderna tiden väl förändrat dess prägel, men icke dess legering. Oböjligheten, den egenkap, hvilken Clary förut så högt beundrat hos de manliga medlemmarna af sin familj, den föreföll henne nu hemsk och förhatlig. Och de hade nu dekreterat, att de alls inte ville veta af Otto, innan han hade den där en gång bestämda minimiinkomsten. Hon fick gärna handla efter eget behag, men då fick hon äfven skylla sig själf. — Ja, Hedvig Lodenius hade ju också skyllt sig själf, hon. — —

VILLATJUFVEN. AF HENNING BERGER.

TILL ETT LITET HÖRNRUM i villan stod en glasdörr öppen, hvars klara skifva reflekterade terrassen med soffor och häckar och äfven återgaf i stark och sned förkortning en trekant af vikens lugna yta nedan för, som i sin tur speglade terrassvillan och hvita segel och gröna holmar, så långt ögat nådde. Det var tidig morgon i juli, men redan hög värme med förkänsla af åska och oväder.

Bakom en häck betraktade en fattigt klädd karl denna villa. Han lät blicken glida öfver fällda markiser och halfdragna persiennor, öfver de små balkongerna, verandorna och utsprängen. Han letade mellan pelare och kolonetter, synade tornspirorna och klängväxternas spaliärer. Allt var så putsadt, klippt och fint, så struket och solgnistrande hvitt, tvättadt, ansadt, ombonadt. Endast burget folk kunde ha råd att så sköta och omhulda sin boning — ty därtill fordrades många händer. Gallerverken voro morgondammade, beslagen nyskurade, yttergardinerna piskade och borstade, allting tvättadt, sköljdt, krattadt. Hur blänkte ej rutorna, skeno urnorna, lyste barriären? Och öfver det hela, villa, terrass och trädgård, låg denna exklusiva fernissa af fraichhet och förnämhet, som endast rik mans hemvist förmår fångsla.

Mannen lät blicken vandra genom den halföppna hörndörren och öfver den bit inredning, som rummet från hans utsiktspunkt erbjöd. Det var en blåmålad bokhylla med franska band, terrakottaväggar med gamla gravyrer i släta, svarta ramar, Voltaires dödsmask i gips, och närmast dörren, på ett utskjutande skrifbordshörn, en nickelblänkande telefonapparat. Därinne såg svalt och lugnt ut, helt visst var det lilla rummet ännu tomt, på sin höjd beredde sig nog villans invånare på att från sofgemaken och toalettrummen begifva sig till frukosten i någon matsal eller glasveranda. Karlen såg sig hastigt omkring och gick därefter raskt in i arbetsrummet.

Han dröjde ett ögonblick innanför dörren. Rummet var mycket riktigt ett litet skrif- eller arbetskabinett; det var på grund af byggnadsstilen femkantigt och hade ett stort tredeladt fönster med gallerrutor, hvilket ledde till en liten balkong eller rättare balustrad, betäckt af stora krukväxter. Rummets

möbler voro utom hvad inkräftaren redan sett endast en låg chäslong och ett par korgstolar. Ingen fanns därinne, men en paneldörr stod öppen till ett litet korridor-galleri, genom hvars brutna takgluggar solen föll in, tecknande ett pärlband på parkettgolvet. Mannen smög bort till gången, stal sig på tåspetsarna igenom och befann sig nu i ett bibliotek. Han kastade en likgiltig blick på de välfyllda hyllorna, sköt undan en lackerad rullstege och öppnade dörren midt emot. Då han såg att den ledde till ett biljardrum, stängde han den åter och vände därefter lugn tillbaka. Utan tvifvel skulle han godt kunna i ro uppehålla sig en halftimme i det lilla svala hörnrummet.

Karlen satte sig i den bekvämaste af stolarna, makade skinndynorna till rätta och kastade upp benen på hvilsoffan. Därpå mönstrade han skrifbordets småsaker, lyfte på några papper och drog slutligen ut en låda. Den innehöll endast bref och vykort, slängda om hvarandra. Han öppnade en andra låda — papper, kuvert, skrifmaterialer. Den tredje lådan var låst. Han hvisslade lågt och försökte nu den understa och något större lådan. Den var öppen och visade några cigarrlådor och en massa cigarrettaskar. Han stoppade på sig en bunt och sköt därefter igen lådan.

I detsamma ljud en knappt märkbar knäppning från telefonapparaten. Kvickt lade han handen öfver klockorna och lyfte luren. I nästa sekund hamrade signalen i väg — undertryckt och dämpad. Han väntade ett ögonblick och svarade sedan halfhögt:

“Hallå!”

En aflägsen röst frågade:

“Är det hos bankdirektör Steen?”

“Jaa.”

“Är direktören hemma?”

“Nej.”

“När kommer han hem?”

Mannen betänkte sig ett ögonblick innan han svarade:

“Om — om en timme.”

Det blef en liten paus. Därpå:

“Hvem är det som svarar?”

“Det — det är en från trädgår'n...”

“Jaså. Nå, vill ni då framföra från grosshandlar Grund att han är mycket tacksam för inbjudningen till färden med direktörns ångjakt och att han skall vara vid villan klockan fem. Apropå, hvar ligger Louisiana?”

Den svarande fattade ej genast:

“Hva'?”

Den aflägsna rösten ljöd genast otålig: “Louisiana — båten vet ja.”

“Ja, javisst — den ligger här nere i viken.”

Det ringde af och gnislande med tänderna mumlade inkräftaren:

“De ha det bra, dom där...”

Han satt ett ögonblick villrådlig. När som häst kunde nu någon infinna sig, det fanns för tillfället intet att taga med sig, och han visste, att denna ingång nattetid skulle vara tämligen lämplig för ett inbrott. Den orienterande undersökningen från denna sida var slut, och det återstod att uppsöka köksingången och, under det han vid dörren anhöll om litet mat, försöka utfundera villans inredning, det vill säga, hvar matsalen med bordsilfret funnes. Han såg sig omkring.

“Inte ens något litet hörnskåp med en spritdroppe,” sade han misslynt.

I begrepp att resa sig, drog han mekaniskt ut en af skrifbordets vänsterlådor. Ögonen lyste till och vidgade sig som på en katt. I lådan lågo vårdslöst kastade en guldklocka med kedja, flere kråsnålar, ett par cigarrettuier af silfver, ett blyertsstift af guld, andra småsaker af guld och silfver, askar, dosor, ringar, berlocker och en massa växelmynt, det hela tydligt endast tillfälligtvis af en eller annan anledning nedslängt på sin nuvarande plats. Han öfvervägde ett par sekunder, tog därefter endast en mindre ring med en diamant och en blå sten uti, stoppade den i västfickan och sköt så försiktigt igen lådan. Innan han reste sig, kunde han dock ej afhålla sig från att draga ut ännu en vänsterlåda. Den innehöll endast flere lekar spelkort, brutna och obrutna, samt en hög marker af alla storlekar, former och färger. Han skuffade tillbaka lådan och steg upp. Då föll hans blick på det tredelade balkongfönstret och han frös till och stelnade. Ett ansikte var tryckt tätt till rutan, ett mörkt, solbrändt ansikte, som tycktes innehålla endast ett par ofantliga, spärrade ögon. Villatjufven bet ihop tänderna, stack högra handen i sin rockficka och sprang ut.

Terrassen låg i blygrå molnskugga, det hade mulnat, och åskan rullade på afstånd. Tjufven mötte vid hörnet en karl, arbetsklädd, nedsölad af mylla och jord, och som bar en planterspade i handen. Båda stannade, och inkräftarens vilda och hatfulla ögon miste sitt spända uttryck, då han igenkände den arbetsklädde. Han stod tyst och hängde

Kvickt lade han handen öfver klockorna och lyfte luren.

med hufvudet likt en surmulen skolpojke. Den, som stod där midt emot honom, var hans bror.

Brodern gick långsamt nedåt trädgården, vinkande den andre att följa. Bakom en häck stannade de. Regndroppar började falla. Tittande ned i marken och skrapande med foten som en tjudrad häst, frågade trädgårdsdrängen:

“Har du tagit något?”

“Nej — det fanns ingenting att ta.”

Lättad sade drängen:

“Det är sant. Du var i unge herrns, kandidatens rum.”

De tego båda. Så återtog arbetaren:

“Men hur kunde du våga gå in där så här på morr'on, då alla ä uppe, vet ja'. Hur vågade du . . . ?”

Den andre svarade:

“Man kan väl gå fel — inte råar man för det.”

“Vi trodde du var i Amerikat.”

“Har varit.”

“Och nu tänker du ställa till, så att du ska få sitta inne igen?”

Den andre svarade ej. Han spottade och började också sparka upp små torfvor. Slutligen sade han:

“Jag tänkte gå till sjöss. Lefver mor?”

“Hva bryr du dej om de'? Hva' ska du här i Roslagen och göra?”

“Nå, ajöss då, så går ja' väl.”

Tunga droppar föllo. Det rasslade i busksnåren och ett hagelblandadt regn sträckte öfver trädgården, piskade terrasser, hoppade på villans koppartak och stänkte upp tusentals små snöhvita kaskader i vikens vatten. Långdragna blixtrar skuro luften, och åskan mullrade oafbrutet i den tjocka skybanken. Vattnet flöt redan i strömmar kring deras fötter.

“Kom med in i drifhuset så länge,” sade arbetaren slutligen. Han tillade buttert:

“Där finns inte häller något vidare att ta'.”

Villatjufven fällde upp rockkragen. Han såg en stund på sin bror, därpå sade han långsamt, i det han knäppte kavajen:

“Hör du, Arvid, du har väl i alla fall inte haft något obehag af mina synder inte. Och skammen behöfver du väl inte tänka på — du som fick Anna. Hon dugde väl till tröst, hon.”

Den andre blef häftig:

“Hva' har du här att göra? Hva' ville du i kandidatens rum, hva'? Anna bestämde själf mellan oss — tror du hon ville vara fästmö åt en långholmare? Fick inte du skutan, som du sen spela' bort, hva'? Det fattas bara, att något komme bort här, så fick jag skull'n förstås, när di vet, hurdan bror ja' har . . .”

Brodern hade aflägsnat sig några steg. Nu vände han sig och skrattade till:

“Ja, ajöss med dej, var inte rädd — ja' kommer aldrig tillbaka. Och det angår er inte hur jag lefver.”

Han försvann bakom häcken, och hagelbyn tog i med större styrka.

Han stod tyst och hängde med hufvudet.

Trädgårdsarbetaren gick långsamt ned mot den låga, hvita huslänga, där hans dyrbara plantor växte, och utan att se sig om, öppnade han en spjöldörr och gick in.

Tjufven stod ett par minuter obeslutsam vid terrasshörnet. Han kämpade i sitt tröga medvetande om ett beslut, hvilket han ej kunde fullt klargöra för sig: han ville gå tillbaka in i hörnrummet, men nu var han rädd för risken. Han tänkte ej spionera denna gång, ej stjäla, ej ställa till något krångel. Hur skulle han bära sig åt? Då erinrade han sig plötsligt något och skrattade till igen. Javisst — det var förklaringen! Han stack fingrarna i västfickan och knöt handen om något. Nöjd gick han raskt upp till den nu stängda glasdörren.

Utan att se in knackade han lätt och vred därpå om kolfven. Han steg rakt in, låtsade blifva bondblygt villrådig, då han såg en herre därinne, och stannade vid dörren, tog af slokhatten och tummade den först, tafatt och tölpigt, för att därpå flytta ena handen till skrifbordshörnet bredvid sig och där fortsätta det förlägna fingerandet.

Hans vänstra hand dök bakom och letade efter lådan.

Det var en ung man, som satt därinne. Han satt slappt tillbakalutad i samma korgstol och i samma ställning, som nyss förut tjufven, med fötterna på chäslongen. Han var mörk och mager, ett skarpt, men sjukligt utseende, öfveransträngdt, kunde man tro, af på samma gång studier och nöjen. Han bar guldbågade glasögon och hade en bunt tidningar och tidskrifter i korsband i sitt knä. Han såg upp, likgiltigt förvånad:

“Hvad är det?”

Inkräktaren hade omärkligt kommit litet närmare och lyckats få ryggen åt skrifbordet. Hans vänstra hand dök bakom honom och letade snabbt och försiktigt efter öfversta lådans handtag, under det han gestikulerade med den högra, som höll hatten:

“Ursäkta, jag sprang från båten rakt upp, emedan regnet — jag sprang till första dörri — jag hittar inte — jag kommer från grosshandlar Lund — eller — eller Grund, menar jag, med ett bud till bankdirektörn . . .”

Han pauserade, lådan var öppen. Lyssnande, hörde han ett svagt klirrande, då ringen föll ned. Han sköt igen lådan och vände samtidigt på sig.

“Ursäkta att jag är så våt — regnet — vädret —”

“Ja, ja — nåå?”

“Jaså — jo, ja hur var det nu — jo grosshandlarn kommer, han kommer klockan fem, han tackar så mycke'. Ja, klockan fem kommer han med ångbåten — ångjakten var det. Det var visst allt jag skulle säga . . .”

Den unge mannen såg ned på sina tidningar och började slita upp omslagen. Den andre dröjde ännu en minut. Nu, när det var öfver, den lilla episoden, som ingen skulle få veta eller förstå, tyckte han nästan han var bra enfaldig i alla fall. De sade icke ens tack till honom — hvarken brodern eller den där i stolen. En sup hade han väl i alla fall gjort sig förtjänt af. Men nej — den finge han skaffa sig själf någon annan stans. Han lät blicken irra kring det lilla rummet, och den stannade på väggens gipshufvud: han tyckte det hångrinade åt honom. Han ryckte till vid kandidatens förströdda, litet släpiga stämman:

“Är ni kvar? Ja, det är bra — det där budet var nu ej till mig, utan till min far; jag skall emellertid säga åt honom . . . Gå nu.”

Med en omärklig axelryckning svepte villatjufven hatten på sig och lät foten skjuta upp terrassdörren. Han gick och hagelskuren föll som en rasslande pärlgardin efter honom. Framför var viken, där den hvita jakten låg för spänd kätting vid den gungande bojen, under det att de trinda iskornen lustigt dansade på suntältet. Den liknade på något vis villan: förnäm, put-sad, lysande, skyddad. Själf-säker och oberörd.

(Illustrator: E. Küsel.)

AF ANNIE QUIDING.

HÖSTVINDEN susade i kastanjerna. Inne i förmaket var lampan tänd, ty gamla friherrinnan tyckte inte om långa skymningar. Men ute i salen sutto de unga kring brasan, stekte äpplen och knäckte nötter.

“Låt oss berätta spökhistorier,” sade Gisela.

Kusin Hugo lutade sig tillbaka i stolen, så att man endast såg binoceln blixtra i eldskenet som ett par stora röda kattögon, och sade på sitt långsamma och kritiska sätt:

“Hvad för spökhistorier? Det finns olika slag. De som hände på korstågens tid och de som hända den dag i dag är på spiritistiska soaréer.”

“Nej, ingen spiritism,” sade Ulla. “Inte de där dumma andarne, som apportionera apelsiner som dresserade hundar —.”

“Och kvarlämna tyllslöjor,” sade Hugo. “Jag brukade fråga, när det där grasserade som värst härom året: Hvarför inte så gärna en färskinnspås? Det hade inte varit det minsta mera materiellt, men betydligt mera originellt — och därigenom också mera övertygande.”

“Ja,” sade Gisela, “jag menade inte alls sådana. Riktiga ordentliga spöken menade jag, som hvar och en kan se, som är född på en söndag. Och inte spökhistorier ur böcker heller, utan just sådana som du säger, Hugo, som hände i våra mormödrars tid — eller i våra mödrars — allra helst i vår egen. Ack, om här vore någon, som själf hade sett något? Är här inte det?”

Det blef en ögonblicklig tystnad. Det knastrade i kaminen, det susade utanför fönstren; de oroliga skuggorna flyttade sig i vråarna.

“Än du själf då, Gisela,” sade Hugo.

“Jag?” sade hon med munnen full af stekt äpple. “Mig händer aldrig något. Åh, det skulle vara förfärligt lifvadt! Men jag har aldrig ens drömt en dröm, som har slagit in!”

“Om,” återtog Hugo tankfullt, “om också ingen kan berätta af egen erfarenhet, så slår jag vad om, att hvar och en af oss har hört berättas något, som har händt sagesmannen.”

“Skola vi göra det till ett villkor?” föreslog Svante, sjunde klassaren, i det han höll upp ett ögonblick att knäcka nötter.

“Spökhistorier i andra, högst tredje hand!” sade Ulla högtidligt. “Hvem börjar?”

“Ptro!” sade Gisela. “Ett villkor till, innan vi börja! Det vill säga, om ni vilja som jag, och det vill jag så rysligt gärna att ni skulle vilja!”

“Nå, låt höra då!”

“Inga spökhistorier med naturlig upplösning!”

Alla de andra skrattade.

“Nej, för jag har hatat dem, ända sedan jag var barn,” förklarade Gisela. “Man har just kommit i stämning, och fantasien har börjat vibrera, och man känner den där lilla härliga rysningen — och så får man höra, att det var ett hvitt lakan eller en gammal gardin eller en katt eller en råtta. Åh, hvad jag afskydde de kattorna och råttorna!”

“Du, som älskade gamle Mirabeau! — Det tyckte vi som barn var ett så synnerligen lämpligt kattnamn,” förklarade Ulla för Hugo.

“Ja, jag tycker mycket om kattor,” sade Gisela, “men inte när de komma och vilja förklara spökhistorier. Ingenting roligt får man ha i fred för dem. Berättar någon att han har hört högtidliga, afmätta steg i ett stängdt rum — genast ropa alla människor: åh, det var en katt! Jag vill fråga om inte det är hvad man kallar en godtköpsförklaring? Hvilket är onaturligare och omöjligare — själfva spökhistorien eller att en katt går genom en reglad dörr och spatserar — med stöflar och rasslande sporrar, kanske?”

“Det där var ett mångårigt hat, som gaf sig luft,” sade Hugo.

“Men, Gisela, inte tror du verkligen på spökhistorier?” frågade Ulla.

“Jo, det gör jag, för jag tycker det är lifvadt — i alla fall tror jag mer på dem än på de där kattorna och råttorna, så mycket kan jag säga.”

“Hvad tror du, Hugo?” frågade Ulla.

“Jag hvarken tror eller inte tror,” svarade han.

“Nå, det är då alltid något,” sade Gisela.

“Det är egentligen hela förra århundradets historia, det,” sade den tyste kusin Evert. “Våra farföräldrar trodde, våra föräldrar trodde inte, och vi själfva hvarken tro eller inte tro.”

“I en sak som denna är man absolut hänvisad till det,” sade Hugo, “så länge vetenskapen icke har genomforskat området. Det där Gisela sade om kattorna är det något i; det är typiskt för den gamla rationalismens hela sätt att gå till väga. En sak, som ända till vår tid betraktats som faktum och som ännu tusende ögonvittnen stå färdiga att intyga, kan väl inte enbart förnekas; den måste undersökas och vederläggas. Finns det något som — som —”

“Som inte är som det skall vara,” ifyllde Gisela muntert.

“Ja, låt gå — så har det sin vetenskapliga förklaring. Det skall kunna förklaras fysiskt, fysiologiskt, psykologiskt och filosofiskt.”

“Det är naturligtvis att förklara som hallucination,” sade Evert.

“Ja,” sade Hugo, “den förklaringen har nittionio möjligheter för sig mot en. Men i så fall visar den på ett stort utforskadt område inom patologien — i synnerhet om man som Gisela vänder sig från de spiritistiska och hypnotiska fenomenen till riktiga ordentliga spöken. Hur skall man förklara, att det i regeln är sunda människor med lugnt temperament, ofördärfvade nerver och mycket litet inbillningskraft, som ha sådana hallucinationer?”

“Är det det?” sade Ulla. “Det har jag aldrig tänkt på.”

“Efter min erfarenhet. Där är Gisela med fantasi nog att skapa en hel här af spöken, och hon har aldrig haft en ofvernaturlig förnimmelse. Däremot min kusin Ma-

ria, som ni alla känna — hon är väl den sista människa man skulle misstänka för att se spöken —”

“Nej, har hon verkligen gjort det, Hugo?”

“Det har hon visst. Hon såg sin fars ansikte utanför rutan samma natt han dog — nere i Böhmen, om ni minnas. Hon satt ensam vid lampan på sitt rum uppe i vindsvåningen.”

“Hu!” En och annan vände litet skyggt blicken bort mot det mörknande fönstret.

“Nu har Hugo börjat,” utropade Gisela med strålände ögon. “Nu går det efter ålder! Evert!”

“Nej, det går ringen rundt,” sade Hugo, “utan att fråga efter ålder och meriter.”

“Nå, då är det jag! Hvad skall jag ta? Jo! Vet ni, att en vän till mig talade om, att en faster till henne —”

“Tredje hand!” sade Svante. “Nu får det inte gå längre!”

“Nej, det var min väns faster. Hon kom på besök till en herrgård en gång, när hon var ung. Det skulle vara middagsfrämmande och värdfolket hade litet brådtom, så hon ströfvade omkring på egen hand och såg sig om i slottet. Till sist kom hon in i ett litet kabinet med hvita möbler. Midt

i soffan satt en liten dam i brun sidenklädning, hvit spetsfichu i snibb, stor hvit mössa och kanonlockar. Min väns faster trodde det var någon af gästerna, som redan hade kommit, och böjde på hufvudet, men damen hälsade inte igen, och hon tyckte det var litet underligt och drog sig tillbaka. De andra gästerna kommo, och alltjämt såg hon efter, om inte den lilla, bruna damen skulle komma fram — men nej. Till sist frågade hon värdinnan. “Hvilken dam?” sade värdinnan. “Hon i den bruna klädningen och den hvita mössan!” — Värdinnan blef blek. “Tyst, tyst!” sade hon —

Gisela tystnade själf.

“Nå, hur gick det sen?” frågade Svante.

“Det gick inte något sen,” svarade Gisela.

“Hvad var det för en historia?”

“Men så skall en spökhistoria vara. Det skall inte vara början eller slut på den!”

“Man skulle väl åtminstone veta, hvarför hon satt där?”

“Nej, det vet man aldrig. Kanske familjen själf visste det — men de talade naturligtvis inte om det.”

“Det visste man åtminstone med den där gubben, som gick med lykta om nätterna borta i Håstorpsskogen i pappas ungdom — den, som folket var så rädd för, så pappa fick följa hem en af vedhuggarna —“

“Är det möjligt,” skrattade Hugo.

“Ja, karlen var så rädd, så han vågade inte gå ensam hem, och ingen af drängarna vågade gå med honom!”

“Nå, men hvad ville spöket då?” frågade Hugo.

“Det sökte efter sitt hufvud. Drottning Margareta hade huggit af det, när hon red till kyrkan, för att han inte hälsade på henne. Nu har jag berättat.”

“Asch, den gamla historien, som vi ha hört sedan vi voro små,” sade Gisela. “Dessutom berättade du inte, du bara omnämnde den. En annan, var så god!”

“Det är orättvist och därför gör jag det inte,” sade Svante.

“Svantes historia godkännes,” sade Hugo. “Evert och jag hade inte hört den förr. Han berättar inte stämningfullt, han äter hela tiden! Låt det därför vara nog med en!”

“Nå, då är det Ulla,” sade Gisela.

“Ja — hvad skulle jag kunna berätta? Men det händer i alla fall underliga saker. Det här har mormor själf varit med om i sin ungdom, och ni vet, att ingen människa tror så litet på allt öfvernaturligt som mormor.”

“Nej, hon är vämjeligt vantrogen,” sade Gisela.

“Nå, hvad hände då?”

“Ja, det var ingenting annat än att de alla sutto i salen på Husby sent en kväll vid jultiden —“

“För då spökar det alltid värst!” sade

Gisela och knäppte med fingrarna, som hon brukade, när hon var riktigt animerad.

“De hade suttit tysta en stund, och med ens var det som om ett stort klot började rulla uppe på vinden. Det gick öfver hela huset; de hörde allesammans hur det kom till trappan, rullade från trappsteg till trappsteg och öfver hela förstugugolfvet och slog emot den stängda ytterdörren —“

“Nå, och man fann aldrig något klot?”

“Intet spår.”

“Ja, men hvad var det för ett klot?” frågade Svante.

“Det är ju det man inte vet, Svante lilla!”

“Det sägs,” sade Hugo efter ett ögonblicks tystnad, “att den, som ej små barn våga nämna vid namn, för att tala med Selma Lagerlöf, tycker om att motionera sig just på det sättet.”

“Nå, så var det väl han då,” sade Svante lugnt och grep sig an med ännu ett stekt äpple.

“Hvad tror mormor egentligen själf?” frågade Gisela utmanande.

“Åh, det vet du väl? Hon skrattar och säger, att hon är öfvertygad om, att det fanns

en naturlig förklaringsgrund, fast de inte kommo på den.”

“Den var där väl också,” sade Hugo. “Det finns ingen gränslinje — allt öfvernaturligt är naturligt och allt naturligt öfvernaturligt.”

“Det blir för lärdt. Nu är det Evert!”

Evert reserverade sig. Han kunde inga spökhistorier. Skulle han berätta något, skulle det vara ett par intressanta fall af hallucinationer, vetenskapligt konstaterade. Men dessa undanbad sig Gisela. En annan gång, men inte nu.

“Här kommer Titti,” sade Ulla. “Vi skola be henne berätta om gamla grefvinna Schlippenbachs begrafning.”

“O ja, o ja!” Gisela flög upp och hängde sig om halsen på den lilla gumman, som varit ute för att ta fram småbröd till téet och och nu åter ämnade sig in till gruppen i förmaket. Titti hade “alltid” varit i huset; hon hörde till flickornas första minnen så väl som far och mor och mormor.

“Söta Titti, vi berätta spökhistorier! Kom och berätta om grefvinna Schlippenbachs

läsas något vid min dödsbädd. Inte! Nu vet du det.”

“Nå —?”

“Ja, så var det den natten grefvinna skulle dö, och det var en stygg natt. Det var på hösten och det blåste, alldeles som nu; det susade i parken, och det var en uggla som satt i en af almarna alldeles utanför fönstret och skrek hela natten. Grefvinnan, hon låg där vaxblek och orörlig och stirrade framför sig med sina stora insjunkna ögon; de visste inte, om hon hade medvetande. Det var moster, som vakade, och så gamla fröken Jakobine; det var en fattig släkting, som var i huset, och menn tro hon hade inte haft det för roligt, hon heller. Till slut sa fröken Jakobine: “Om vi ändå skulle läsa en psalm?” — “Jag vet inte,” sa moster. “Det är visst inte värdt.” — “Ja, jag vet nog grefvinna inte tycker om det,” sa fröken Jakobine, “men hon hör det inte, och jag tycker det skulle kännas så godt.”

“Nå, så började hon läsa med låg röst — men hon hade inte hunnit en enda rad, förrän grefvinna flög upp med ett skrik — ja, ett skrik så gräsligt, att moster kunde höra det, när hon tänkte på det, i hela sitt lif, och fröken Jakobine, hon tappade boken och hade så när svimmat af. Grefvinnan satt upprätt — men tala gjorde hon inte; hon föll tillbaka och dog strax efter.

“Men så var det på begrafningsdagen; det var stor pomp och ståt och stort följ; likvagnen höll framför trappan, kistan kom på och processionen skulle sätta sig i gång. Men knappt hade hästarne gått tre steg, förrän de tvärstannade och ryggade. Man måste slå dem eller leda dem vid betset — hvar gång de kommo till samma fläck stannade de och stegrade sig. Och sist blefvo de vilda och man måste spanna dem ifrån, för

att de inte skulle slå itu vagnen eller välta den. Då slet båda hästarna sig och skenade nedåt alléen.

“Moster glömde det aldrig. De svarta täckena fladdrade och plymerna vajade. Men till sist blefve hästarne tagna — du tid! Skummiga och nedstänkta, med täckena släpande och plymerna på sned! Man fick dem snygga igen och spände för; kusken var blek som ett lik, men han satte alla krafter till — och hästarne gingo tre steg och togo sats på en gång, som om de satte öfver ett hinder, och så bar det af! Moster sa, att där var knappt någon på gården som vågade se dit. Men kusken fick håll på dem, och kistan blef på vagnen — men hur det var möjligt, det förstod ingen — och så gick då begrafningen för sig. Men efter den stunden var det ingen i slottet, som vågade sätta sin fot i stora trappuppgången, sedan det hade blifvit mörkt. Där bodde ingen mer än tjänarne den vintern, och dörarna till trappan höllos reglade.”

“Hvarför det då?” frågade Evert.

“Åh ja — se — det troddes ju att den väg de hade burits ut, den var det också som —“

begrafning! Sitt här! Ännu har inte Svante ätit upp alla äpplena!”

“Gisela lilla, det är ju en sådan gammal historia!”

“Ja, hvad gör det! Den är alltid lika roligt! Hugo och Evert ha inte hört. Kom nu, Titti!”

Gumman satt midt i kretsen. Det hade blifvit mörkt i rummet; brasan var nästan utbrunnen, och endast ett matt, glödande sken låg öfver berätterskan, då hon förklarande vände sig till de båda unga herrarne.

“Jo se, det var min moster, som var sällskapsdam hos gamla grefvinna Schlippenbach på Törnbyholm. Det var en mycket, mycket besynnerlig människa, den grefvinna,” sade Titti, såg in i elden och skakade på hufvudet. “Aldrig gick hon i kyrkan och aldrig lästes det ett Guds ord i hennes hus, och se, det var ovanligare då för tiden än nu. Min moster hade det inte godt. — Nå, alla de där gamla historier kunna gärna vara glömda; men det var så, att när grefvinna låg i sin sista sjukdom, kallade hon moster till sig och sade: “En sak skall jag säga dig, Beata. Det får inte

“Usch!”

“Nå, märkte man något?” frågade Hugo,

“Jo — — det vill jag lofva.”

“Hvad då, Titti?”

“Åh, det vet ju Gisela!”

“Ja, men Hugo vet inte.”

“Jo, det gick hvar natt i stora trappan och sen i tornrummet, där hennes nåd hade sin kassakista. Man hörde nyckeln vridas om.”

“Det var ruskigt.”

“Ja —”, sade Titti liksom oviss, om hon skulle tala eller tala — “jag hörde det själf.”

“Verkligen?”

“Ja, jag var hos moster på våren, när hon skulle flytta. Och första natten hörde jag det. “Moster“ sa jag, “hvad är det?”

“Tyst, tyst“, sa hon. “Tala aldrig om hvad du hör här i huset!”

“Det där var ju rent af en kvarleva från häxornas tid“, sade Hugo. “Man kunde ju tro, att hon hade sålt sin själ åt —”

“Ja, jag vet rakt inte hvad man skulle tro“, sade Titti afbrytande. “Nu kommer téet.”

“Går det till på samma sätt ännu där på gården?”

“På Törnbyholm? Det vet jag inte. Det blef såldt och ombyggt och repareradt, så där är nog mycket annorlunda nu.”

Servertbordet var inburet i förmaket, och alla de unga bröto med en viss saknad upp från kaminen och gingo in till lampan. Där lästes tidningar och spelades schack.

“Nå, hvad ha ni roat er med?” frågade pappa.

“Spökhistorier“, sade Gisela, ännu het i kinderna af ifver.

“Jaså minsann! Blefvo ni rädda?”

“Ja visst! Inte hade det annars varit något roligt!”

“Så barnsliga ni äro“, sade mormor skratande.

“Nej visst inte, mormor. Hugo tar det lärdt. Han säger, att förrän vetenskapen har utforskat saken, kan man hvarken tro eller inte tro.”

“Ja, i vår ungdom“, sade mormor till sin föga yngre svärson, “var det vi, som då och då skrattade i smyg åt de gamla

— ja ja, inte ofta! — för deras öfvertro. Men på våra gamla dagar är det de unga vi måste skratta åt.”

“Nå, kom du till någon slutsats, Hugo?” frågade mamma. “Tror du verkligen de aflidnas andarskulle bry sig om att spatsera omkring här på det dumma sättet?”

“Nej, bästa tant, absolut inte. Det där om de aflidnas andar är en missuppfattning. I spökhistorierna är det tvärt om de aflidnas kroppar, som få ett slags galvaniskt lif och återvända.”

“Jaså, är det din vetenskapliga slutsats?” frågade mormor ironiskt.

“Jag har inte dragit någon slutsats; jag har bara funnit en definition på spöken i allmänhet. De äro vida mindre ande än vi; medan vi ha tusen tankar, ha de bara en. Därför gå de alltid samma väg, upprepa samma enstaka handling, som det inte längre är någon mening i. Det som karakteriserar dem är själlöshet; de ha inte något att göra med tillvaron efter döden. De äro en reflex af en människa, hur den uppkommer, vet inte jag.”

“I inbillningen“, sade mormor och lade undan sin stickning.

“Ja — hallucinationer — troligtvis! Men ännu inte alldeles fastställt. Jag tänker inte forska vidare i frågan! Hvem som vill kan fortsätta.”

(Illustrator: Hj. Eneroth.)

ETT RESEÄFVENTYR. BERÄTTADT AF BERNT LIE.

JEG FORETOG engang en Reise fra Fredrikstad til Persien. “Og den Reisen den glemmer jeg aldrig!” Det er nu elleve Aar siden. Og det er mindst ni Aar, siden jeg voved at tale om den Reise. I alle disse Aar har jeg brændt inde med nedenstaaende Historie af Rædsel for mine Venners Bröl, bare jeg nævnte Navnet Persien. Men nu vil jeg fortælle den, — fordi den er morsom.

Vi laa i Cardiff og tog Kul ind for den lange Fært. Det var i Mai, og Kapteinen og jeg regned ud, at naar vi en Maanedts tid efter kom ind i den persiske Bugt, vilde der være overmaade hedt. Vi maatte have Klæder derefter. Og en skjønne Dag gik vi op i Byen og ind i en vældig Forretning, der paa sit Kjæmpeskilt angav sig som

»INDIAN OUTFITTER».

En Forretning gjennem to svære Etager var det. Den blondeste Forretning, jeg har sét. Seildug, Lærred, Lin og Raasilke, Bambus, Selgarn og hvidlake-ret Kork, rødt og hvidt stribede Telte, hvide Sol-skjærme med lysegrønt Dobbeltfór, Hængekøier, halm-gule Palmevifter, Hatter af Straa med hvide Tyllslór, lysegule Moskitosnet, Straatøfler, Badesvamper . . . en Verden af letvægtig Hvithed, som vilde virket svalt, ja koldt, om den ikke havde raabt fra hver eneste Gjenstand om tropisk Hede.

Det er paa samme Maade, at en isdugget Soda-vandsflaske mere end noget andet kan bringe Tanken hen paa solstegte Verandaer eller støvglødende Fortoug.

Vi kjøbte af Hjertens Lyst og af endnu saagodtsom uberørt Reisekasse.

Korkehjelme med Ventiler i, Parasoller, Tøfler; men fremfor alt en Bunke hvide Dragter af forskjelligt Stof og Snit. Vi ærgred os kun over, at vi ikke straks kunde kaste vore tunge norske Klær og tage paa os dette Musselin eller Lærred, slænge de stive, sorte Hatter og sætte Stanleyhjelme paa, vandre skinnende nedover “Strøget“ i Cardiff. . . ! Men der var Pøsregn og dertil en yderst lav, kulsortsmusket Temperatur i Cardiff.

Friskt blaasendes havde vi det nedover Atlanteren, over Biscayabugten og langs Portugals blege Klippe-kyst. Indenfor Gibraltar . . .

Ja, her maa jeg indskyde en Parenthes. Jeg kan ikke nævne Gibraltar uden at tænke paa en Historie, som en af Dr Henrik Ibsens Ungdomsvener har fortalt mig om Ibsen og Gibraltar.

Henrik Ibsen og hans Ven gik som unge Mennesker og drev i Kristiania — og havde det passelig

vondt, som unge Mennesker til alle Tider har havt det i denne By. De spilled ingen Rolle; de havde ingen Penger. De saa, hvor vanvittig alt var ordnet i denne Verden i sin Almindelighed, i denne By og dette Land i Særdeleshed. De havde Hoved og Lommer fulde af Reformer og Botemidler for alle Skader; men ingen henvendte sig til dem.

De var alvorlige unge Mænd. Men som det heder:

“In jedem Manne ist ein Kind versteckt; das will spielen.“ —

Saa gav disse to sig til at lege. D. v. s. de slog sig paa Fantasi — som unge Mennesker van er nødt til i denne By.

De gik sammen Ovreholds og legte:

— Nede ved Bryggen i Björviken ligger en Dampbaad med Dampen oppe, færdig til at afgaa paa vort første Vink. Vi gaar imidlertid inde i Byen fra Butik til Butik, til Vinhandler, Kolonial-, Frugt-Fedevarehandlere Bagere, Konditorer. Vi kjøber store Forraad af alt, hvad Byen eier af fast og flydende Glæde for to unge Mennesker; og Pakker, Kasser og Kurve bringes efterhaanden ombord paa Dampbaaden. Vi overveier endnu nogle sidste Gange, faar endnu en og anden Idé, som fuldender Udrustningen, ja vi bryder vore gode Hoveder og ildfulde Fantasier, — indtil hverken vi eller den gode By kan yde mere. Og saa gaar vi ombord. Inden vi gir Kapteinen vort Vink til afgang, tar vi ham afsides og befaler ham: Nu gaar vi ned i vor Salon under Dæk. Der vil vi ikke forstyrres, ikke vækkes, overhovedet ikke i den mindste Maade mindes om nogen Udenverden. *Indtil vi kommer til Gibraltar.*

Men der skal de varsko os!

30—35 Aaar efter stod en ældre Herre i Vestibulen paa Grand Hotel og ventede paa nogen. Med Hænderne paa Ryggen hensank han i Beskuelsen af et mægtigt Vægkart, hvorpaa Alverdens Dampskibsruiter var afsat i lange krydsende Linjer mellem Lande og Verdensdele. Udenom ham larmed den vrimlende Mængde af fremmede Hotelgjæster.

Pludselig forekom det ham, at der blev saa underlig stilt omkring. Han vilde vende sig for at se efter, da nogen rørte ved hans Arm, og en dæmpet Stemme lød saa lunt:

“Staar Du og studerer Veien til Gibraltar nu igjen?”

Han vendte sig og gjensaa for første Gang i alle disse Aar sin Ungdomsven *Henrik Ibsen*.

Men udenom stod den fremmede Skare sammenstimlet i taus og ærbødig Betragtning af den nyss hjemvendte Verdensdigter. —

Indenfor Gibraltar, inde i Middelhavet, blev det kjendelig lunere, saa vi endog om Aftnerne sad uden Overfrakker og saa paa Stjernerne.

Saa svinged vi en Solefaldstime om St. Elmo's Pynt paa Malta og ind paa La Valettas Rhed.

Jeg vil aldrig gjense La Valettas Rhed. For det er det skjønneste, jeg har sét i mit Liv — næst en Sommer-Solskins Midnat at glide saa stille indimod Tromsösundet fra Rystrømmen, ind mod den lave, grønne Ö med den sovende lille By midt i Kransen af fjerne, solrødmende Snetinder.

Jeg var saa ung dengang. Jeg havde ikke sét Kampagnaen om Rom fra Terrassen i Frascati, ikke.

(Forts. å sid. 34.)

DEN ENSAMMA.

AF ANDERS ÖSTERLING.

DE SMALA ljusen i den hvita salen
bespeglas af panelens gyllne list,
i pausens fall och domning öfver
balen
hvar låga sjunger som förkväfdt och
trist.

För sakta luftdrag blåsa praktgardiner
i rika svall af saffran och citron,
och utanför en höstlig måne skiner
på stadens tak i blek och fuktig ton.

Du står i salen lik en ensam aster,
som lyfter sig en höstens hvita dag;
en dröm om azur, guld och alabaster,
hemlängtan lik, belyser dina drag.
Du liknar den, som midt i festligt
gille
ett plötsligt afsked stammar skyggt
och står
på tröskeln kvar, som om hon säga
ville
ett gåtfullt ord, men tiger blott och
går.

Din blick — all sorgs och skönhets
blå försoning —
bär i sig själf upphøjelse och dom:
den är för ensam; världen har ej
skoning
för enslingar. Den skall bli tård och
tom.

Ty du vill ej bland de profana tvina
att luttras där af år och bittra rön,
du är af dem som nämnas tyst: Di-
vina —
och du skall blomma kärlekslös, men
skön.

Nu sluter sig din blicks hypnos. Mig
tjusa
ditt sära löje blott, din älfenhals.
Ur salens vrå det börjar dämpadt
susa
och tona an en melankolisk vals.
Så må vi dansa och i rytmer härma
små pärlors flykt från violinens sträng
och låta salens bleka drag sig fjärma
som bilder på en gulnad gobeläng.

O blunda länge och låt dagar skifta
som ödens skuggor på din pannas
prakt!

Din hvita klädnads hvita böljor vifta
och svalla kring mig i musikens takt!
Så blir det tyst, som vid en andlös
fråga,
jag vet ej, om jag bäres eller bär —
men följer som i sömn din hvita
låga
på himmelsfärd i en oändlig sfär.

(Illustratör: E. Åberg.)

Florents om Morgenen, ikke Marcuspladsen ved Avetid.

Jeg er saa gammel nu, at jeg vil gjemme — ufordunklet — La Valettas Rhed ved Solnedgang som en straalende, dybblaa Safir, fattet i Rammen af den hvide By med al Østens og Vestens brogede Liv, — sliq som mine unge Öine saa den den første og eneste Gang . . .

Men vi havde ikke ankret, för vi fölte Sydens Varme tyngende over vore uldne Klär. Og daa Kapteinen og jeg skulde gaa iland för første Gang siden Cardiffs skidne Kuldokker, blev vi enige om at gaa i Kufferten efter et Sæt af vor "Indian Outfitting."

Vi vraged og valgte, men stansed endelig begge ved en delikat Dragt af nogenslags tyndt Flannel. Bukserne var bekvemt meget vide; de var uden Sæleknapper og fæstedes om Livet med et tykt, snoet Bomulsreb med lange, fine Dusker. Tröien var kort og bekvem. Vesten erstattedes af et Bælte under vore svulmende Skjortebryst. Den eneste Feil ved Dragten var dens paafaldende Mangel paa Lommer. Men vi havde ikke stort andet at före end Lommebogen med nogen Penger i, og for den fandt vi en Klaf i Tröien.

Vi lod os gondoliere iland af en halvnögen Maltheser og erfared til vor Glæde, at vi kunde komme tidnok til en Forestilling i La Valettas Opera. Vi tog en Cab og kom til Operaen, fik Billetter til første Bænk i første Parket og gik ind i den svære Teatersal. Det var i sidste Minutten, og Teateret var propfuldt.

Vi slog vore Tröier tilside för Skjortebrystet, trak lidt i de sælelöse Bukser og vandred saa nedefter en bred Midtgang gjennem hele Parkettet.

Jeg merked, at vi, straks vi kom ind i det fulde Lys af Kroner og Lampetter, vakte Opsigt.

Det undred mig egentlig ikke. Kapteinen var en saare statelig, svær Kar. I de vide og hvide Klædebon voksed hans Skikkelse. Jeg selv var dengang et ganske net ungt Menneske. Min nu krumbyggede Ryg var dengang rank, og jeg bar mit Hoved höit af Ungdoms Mod. Dertil var vi begge blandt det forsamlede Publikum paafaldende lyse — ikke bare af Dragter!

Jeg fandt det ganske naturligt, at Opmerksomheden rettedes paa os to nordiske, hvidklædte Vikinger, som vi stolt skred nedover mod første Bænk.

Med det samme vi satte os, begyndte Orkestret. Vi fik frem vore Programmer og bladed i dem. Jeg merked, at Opmerksomheden för os steg. Men — forunderlig nok — det forekom mig tydeligere og tydeligere, at den ikke var af ublandet beundrende eller endog venlig Natur. Jeg vilde netop hviske et ord herom til Kapteinen, — da der klasked et Appelsinskal midt i hans brede, solbrændte Nakke.

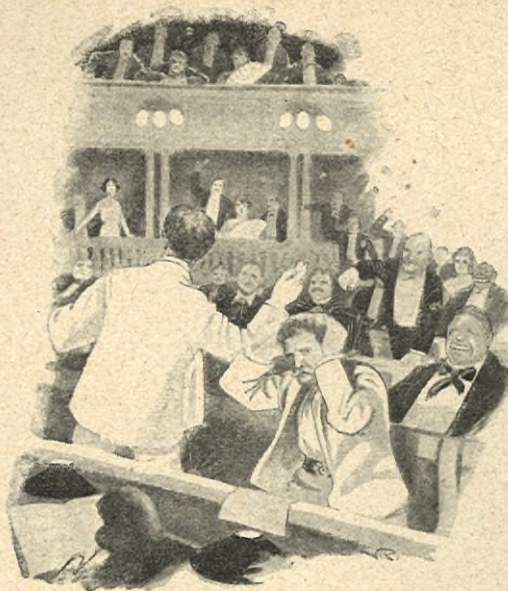
— Hvad F . . . ? Han og jeg vendte os i samme Nu. Men vi fik Ansigtterne til os i en Fart, da vi mödte en Hagl af Appelsinskaller, grønne Mandelskal, sammenkröllede Programmer! Det udvikled sig til et helt Bombardement paa vore Rygge, ledsaget af vrede Raab, Haanlatter, Klappen af Sæder.

Der sad vi krumryggede med sænkede Hoveder og hvisked til hinanden, mens det fög om Örene paa os —

- Vi maa gaa, Kaptein!
- Vi slipper ikke ud!
- Vi faar slaa fra os!
- Hvad i Guds Navn har vi gjort dem?

Ja tak, vi er færdige.

Kaptein, staa op og kast.

— Det er noget Pak! Bare at vi er fremmede . . . Opröret bag os var nu öredövende og tog ganske Luven fra Orkesterets Trommer og Blikinstrumenter. Et Sekund voved jeg at dreie Hovedet om för at se.

Og mit Blik mödte midt i Blinken en ung Dames Blik; hun stod opreist, slank og nydelig i sin Loge lige ved Siden af os med et sammenkröllet Program i Haanden. Hun kasted Ballen, og som et Lyn grep jeg den i Luften, reiste mig og kasted den smilende og lempelig tilbage. Hun fanged den og kasted igjen, jeg fortsatte — og der udspandt sig en hel Leg imellem os. Jeg beholdt krampagtig den mest smilende Muntherhed — og tydeligere og tydeligere gik Larmen og Raseriet omkring over til lystig Latter.

— Kaptein, staa op og kast!
— Narrestreger!

— De maa. Det er den eneste Redning för Situationen!

Jeg fik ham op, og snart befandt vi os i den glædte og elskværdigste Karnevalskamp med vore Omgivelser — til med et Lamperne sluktes, og Tæppet gik op.

Alt blev tyst. Vi sad en Stund og stönned. Den salte Sved randt os af Pänden.

— Kaptein, vi maa gaa!
— Ja. Dette greier vi ikke!

Og lydöst og forsigtig sneg vi os gjennem det mørke Parket.

Sjelden har jeg fölt mig saa lettet, som da vi sad i et lidet *chambre separée* paa La Valettas bedste Restaurant og af en diskret Opvarter fik os serveret en ganske vidunderlig Souper med siciliansk Marsala til Suppen, malthesisk Landvin til Middelhavsfisken og Chianti til Stegen.

Humöret var ypperligt — saa ypperligt som det kan være mellem sjöfarende Mænd ved en elegant Souper iland efter fire—fem Ugers Steward-Leve-maade ombord.

Men den bugnende Frugtvaser fuld af Appelsiner og grønne Mandler virked pludselig forstemmende. Og vi blev enige om Champagne. Humöret kom atter op; vi spiste lystig lös baade paa Appelsiner og Mandler — og saa de ominöse Skaller samle sig op om os.

Ved den anden Flaske Moët Chandon — midtveis i den — faldt der en længere Taushed paa.

Sa löfted Kapteinen sit sænkede Hoved og saa paa mig i Vemod og Undren:

— Men hvad havde vi gjort dem för voldt?
— Det er en Pöbelby. Maltheseren konkurrerer jo med Gräkeren om Försterangen i Slyngelagtighed her i Middelhavet.

Men det var i fælles Vemod og uforlöst Undren, at vi udpaa Natten famled os frem gjennem den ukjendte Stad ned til Havnen og lo os ro ombord — og skiltes i den dunkle Skibskahyt —

— Hvad ondt havde vi gjort dem — ?

Et par tre Uger efter laa vi för Anker udenför Bushire, Persiens vigtigste Havnestad.

Vi laa som i en vældig, vaad Ulldot. Ikke Taage, men Varme af Havets Fordampning. Vi laa i et Dampbad. En Mil fra Land. Mellem os og den ondt gulfarvede Sandlinje af Land, som vi glimtvis öined under Dampen, strakte der sig en Grunding, som forböd os at komme nærmere.

Vi kom en Mandag Morgen. Kapteinen rodte iland med fire Mand ved Aarerne — forsvandt i

det lumre Uld og kom ikke tilsyne igjen för sent paa Kveld. Saa laa vi Tirsdagen over og vented og stirred. Onsdag Morgen saa vi en sort Prik. Den kom nærmere og viste sig att være en Dampbarkasse. Den la til, og ombord kom en pen ung fyr, som talte Tysk og var Clerk hos vor Mægler Hr van Groeneweg. Selv var han ogsaa Hollænder og hed selvfølgelig Van der Zee.

Han havde i Kahytten en længere Konferance med Kapteinen, hvorefter Skibets Passager nöd den Ære at bli forestillet för ham. Han efterlod sig en Indbydelse til Kapteinen og mig til Middag næste dag hos Hr og Fru van Groeneweg. Vor Vært vilde selv afhente os i sin lille Dampbaad.

Allerede tidlig Torsdag Formiddag raadslog Kapteinen og jeg om, hvad vi skulde foretage os för paa staseligste Vis at repræsenterer den norske Sjömands- og Digterstand i Persien. Resultatet blev, at vi, da Hr van Groeneweg ved Firetiden kom ombord, modtog ham ved Faldrebet, ifört de samme Klædebon, som havde prydet os i Operaen i La Valetta.

Hr van Groeneweg var en overmaade elskværdig ældre Herre. Da vi havde vist ham rundt i Skibet og atter stod ved Faldrebet, sa han:

— Ja, mine Herrer, nu tror jeg Tiden nærmer sig. Min Hustru venter Selskabet til kl. halv syv . . .

— Ja tak, vi er færdige!

Paa Engelsk först, siden paa Tysk og endelig paa Fransk forsögte nu Hr van Groeneweg at udtrykke sin Glæde over og sin Paaskjönnelse af vor gode Spög — uden at vi i nogen Maade förstod ham. Kapteinen saa spurgende paa mig og jeg maabed paa Kapteinen. Da gik Situationens sorte Alvor op för vor elskværdige Vært. Han satte et höfligt, men alvorfuldt Ansigt op:

— Ja, ser de, mine Herrer! Mig gjør det selvfølgelig ingenting, og min Hustru vil utvilsomt mene og dömmе som jeg. Ja, för vor Skyld maa de komme i hvad Antræk, de önsker. Men det uheldige er — oprigtig talt — at vi til Ære för mine Herrer ha inviteret en större Del af den europæiske Koloni i Bushire. Jeg tor maaske nok svare för D'hr Tyskere og deres Damer samt den franske Konsularagent. Men der kommer endel Englændere. Og mine Herrer ved nok, — Englænderne er — om jeg saa maa sige — nogen Stivstikkere!

Vi forsögte att komme til Orde. Men Hr van Groeneweg fortsatte uhyre ivrig:

— Aa jo da, vi kjender dem jo bedst herude! De har hört Historien om de to engelske Passagerer, som redded sig ved et Forlis iland paa en öde Ö! Den ene bygged sig en Hytte paa Sydenden af Öen og leved i den i et Aar. Den anden bygged sig en Hytte paa Nordenden af Öen og leved i den i et Aar. Da der endelig kom et Skib, som tog dem begge ombord, var deres første Bön til Kapteinen, om han ikke vilde være saa venlig at præsenterer dem för hinanden!

— Men — bedste Hr van Groeneweg, hvad er deres Mening med alt dette — ?

— Jeg mener, at denne Dragt vistnok er meget praktisk, da De jo maa bli Natten over iland, men . . .

— Vor Dragt? Er der noget iverien ved den?

— Tværtom! Og jeg beundrer D'hrers praktiske Sans og fri Syn, — men disse Englændere . . .

— I Guds Navn, de maa nu forklare Dem tydelig?

— Naa ja — det er jo ikke egentlig hverken engelsk eller anden Skik og Sædvane at gaa i Selskab i — i Pyjamas!

— Pyjamas? Hvad vil det sige?

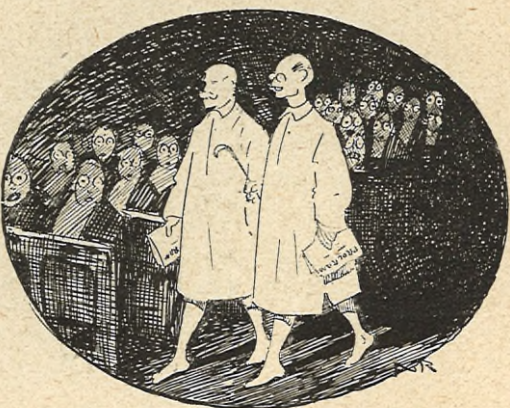
— Men, mine Herrer — det er jo som om de hjemme i Norden ville komme i Natskjorten! I *Indian outfitting* er jo *Pyjamas* vor Natdragt!

Kapteinen og jeg gik nedenunder og skifted Klär. Vi tænkte paa Operaen i La Valetta.

Men vi talte ikke om den.

Jeg saa för mig to svære Karer skride ind i et europæisk Operaparket ifört sine Natskjorter.

(Illustratör N. Ringström.)

IDUN 1905

Utgifvare: FRITHIOF HELLBERG

EN HVAR, som följt Idun under dess nu sjuttonåriga tillvaro, torde ej kunnat undgå att märka den betydande utveckling tidningen under dessa år vunnit såväl i yttre som inre hänseende. Från att hafva börjat som en obetydlig 8-sidig publikation utan några illustrationer annat än någon gång ett kvinnoporträtt har Idun nu vuxit ut till en fullständig illustrerad veckotidning med ett nästan tredubbelt så stort omfång som i början. Och liksom vi under Iduns första tioårsskede, då tidningens program till hufvudsaklig del afsåg kvinnovärlden och dess intressen, med berättigad stolthet kunde uppbara det oss tilldelade hedersnamnet "damernas egen tidning", med samma berättigande och samma stolthet kunna vi nu, sedan vårt program vidgats, kalla Idun "de svenska hemmens egen tidning" — hemmens, detta ord taget i dess vidsträcktaste bemärkelse, dels såsom omfattande båda könen, dels ock med tanke äfven på de ensamstående, hvilka ännu få nöja sig med ett provisoriskt hem i hopp om att en gång få sitt eget.

Nu liksom från början behandlas i Idun alla frågor, som röra hemmet, och att dessa frågor och deras behandling numera lika mycket intressera de manliga individerna i ett hem som de kvinnliga, därom torde meningarna ej vara delade.

Men därjämte finnes i Idun så mycket annat, som kan intressera alla och hvar. De viktigare *dagshändelserna* belysas såväl i bild som text, och i Iduns stora *porträttgalleri* återfinnas samtidens märkligare personligheter.

För älskare af svensk skönlitteratur i *novellens eller romanens* form finnes ett rikt urval, däribland bidrag från våra bästa pennor på dessa områden. Genom Iduns synnerligen uppmärksammade *litterära pristäffingar* tillföres tidningens spalter en hel del goda saker. Sålunda hafva flere noveller från vår senaste pristäffling under höstens lopp ingått i Idun, och de båda med första priset belönade återfinnas i Iduns julnummer.

Särskildt vilja vi dock fästa uppmärksamheten vid

IDUNS ROMANBIBLIOTEK,

hvars nästa årgång begynner med *Anna Wahlenbergs* roman "Två slags folk", en synnerligen intressant skildring ur Stockholmslifvet och säkerligen den populära författarinnans bästa arbete. Vidare hafva vi liggande på vårt redaktionsbord en roman "Signys första säsong" från den bekanta signaturen *Mari Mihi's* (Gustaf Lindqvist) originella penna. Och under årets lopp erhålla vi en alldeles ny roman från en af Sveriges allra populäraste författare

GUSTAF AF GEIJERSTAM

— en roman, hvars titel ännu ej är bestämd, men hvars ämne är hämtadt ur svenskt familjelif.

Då vi tillika erinra om, att vi nyligen utlyst en pristäffling för bidrag till Iduns Romanbibliotek och för en roman till det samma utsatt ett pris af ej mindre än

FEM TUSEN KRONOR

torde häraf framgå, att vi ej skytt några uppoffringar för att kunna bjuda Iduns läsekrets *det bästa möjliga*.

Dessutom komma vi gifvetvis att bibehålla de *afdelningar för underhållning och nytta*, hvilka icke minst bidragit att göra Idun så omtyckt, nämligen *Jduns Hjälpreda* och *Köksalmanack för hvarje dag året om* (båda fortfarande redigerade af fröken Elisabeth Östman), *Tidsfördrif*, *Läkarevåd*, *Frågor och Svar* m. m. Särskildt vilja vi nämna, att i Iduns *Hjälpreda* bl. a. komma att inflyta tvänne arbeten, som torde blifva af största betydelse för hvarje hem. Det ena är "*Själfhjälps vid klädsömnad*" af *Carla Meyer*, hvilket arbete i förf:s hemland Norge vunnit en enastående framgång. Det har nu öfversatts till svenska och kommer som sagdt Iduns läsarinor gratis i hand. Det andra arbetet omfattar femtio

recept för *hemfärgning med växtfärger*, hvilket arbete af Föreningens för svensk hemslöjd föreståndarinna fått de bästa loford.

Och som en välkommen julklapp erhålla alla våra prenumeranter dessutom *Jduns julnummer*, hvilket i textafdelningens innehållsrikhet och litterära värde alltid stått oupphunnet af någon svensk jultidning. Priset är i bokhandeln 1 krona för detta julnummer, som prenumeranterna erhålla

gratis.

Allt hvad vi härofvän uppräknat erhålles efter hand under årets lopp för det billiga priset af 6 kr. 50 öre för helt år, 3 kr. 25 öre för halft år. Vi hafva sålunda, såsom synes, sett oss nödgade att höja abonnementspriset med en 25-öring för halft och en 50-öring för helt år — detta på grund af betydligt ökade kostnader för tidningens tryckpapper, dess illustrationer och öfriga innehåll, äfvensom på grund af riksdagens beslut om postbefordringsafgiftens höjande fr. o. m. år 1905.

Vi hafva föredragit denna åtgärd framför den att för prenumeranterna indraga julnumret, som också varit ifrågasatt. *Praktupplagans* pris blir detsamma som förut eller 8 kr. för helt och 4 kr. för halft år. Utom dessa båda upplagor kommer Idun att under de båda åren 1905—1906 erbjuda sin läsekrets en alldeles ny upplaga, nämligen *Jduns bibelupplaga*. Genom öfverenskomelse med den framstående finska förlagsfirman Söderström & C:o, som under flere år förberedt utgifvandet af en praktupplaga af

NYA TESTAMENTET,

ILLUSTRERADT AF NORDISKA KONSTNÄRER,

hafva vi för Iduns läsekrets utverkat förmånen att erhålla detta praktverk till utomordentligt billigt pris och innan detsamma blir tillgängligt i den svenska bokhandeln. Denna upplaga af Nya Testamentet, hvilken rikt illustrerats af framstående svenska, norska, danska och finska konstnärer, erbjudes härmed Iduns abonnenter för ett pris af endast *tio (10) kronor*, fördeladt på två år, alltså med 5 kr. hvardera året. Bland konstnärer, som deltagit i illustrerandet af denna upplaga, må nämnas — *svenska*: Gust. Cederström, Gunnar Hallström, O. Hjortzberg, G. Kallstenius, Julius Kronberg, Carl Larsson, Agi Lindgren, Georg von Rosen, Gunnar G:son Wennerberg och Nils Asplund; *norska*: Jac. Bratland, Axel Ender, Thorolf Holmboe, Th. Kittelsen, Eilif Petersen och Vilh. Wetlesen; *danska*: Thorw. Bingesböll, A. Dorph, Axel Helsted, Aug. Jerndorff, J. Skowgaard och Agnes Slott-Möller; *finska*: W. Blomstedt, Albert Edelfelt, M. Enckell, Axel Gallén, H. Gebhard, Pekka Halonen, Eero Järnefelt, Walter Runeberg, Ville Wallgren och Torsten Wasastjerna.

Arbetet, angående hvilket ett utförligt prospekt med illustrationsprof utsändes till Iduns läsekrets med något af tidningens decembernummer, kommer att till dem af Iduns abonnenter, som för 1905 prenumerera på *Jdun, bibelupplagan*, distribueras hvar 14:de dag med ett 8-sidigt ark i något mindre format än Iduns.

Då de skandinaviska landen, i olikhet med de flesta andra kulturnationer, hittills saknat ett af egna konstnärer smyckadt bibelverk, torde, då tiden nu synes vara inne för oss att erhålla ett sådant, många af Iduns läsare med ifver begagna sig af detta tillfälle att till ett verkligt billigt pris bekomma detta praktverk. Först efter år 1906 utkommer detta arbete i den svenska bokhandeln och då till betydligt högre pris. —

De fullständiga prenumerationsafgifterna för Iduns olika upplagor år 1905 ställa sig sålunda:

	1/1 år	1/2 år	1/4 år
IDUN, vanliga upplagan kr.	6: 50	3: 25	1: 75
" praktupplagan ... "	8: —	4: —	—
" bibelupplagan ... "	11: 50	6: —	—

Allt med postbefordringsafgiften inberäknad.

Iduns Modetidning.

Ny utgifningsform!

**Den mest praktiska för alla hem och sömmerskor!
Fyra rikhaltiga säsonghäften årligen
med två- till trehundra modeller i hvarje.**

DE MODELLKATALOGER, som vi redan under de två senaste åren utgifvit i förbindelse med vår afdelning för tillklippta pappersmönster, ha i hög grad slagit an och rönt allt starkare efterfrågan. Nyanskaffningen af kläder såväl i hemmen som hos sömmerskorna sammanfaller ju i regel med årets fyra säsonger: vår, sommar, höst och vinter, och våra damer ha visat sig uppskatta det praktiska uti att just vid dessa tidpunkter i ett rikhaltigt häfte få sammanfördt ett sorgfälligt urval af årstidens trefligaste modenyheter, till hvilka de då samtidigt sättas i tillfälle att från Iduns Mönsterafdelning till billigt pris erhålla färdigklippta, fullt tillförlitliga pappersmönster. Det är därför en allmänt uttalad önskan vi tillmötesgå, då vi beslutit att för det nya året förändra utgifningsformen för *Iduns Modetidning*, så att — i stället för de tidigare månadsnumren — den under år 1905 utkommer i form af *fyra rikhaltiga modellkataloger — en för hvarje säsong — och hvar och en innehållande, utom en moderevy, två- till trehundra olika dräktmodeller*. Prenumerationspriset blir *endast 2 kr. pr helt år*, hvilket måste betraktas som synnerligen billigt i förhållande till det rikhaltiga innehållet och den goda utstyrseln. Till alla i *Iduns Modetidning* förekommande modeller kunna prenumeranterna rekvirera färdigklippta mönster från:

**Iduns Mönsterafdelning,
Drottninggatan 51, Stockholm.**

Iduns Mönsterafdelning.

Atelier för alla slag af mönster efter de förnämsta franska, engelska, amerikanska, tyska och svenska modeller för allt som hör till Dam- och Barngarderoben.

Endast 3 mått nödvändiga, nämligen lifvidd, midjevidd och kjollängd fram. Prisen äro följande:

Bluslif	40 öre	Ärmmönster.....	20 öre
Foderlif	25 ”	Barndräktmönster	50 ”
Kjolmönster utan släp.....	50 ”	Kragmönster (Pellerin) ...	50 ”
Kjolmönster med släp	75 ”	Kappmönster	60 ”
Prinsessklädning	75 ”	Nationaldräktmönster	1 kr.
Reformdräkt	75 ”	Mönster till underkläder ...	40 öre

Expedieras portofritt, om rekvisition åtföljd af likvid i sparmärken eller postanvisning insändes till

**Iduns Mönsterafdelning,
Drottninggatan 51, Stockholm.**

Barngarderoben.

den i alla hem med uppväxande små "slitvargar" redan snart sagdt oumbärliga rådgifvaren, *alla mödrars ovärderliga skatt och hjälpre*, utgifves äfven under det kommande året efter samma omtyckta plan som hittills. Med sitt en gång i månaden utkommande 16-sidiga nummer, innehållande bortåt *ett hundratal illustrationer* öfver allt, som hör till barntoaletten från de spädate åren till vuxen ålder, och åtföljd af *en stor dubbelsidig mönsterbilaga*, ersätter "Barngarderoben" mångfaldt det ringa prenumerationspriset af *3 kr. för helt år* genom den nytta och besparing, dess praktiska råd bereda i hvarje hem.

DAMERNAS MUSIKBLAD

börjar med år 1905 sin fjärde årgång och öfvertages samtidigt af ägaren till tidningen Idun och öfriga häröfvan nämnda publikationer. Fru *Ellen Sandels*, som från början stått som Musikbladets utgifvare, är fortfarande fäst vid dess redaktion och kommer att ägna sitt arbete åt detsamma.

Damernas Musikblad utgifves med *två nummer i månaden* med uppehåll under sommaren, så att *inalles tjuugu nummer* utkomma under årets lopp. Hvarje nummer omfattar en 8-sidig musikbilaga med 3 à 4 kompositioner af in- och utländska tonsättare, klassiska och moderna, samt därjämte en underhållande textafdelning med porträtt och korta biografier af kompositörer och musikutöfvare, intressanta novellistiska skildringar ur deras lif, musikrevyer, småhistorier och anekdoter m. m.

Inalles erhålles under året, utom en intressant textafdelning, ett 70-tal anslående och ej svårspelta kompositioner af berömda äldre och nyare mästare, naturligtvis och af inhemska tonsättare — allt för det oerhördt billiga priset af sex (6) kronor eller mindre än 10 öre pr komposition.

Damernas Musikblad har ock under sin nu 3-åriga tillvaro rönt en så liflig efterfrågan, att det för närvarande har en flerdubbelt större upplaga än öfriga här i landet existerande musiktidningar sammantagna.

Pressen har ock ägnat detsamma de amplaste loford. Sålunda skriva Aftonbladets och Svenska Dagbladets musikanmälare vid slutet af årets vårsång följande:

Aftonbladet:

Damernas Musikblad har utsändt sitt tionde nummer för året och hvilat nu till augusti, då senare halfåret börjar utgifvas. Den energiskt och intresserad skötta tidningen har i öfverraskande grad lyckats realisera sin plan att söka höja smaken genom att inblanda allt större doser värdefull musik bland det yttligare kram, som tyvärr ännu måste anses oundgängligt, för att en dylik tidning skall kunna bära sig i vårt ohjälpligt dilettantstyrda samhälle. Bach, Beethoven, Mendelssohn, Schubert, Schumann, Brahms, Wagner figurera i denna årgång vid sidan af de allra nyaste berömdheterna Wolf och Reger, Danmark är förträffligt illustrerad af Lange-Müller, Norge af Grieg och Backer-

Gröndahl, Sverige af Elfrida André, Gösta Geijer, Hugo Alfvén och flere andra. En särskild förtjänst är, att hvarje ny tonsättare presenteras i sammanhang med porträtt och biografi, hvilket alltid höjer intresset för kompositionen och bidrager till bildning och vetande. En annan förtjänst är att det framförda ofta ansluter sig till något evenemang inom det löpande musiklivet härstädes, så t. ex. Beethovens »Promotevs», Griegs och Alfvéns stycken, äfven i viss mån Elgar, Lange-Müller m. fl.

Svenska Dagbladet:

Damernas Musikblad, utgifvet af fru Ellen Sandels, har nu med sommarferiernas inträde avslutat förra hälften af sin tredje årgång. En öfverblick af hvad som därunder ljudits i den omtyckta halfmånadspublikationen ger vid handen, att densamma numera tappert och uthålligt kämpar för en i flertalet af de svenska hem, där piano finnes, välbehöflig höjning af smaknivån. I dessa breda lager rotfäster sig sedan gammalt alltför lätt en smak för det i musikaliskt afseende underhaltiga. Ett vittnesbörd därom är det mycket lätta gods, som plägar utgöra en hufvuddel af de musikalier våra förläggare utge till jularna. Att sådant ännu finner sin publik och lönar sig, märkes tydligt. I motsats därtill kan man åt alla de musikälskande hemmen anbefalla »Damernas Musikblad», som behagligt och icke utan allvar fyller sin uppgift.

Bland de musikstycken, som stått införda i dessa tio nummer af bladet, finnas sådana af stormännen Bach, Beethoven, Wagner (ur Rhenguldet och Mästersångarne), Brahms, Dvorák, Grieg o. s. v.; men redaktionen har äfven följt med sin tid och presenterat talanger från nyaste tid, såsom Max Reger, Edward Elgar, Hugo Wolf, Felix Weingartner. Den har ej glömt sångmusiken för pianolitteraturen, och den har icke försummat de svenska kompositörerna för utlandets; så återfinnas här (delvis med originalbidrag) Hugo Alfvén, Gösta Geijer, Elfrida André, Sara Wennerberg m. fl. och bland skandinaver äfven Agathe Backer-Gröndahl och P. Lange-Müller. I ett blad måste ju alltid för damernas skull finnas roande följetong, och följetongen företrädes bland musikstyckena, med lämplig sparsamhet, medels en eller annan vals (en af Schumann, Johan Strauss' förtjusande »Dorfschwalben», en ganska elegant af utgifvarinnan) och ett potpourri ur Millöckers hyggliga operett »Trollsottet» m. m. Bland bladets textinnehåll kunna särskildt de meddelade biografierna med porträtt och skildringarna ur store tonsättares lefnad anses ägnade att lifva bildningsintresset. Äfven för hem med solid musikalisk insikt och solida notförråd kunna musikbladets nummer komma med åtskilligt angenämt nytt, om publikationen sträfvar att fortgå på »den smala vägen».

Abonnement kan ske å närmaste postanstalt eller i närmaste bok- och musikhandel.

OBS.! Mesta och bästa musik till billigaste pris!

Prenumerera för 1905 på
AFTONBLADETS
HALFVECKOUPPLAGA,

Skandinaviens mest spridda tidning.

Prenumerationspris för 1905 **Kr. 1.17**,
hvertill kommer den höjda postafgiften **63**
öre, eller sammanlagt **Kr. 1.80**.

OBS! Prenumeranterna för 1905 erhålla flere
värdefulla extrabilagor, hvar-
ibland må nämnas **fyra praktiga planscher**
i många färger samt det ypperliga, illustr.
arbetet **RÄDGIFVAREN**, en för hvar och en
nyttig **uppslags- och handbok**, omfattan-
de **170 boksidor**. — Flere märklige **pris-**
belönade originalföljetonger komma
under den närmaste tiden att i tidningen inslyta

Aftonbladets Halfveckoupplaga eger nu
153,000 fasta postprenumeranter.

Göteborgs Aftonblad

**G
Ö
T
E
B
O
R
G
S**

Sveriges mest spridda dagliga hörgertidning.

**A
F
T
O
N
B
L
A
D**

Innehållsrik, folklig, lättfattlig.

Rikhaltigt, omväxlande
innehåll, allmänintressant
för hela landet.

Svensksinnad, självständig,
vaken, orädd,
med fosterlandets framtid stän-
digt i sikte.

Snabbaste utrikes afdelning
genom särskilda *privattelegram*
och framstående korrespon-
der fr. Köpenhamn, Helsingfors,
Rom, London, Petersburg, Ham-
burg, Berlin o. s. v.

Utförlig litteraturafdelning,
tusentals politiska artiklar.

Ypperlig annonstidning.
Upplaga 25,000 ex.

Blott Sex (6) kr. pr år kostar
å hvarje postanstalt

Göteborgs Aftonblad

STOCKHOLMS-BLADET NYA DAGLIGT ALLEHANDA

Nationalupplaga.

Från och med 1905 utgör denna tidning den gemensamma och, oaktadt den af riksdagen numera pålagda högre postbefordringsafgiften, fortfarande mycket billiga landsortseditionen af Nya Dagligt Allehanda och Stockholms-Bladet. Med särskild omsorg redigerad för den stora publiken i hela Sverige, är denna **nationalupplaga** den snabbaste meddelaren af nyheter, särskildt från kriget, och skall för öfrigt bjuda en rikhaltig läsning, goda följetonger och roande kåserier.

Med *Stockholms-Bladet Nya Dagligt Allehanda* följer mot samma låga tilläggsafgift som förut det smakfullt *illustrerade veckobladet ALLEHANDA* med utmärkte porträtt och andra illustrationer ur dagskrönikan samt en underhållande text.

Nationalupplagan kostar *med* veckobladet *Allehanda* för helt år **6** kr., halft år **3: 50**, kvartal **1: 75**, en månad **70** öre; *utan* veckobladet, för helt år **5** kr., halft år **3: —**, kvartal **1: 50**, en månad **60** öre.

Begär på närmaste postanstalt

STOCKHOLMS-BLADET NYA DAGLIGT ALLEHANDA, Nationalupplagan.

Göteborgs Handels-

och

Sjöfarts-Tidnings

postupplaga

är större än någon annan daglig Göteborgstidning.
Äfven upplagan i dess helhet är större än någon
annan Göteborgstidning.

Göteborgs Handels- och Sjöfarts-Tidnings
dagliga upplaga är omkring **19,000** exemplarstark.

Göteborgs Handels- och Sjöfarts-Tidnings
lördagsupplaga utgår i
öfver **35,000** exemplar.

HANDELSTIDNINGENS VECKOBLAD,

som sprides utom Göteborg (2 ggr i veckan), har f. n.
en postupplaga af öfver **17,000** exemplar.

Annonser, som införes i både lördagsupplagan och
Veckobladet, spridas sålunda i öfver **52,000** exemplar.

GÖTEBORGS-POSTEN

Redaktör och utgivare: EDVARD ALKMAN.

Göteborgs och Vestra Sveriges
mest spridda morgontidning.

Förnämsta annonsorgan.

☞ Upplaga **18,000—30,000** exemplar dagligen. ☞

Göteborgstidningen

(dagligt förmiddagsblad)

har på grund af sitt lättlästa innehåll och sin vakenhet redan vunnit stor spridning. Den utgår sålunda f. n. (nov. 1904)

i en upplaga af

öfver 12,000 ex.

Annonspris: Efter texten endast 50 öre pr centimeter. (Före texten 60 öre.)

Rabatt vid längre annonsering.

Kom ihåg att annonsera i _____

Göteborgstidningen

Skåningar

böra för år 1905 prenumerera på den stora dagliga och innehållsrika

MALMÖ-TIDNINGEN

(med veckobilagan SOLGLIMTEN).

De erhålla därigenom de snabbaste, fullständigaste och tillförlitligaste underrättelser om allt, som kan vara af vikt och intresse för dem att få veta.

Ett skånskt julnummer medföljer gratis till alla prenumeranter.

*

Genom sin stora och jämna spridning bland den köpstarka publiken å landet och i städerna är

MALMÖ-TIDNINGEN

södra Sveriges fördelaktigaste annonsorgan.

Prenumerationspris: på posten kr. 3:— pr år, 75 öre pr kvartal (utom postafvodet).

Annonspris: 1:sta sidan 7 öre, 2:dra och 3:dje 8 öre, 4:de 6 öre pr millimeter.

SIGURD

Enda tidning i Sverige, hvori SIGURD medarbetar — med minst 2 artiklar i veckan, däraf 1 Kaleidoskop — är

Smålandsposten

Prenumerationspris:

endast **3 kr.** pr år.

☞ Ett bland Sveriges bästa annonsorgan.

Enastående spridning i Småland.

Östergötlands Dagblad,

daglig morgontidning

för

Norrköping och Linköping

med hela Östergötland samt en stor del af Småland och Södermanland,

erbjuder på grund af sitt ur utgifningssynpunkt särdeles lyckliga läge de snabbaste nyheter. Själständigt, omväxlande och innehållsrik, har tidningen också nått en

mycket stor spridning,

som gör den till

ett af landets allra bästa annonsorgan.

Ingen annan Östgötatidning med publik ur alla samhällslager, erbjuder samma möjlighet för annonsörer att få sina meddelanden jämnt spridda inom hela länet, så i stad som på land. Andra östgötatidningar läsas på landet, men icke i Norrköping, eller i Norrköping, men icke på landet, eller i Linköping, men icke i Norrköping, eller i Norrköping, men icke i Linköping. Östergötlands Dagblad däremot läses öfverallt.

Upplaga 6—7,000.

Prenumerera på

Stockholms Dagblad

1905

Hufvudredaktör: Fil. d:r K. HILDEBRAND.

Stor politisk afdelning. — Snabba notiser.

— Talrika korrespondenser från utlandet. —

Rikhaltig kulturafdelning. — Lättare läsning

i hvarje nummer. — Industri- och handels-

frågor ägnas stor uppmärksamhet. — **Sön-**

dagsnumren med talrika illustrationer och

signerade artiklar af ett större antal fram-

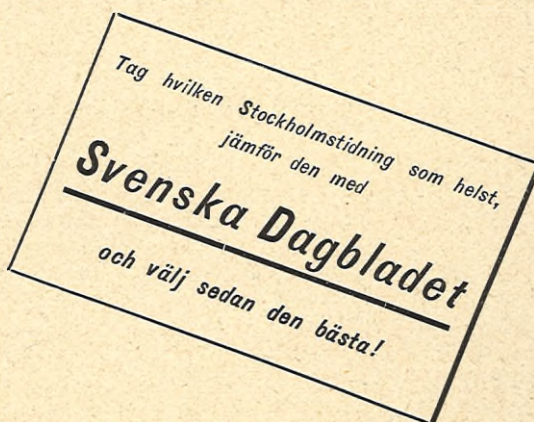
stående författare.

Bästa familjeläsning.

Annonsera i

Stockholms Dagblad

Köpstarkaste publik.

Barngarderoben

Illustrerad månadsblad för barnkläders förfärdigande.

Utkommer hvarje månad med ett 16-sid. nummer, innehållande bortåt **ett hundratal illustrationer** öfver allt som hör till barntoaletten, samt åtföljes af en stor **dubbelsidig mönsterbilaga.**

Pris för helt år: **3 kronor.**

Nya Wermlands-Tidningen

(55:te årg. 1905)

Wermlands läns och Karlstads stifts tidning

KARLSTAD.

Länets äldsta, största och mest anlitade annonsorgan.

Upplaga **5,500** ex.

hvaraf öfver **3,350** ex. postabonnerade, bland köpstark publik.

Annonspris: 5 öre före, 4 öre efter texten pr millimeter enkel spalt.

Annonsera!

Wermländingen

(25:te årg. 1905)

Illustrerad folktidning för Wermland och Dal.

Annonsblad för affärstillkännagifvanden, auktionskungörelser, kommunala meddelanden m. m.

Postupplaga öfver **6,000** ex.

Annonspris: 5 öre före, 4 öre efter texten pr millimeter enkel spalt.

Utgifves hvarje helgfri fredag från KARLSTAD.

Annonsera!

Kalmartidningen

Barometern

SJÄLFSTÄNDIG, *om om om*

om om OMVÄXLANDE, *om om*

om om om INNEHÅLLSRIK.

Utkommer 4 gånger i veckan (måndag, onsdag, torsdag, lördag).

Upplaga 5,500 ex. med synnerligen jämn spridning inom södra Kalmar län samt å Öland.

Utmärkt annonsorgan.

FÖR ANNONSERING I

Gefle och Gefleborgs län

— är —

Gefle-Posten

lämpligaste tidning.

BERGSLAGERNAS TIDNING,

Bergslagernas Allmänna Nyhets- o. Annonsblad, Lindesberg.

GRUNDAD 1886.

PROGRAM: **MODERAT.**

Bästa annonsorgan för Bergslagen med dess burgna befolkning.

ANNONSPRIS:

4 öre mm. Rabatt vid längre annonsering.

OBS! Se noga till att förväxling ej sker med annan tidnings namn.

Gotlands-Posten,

GOTLANDS

allmänna annons- och nyhetstidning, rekommenderas vid

annonsering för Gotland.

Annonspriset: 12 öre petitrad före, 10 öre efter texten. Pigg och omväxlande tidning.

Grundad 1891 har tidningen under de gångna åren vunnit en efter förhållandena

stor spridning

och intager numera en ledande ställning i Gotlands utveckling.

HELSINGEN,

PROVINSEN HELSINGLANDS ÄLDSTA TIDNING,

Moderat-Konservativ.

UTGIFVES I SÖDERHAMN 3 GÅNGER I VECKAN

räknar sin läsekrets bland den burgnare befolkningen, staden samt södra och västra delarne af provinsen och är på grund häraf ett förmånligt

Annonsblad.

Annonspris pr petitrad 12 1/2 öre före, 10 öre efter text. Prenumerationspris 4 kr. pr helår, postarfvodet oberäknadt.

För Blekinge städer och landsbygd är

Tidningen Karlshamn

bästa nyhets- och annonstidning.

Utgifves måndagar, onsdagar, fredagar och afsändes samma dag till postprenumeranter, som därigenom erhålla snabbaste nyheter från orten och länet.

Annonsörer erhålla genom **Tidningen Karlshamn** jämnaste spridning för sina meddelanden inom Blekinge län.

Annonspris: 12 à 15 öre pr rad.

JÄMTLANDS TIDNING

utgifven i Östersund af Fil. Lic.

ALGOT HOLMQVIST

är sitt läns äldsta och i stad som på landsbygd ojämförligt **mest spridda** tidning.

Upplaga **6,000** ex. hvaraf **3,500** genom postverket.

LANDSKRONA-POSTEN

Daglig tidning för stad och land.

Mycket läst tidning. Största spridning i Landskrona samt västra och mellersta Skåne. Snabb nyhetstidning. God politisk tidning. Effektiv annonstidning. Köpstark publik. Moderat annonspris.

LANDSKRONA-POSTEN, som äges af ett bolag med staden och landsorten, förfäktar samhällsbevarande, fosterländska intressen, arbetar för reformer på det bestående grund, men kämpar emot socialistiskt fackföreningstyranni. Landskrona-Postens läsekrets utgöres företrädesvis af landtmän, ämbets- och affärsmän, industriidkare och handverkare.

Landskrona-Posten utgifves äfven i en halfvecko-upplaga, som är betydligt spridd bland s. k. småfolk.

Jönköpings-Posten

har från och med den 1 Oktober 1904 utvidgats till daglig tidning.

Är Jönköpings läns äldsta och ojämförligt mest spridda tidning med *de flesta annonserna* och *det omfattningsrikaste* innehållet.

Utsändes från Jönköping med eftermiddagstågen och kan alltså läsas utgifningsdagen på aftnarne å vida orter i länet, där man följaktligen i Jönköpings-Posten får nyheterna för dagen **12 timmar tidigare** än genom huvudstadstidningarna.

Den årliga starka tillväxten af annonsernas antal vittnar bäst om, att tidningen som annonsorgan är **ytterst effektiv.**

Upplaga 1904: 7,700 ex.

Årspris för 1905: 4 Kronor 70 öre.

Prenumerera på och annonsera i

LUNDS DAGBLAD,

den sydsvenska universitetsstadens största tidning.

Damernas Musikblad

Utgivet af ELLEN SANDELS

utkommer med 20 nummer årligen, hvarterda innehållande **8 stora sidor musik utom en rikhaltig och intressant textafdelning** med många porträtt från musikvärlden.

Pris för hel årgång, omfattande **ett 70-tal in- och utländska kompositioner, endast 6 kronor.** Vänd Eder till närmaste postanstalt eller bokandel!

Mesta och bästa musik till billigaste pris.

Norrbottens första dagliga tidning!

Norrbottens- Kuriren

Nyhets- och Annonstidning för
Luleå stad och Norrbottens Län.

== Upplaga: 11,000 ex. ==

I Gefle, _____

som är Norrlands största stad, utkomma

NORRLANDSPOSTEN,

som är Norrlands äldsta tidning, och

Norrlandspostens veckoupplaga,

som har den största postupplagan af
alla Norrlands tidningar.

☞ Sveriges mest spridda
hvarannandagstidning ☜

är _____

Nya Vexiöbladet.

Med Nya Vexiöbladet följer såsom
gratisupplaga

== Ny Smålands Beskrifning. ==

Nya Vexiöbladet är *Smålands mest
spridda nyhets- och annonstidning.*

Prenumerationspris 2 kr.

Annonspris 5 öre pr millimeter.

Smålands Allehanda är den snabbaste
nyhetsbringaren in-
om Småland och
Södra Västergötland.

Smålands Allehanda har en fast upplaga
på öfver 5,000 ex.

Smålands Allehanda läses af en köpstark
publik. Dess annons-
taxa är särdeles låg.

Smålands Allehanda är vaken, orädd, på-
litlig, fosterländsk,
lättläst, pigg.

Smålands Allehanda utkommer hvarje
hålgfri dag från Jön-
köping och kostar: stadsupplagan 6 kr. och landsorts-
upplagan 3 kr., hvartill kommer postbefordringsafgift.

Sundsvalls-Posten

Norrlands mest spridda
dagliga tidning utgår
öfver hela Norrland till
den köpstarkaste publi-
ken. ☘ ☘ ☘ ☘ ☘

PRENUMERATIONSPRIS: 6 kr. pr år, utom post-
arvodet.

ANNONSPRIS: 5 öre å 4:de, 6 öre å 1:sta och
7 öre å 2:dra och 3:dje sidorna pr m/m.

Svenska Morgonbladet.

Redigerad i kristen anda. Politiskt själfständig. Helykterhetstidning.

— Utkommer 1905 med sin 15:de årgång. —

MORGONUPPLAGAN — för Stockholm och
landsorten — med 7 nummer i veckan, kostar för helt
år kr. 7:—, kvartal kr. 1:85.

DAGUPPLAGAN — för landsorten — med sju
nummer i veckan, kostar för helt år kr. 5:—, kvartal
kr. 1:50.

HVARANNANDAGSUPPLAGAN — för lands-
orten — med ett nummer för hvarje tisdag, fredag
och Söndag — Söndagsnumret ett uppbyggelseblad —
kostar för helt år kr. 2:50, kvartal 75 öre. Allt
postbefordrings- och hembäringsafgiften inräknad.

Prenumerantsamlare antagas mot hög
provision i alla delar af landet. Intresserade hän-
vände sig till

Svenska Morgonbladets expedition, Stockholm.

Läs _____

SYDSVENSKA DAGBLADET SNÄLLPOSTEN

Södra Sveriges största morgon-
tidning.

Utkommer alla söcken- och söndagar.

Annonsorgan för den köpstarka publiken.

Prenumerera för 1905.

Södra och västra Helsinglands enda fr-
sinnade och helykterhetsvänliga tidning är

Söderhamnskuriren

med stor och jämn spridning bland såväl de
talrika arbetarne i sågverksdistrikten, som
den stora befolkningen å landsbygden, till
stor del bestående af burgna landtbrukare.

Söderhamnskuriren

är därför ett utmärkt annonsorgan.

Utkommer Måndag, Onsdag och Fredag middag.

Västra Dagbladet

Borås, Vänersborg, Trollhättan, Åmål,
Lidköping.

Utmärkt annonstidning.

Daglig billighetstidning för alla.

Pris för kvartal 80 öre (utom postarfvode).

Östgöta Correspondenten är en af den
svenska pres-
sens *snabbaste nyhetsbringare.*

Östgöta Correspondenten har en fast
upplaga på
öfver 10,000 ex. Inom Östergötland och
norra Småland är den mera än någon annan
tidning läst af hela befolkningen.

Östgöta Correspondenten är sedan gam-
malt ett af
landets *mest anlidade annonsorgan,*
med en burgen och köpstark publik.

Östgöta Correspondenten utkommer i Lin-
köping alla
helgfria dagar i *minst sexsidigt* format.

ÖSTGÖTEN

(Utgifningsort: LINKÖPING.)

Daglig aftontidning för Linköping, Norrköping,
Mjölby och Boxholm, är Östergötlands mest spridda
tidning med en upplaga af

8—10,000 ex.

samt läses af hög och låg, i städerna och på lands-
bygden, hvarför

ÖSTGÖTEN

ovillkorligen är den

bästa annonstidningen.

HALDA DAM-UR
ega samma goda egenskaper som
HALDA HERR-UR
Till salu hos

Sveriges förnämsta urmakare.

Prislista gratis från _____

Halda Fickurfabrik, Svängsta.

Iduns Modetidning

utgifves under år 1905 i ny form

== FYRA MODELLKATALOGER ==

en i hvarje kvartal och hvar och en innehållande 2—300 modeller. Priset för helt år å hvarje postanstalt endast 2 kr.
Hos Iduns Mönsterafdelning, hvilken väckt det största intresse inom hela damvärlden, erhållas för mycket billiga pris
färdigklippta mönster till alla i Modellkatalogerna upptagna modeller.

OBS! 7 Guldmedaljer!

GULD MEDALJ I LONDON

OBS! 7 Guldmedaljer!

OBS! 7 Guldmedaljer!

MAZETTIS CACAO N° 1

i pergamentspåsar
om 1 hekto å 40 öre

är finare än den utländska!

C. A. Lindgren & C:os

utmärkta

ARRAKS-PUNSCH, torr,
rekommenderas!

Rekvirera Bjurholms Porter

som är prisbelönad med

:: **Guldmedaljer** ::

i

London, Paris och Stockholm.

Allm. Tel. 30 69.

Riks- 7 96.

Aktiebolaget Svensk Konstslöjdsutställning S. Giöbel

Lektions-
kurser

Stor samling textilarbeten
Enklare och dyrbarare möbler
Eleganta småsaker för julen

Lektions-
kurser

Hufvudaffär: Norrmalmstorg 3 • Filial: Hamngatan 12

Eskilstuna-Magasinet

MALMTORGSGATAN 5 STOCKHOLM
Obs! Ändrad adress.

Största lager af

Etsade Stålarbeten. Pennknivar. Bordsknivar. Saxar.
Skrifbordsgarnityr. Kaffeserviser af nickel m. m.

Allt till fabrikspris.

Prenumerera på den dagliga
Stockholmstidningen

Trefligast! ... Billigast!

NORDENS STÖRSTA ORGEL- OCH PIANOFABRIK ÖSTLIND & ALMQUIST, Arvika.

STOCKHOLM Vasagatan 50 | GÖTEBORG V:a Hamng. 18. | MALMÖ Baltsargatan 10.

FÖRSTKLASSIGA, med guldmedaljer prisbel. Orglar, Pianon och Flyglar, som af musikauktorer erkännas jämförliga med de bästa utländska, ehuru betydligt prisbilligare. Äldre instrument tagas i byte. Begär priskurant.

Som verksamt lösande, välsmakande medel vid hosta, heshet och katarrer rekommenderas Florents franska lakritspastiller.

Pâte Vanillee (lätt vaniljsmak och finaste bröstgummi) 40 öre

Pâte à la violette (finaste lakrits, aromatisk smak) 35

Pâte à l'anis } Anis är särdeles lösande 35
Pastilles à l'anis } och välgörande vid katarrer 30

Pastilles à la menthe (pepparmynt, allmänast omtyckta) 30

hos alla välförsedda handl. och apotekare.

Ensam agent S. J. NORMAN, Stockholm.
Endast äkta med märke:
Réglisse Florent.

Julpresenter

Kristallglas,
Porslins- &
Bosättningsartiklar.

Aktiebolaget
Brising & Fagerström
24 Regeringsgatan 24.

Kommanditbolaget Johan Ericsson & Co.

Koppar- &
Bleckslageri

44 Malmskilnadsgatan 44
STOCKHOLM

Telefoner:
Allm. 53 77. Riks- 25 46.

OBS! 1/2- och 1/4-but.

Rekommenderas!

Cailler Schweizer-Chocolade

Grundad 1819 Arlig omsättning 200 millioner tabletter. 1500 arbetare

Världsberömd!

Säljes i

Croquetter, Pastiller, Katt-tungor, Kakor, Tabletter, Praliner
med delikata fyllningar.

En sorterad Bonbonnière

bör ingen försumma köpa till Jul och Nyår. Det moderata priset förvånar och föranleder förnyade inköp.

I parti hos:

CAILLER'S GENERALAGENTUR
SKEPPSBRON 28, STOCKHOLM.

LAGERMANS TVÄTTPULVER "TOMTEN"

gifver med ringa arbete en bländande hvit tvätt.

Svenska Folkvisor,
med text, bearbetade
och satta för piano af
GUSTAF HÄGG.

Häftet innehåller 40 af våra mest kända och vackraste folkvisor, som direktör Häggs mästerliga harmoniseringskonst skänkt deras rätta, poetiska karaktär, och torde denna samling utan gensägelse vara den bästa hittills utkomna. (Vi erinra om Häggs bearbetning af Finska folkvisor, som af finska kritiker jämnstälts med Griegs mästerliga folkvisbearbetningar och som rönt enastående framgång.)

50 Fosterländska sånger och Folkvisor
för skola och hem, med text, satta för orgel-
harmonium af V. PATRIK WRETBLAD.

Äfven här finner man en utmärkt och karaktäristisk harmonisering samt en för instrumenter särdeles lämplig, lättspelt sättning.

Dahlströms Musik- & Industrimagasin
Vasagatan 50, 1 tr., Stockholm.

KARL H. NYMANS
SPECIALAPPÄRER
för
DAMUTSTYRSLAR
17 Hamngatan 17
Välsorterad
VÄFNADS-TRIKÅ & HVITVARUAFFÄR
43 Drottninggatan 43

K. ANDERSON

HOFJUVELERARE
1 Jakobstorg 1

Juvel-, Guld- och Silfver-
arbeten.
Begär priskurant!

S. Gumælii Annonnsbyrå, Stockholm. Filialer i Göteborg och Malmö.

LANOLIN-SANA-TVÅL

• GARANTERAD • REN • NEUTRAL •
• ÖFVERFETTAD • TOALET-TVÅL •

DEN BÄSTA BARN-TVÅL

Tillverkad enligt framstående hudläkares föreskrift och under kontroll samt rekommenderas för ömtålig hud.

PRIS 25 ÖRE

pr st. i alla apotek i riket samt hos Herrar Detaljhandlande.

GRUMME & SON

• STOCKHOLM •

*Musein
Stomatol Tooth
Paste is a delicious
and refreshing mouth
wash -
J. W. Farrar*

"Stomatol" är ett härligt och uppfriskande munvatten. —

GERALDINE FARRAR.

UTAN HÄLSA ÄR ALLTING — INGENTING.

ETT ANSIKTE förtäljer sin egen historia, och den är antingen om hälsa och lifskraft eller svårmod och lidande. Nerver, som äro svaga och öfveranstängda, kunna ej gifva något liflighet och glans, blod, som är örent samt trögt i sitt omlopp, kan ej gifva blomstrande kinder.

• • • **D:R SANDENS ELEKTRISKA HERCULEX BATTERI** • • •
Detta äkta kroppsbatteri för hembehandling har bestått provet i öfver 30 år och har varit en tröstens vän till många, som hafva uppehåll hoppet att någon sin blifva botade. Det har i tusentals fall visat sig vara ett verksamt medel vid behandling af sådana lidanden som Allmän- och Nervös svaghet, Reumatism, Gikt, Höftvärk, Ryggvärk, Njur- och Lefverlidanden, Dyspepsi, Sömlöshet, alla fruntimmerssjukdomar m. fl. lidanden.

Allm. Tel. 70 94 - Riks-Tel. 21 53

SANDEN ELECTRIC COMPANY, STOCKHOLM

• 26 Malmskilnadsgatan

Vid botandet af nervösa och kroniska lidanden intager elektriciteten ett mycket framstående rum. Lika så välkommet och välsignadt som ett stortregn är för ett upptorkadt fält på sommaren, är elektriciteten för den svaga och sjuka. Den är naturens egen återställare, då den användes och tillämpas på ett vetenskapligt sätt såsom genom

GRATIS! För närmare underrättelser angående den elektriska hembehandlingens stora företräde framför andra behandlingsmetoder, skrif till oss, och vi skola **aldeles fritt** sända Er den värdefulla, af Dr Sanden utgifna, illustrerade boken, "Vägen till hälsa", som gifver en mängd af värdefulla upplysningar för alla sjuka.

PELLERINS MARGARIN

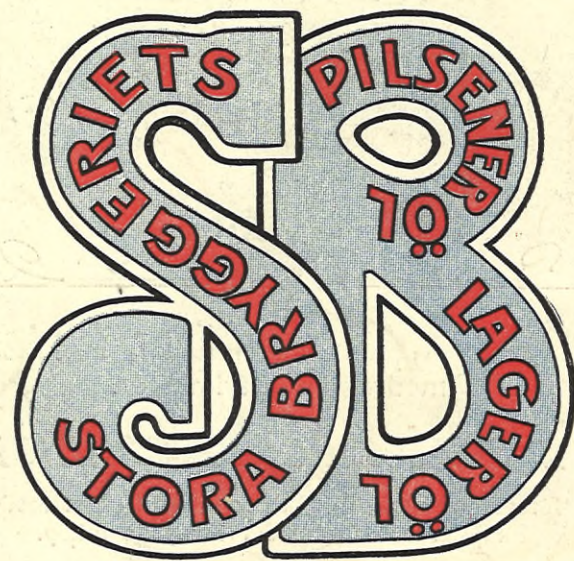
10

GULDMEDALJER

MÅLET

ÄR **Nº1**

DRICK • • • • •
STORA BRYGGERIETS
• • • **PILSNER-ÖL**